АРТ БРУТ. ART BRUT.

РАДОВИ ИЗ КОЛЕКЦИЈЕ ИНФЕЛД
WERKE AUS DER SAMMLUNG INFELD
WORKS FROM THE INFELD COLLECTION

АРТ БРУТ. ART BRUT.

РАДОВИ ИЗ КОЛЕКЦИЈЕ ИНФЕЛД
WERKE AUS DER SAMMLUNG INFELD
WORKS FROM THE INFELD COLLECTION

МУЗЕЈ НАИВНЕ И МАРГИНАЛНЕ УМЕТНОСТИ
Београд, Србија

MUSEUM OF NAÏVE AND MARGINAL ART
Belgrade, Serbia

THOMASTIK INFELD VIENNA
HANDMADE STRINGS SINCE 1919

Republic of Serbia
Ministry of Culture

Издавач / Herausgeber / Publisher

Музеј наивне и маргиналне уметности, Београд, Србија / Museum für Naive und Marginale Kunst, Belgrade, Serbien / Museum of Naive and Marginal Art, Belgrade, Serbia

Покровитељ / Gefördert vom / Supported by

Министарство културе Републике Србије / Ministerium für Kultur der Republik Serbien / Ministry of Culture of the Republik of Serbia

Одговорни уредник / Verantwortlicher Redakteur / Editor in chief

др Ивана Башичевић Антић / dr Ivana Bašičević Antić

Текст / Text / Text

др Јорданка Веис / dr Yordanka Weiss

Биографије / Lebenslauf / Biography

Лектура / Lektorat / Lector

Ивана Смоловић / Ivana Smolović

Коректура / Korrektorat / Proofreading

Превод / Übersetzung / Translation
Маја Матић, Радмила Пауновић Штајн /
Maja Matić, Radmila Paunović Stajn

Графичка опрема / Grafikdesign / Graphic design

Славимир Стојановић Футро / Slavimir Stojanović Futro

Штампа / Druck / Printed by

Биграф, Комп д.о.о, Земун / Birograf, Komp d.o.o, Zemun

Тираж / Auflage / Number of copies

400

Децембар / Dezember / December 2023

www.mnmu.rs

Петер Инфелд
Peter Infeld
Peter Infeld
Copyright: Thomastik-Infeld GmbH

„АРТ БРУТ. РАДОВИ ИЗ КОЛЕКЦИЈЕ ИНФЕЛД“

Токове историје уметности дефинисали су уметници који се нису кретали зацртаним правцима, већ су подразумевали настанак нових форми и иновативних приступа уметничком стваралаштву. Почетком двадесетог века бројни аутори који трагају за новим приступима уметничком стварању, инспирацију почињу да траже у уметности која настаје изван домена доминантне уметничке сцене. Поглед су усмерили ка стваралаштву примитивних племена, људи који функционишу на маргинама друштва или ка стваралаштву психијатријских болесника. Један од истакнутих примера потраге за формама уметности насталих изван простора дефинисаних нормама тзв. напредне уметности био је Жан Дибифе (*Jean Dubuffet*), који се систематски посветио прикупљању уметничких радова наведених група[1] вођен мишљу да сваки облик естетизације и инкорпорисања уметничког дела у институције уништава њихову посебно драгоцену димензију. „Када се подигну помпезне платформе Културе и сјуре се награде и похвале, онда треба бежати што се брже може јер ту остаје мало наде за уметност.“[2] Из потребе да на одређени начин ограничи и идентификује такве

„ART BRUT. WERKE AUS DER SAMMLUNG INFELD“

Die Strömungen in der Kunstgeschichte wurden von Künstlern bestimmt, die sich in Richtungen bewegten, welche nicht vorgezeichnet waren, sondern die Entstehung neuer Formen und innovativer Ansätze zum künstlerischen Schaffen mit sich brachten. Anfang des zwanzigsten Jahrhunderts begaben sich zahlreiche Autorinnen und Autoren auf die Suche nach neuen Ansätzen künstlerischen Schaffens und suchten diese in der Kunst, die sich außerhalb der dominierenden Kunstszene entwickelte. Sie richteten ihren Blick auf das Schaffen primitiver Volksstämme sowie auf Menschen, die am Rande der Gesellschaft leben oder auf das künstlerische Wirken von Psychiatriepatienten. Eines der herausragendsten Beispiele für die Suche nach Kunstformen, die außerhalb des von den Normen der so genannten „fortschrittlichen Kunst“ bestimmten Raumes entstanden sind, ist Jean Dubuffet, der sich systematisch dem Sammeln von künstlerischen Arbeiten der erwähnten Gruppen[1] widmete und sich von der Idee leiten ließ, dass jegliche Form der Ästhetisierung und Einverleibung des Kunstwerks in die Institutionen seine besonders wertvolle Dimension zunichtemacht, bzw. wenn „pompöse Kulturplattformen errichtet werden und Auszeichnungen und Lobeshymnen auf uns einprasseln, dann muss man schnellstmöglich das Weite suchen, denn dort gibt es nur wenig Hoffnung für die Kunst.“[2] Aus dem Bedürfnis heraus, diese Art von

“ART BRUT. WORKS FROM INFELD COLLECTION”

The tendencies in art history were defined by artists who moved in previously untraced directions, but implied the emergence of new forms and innovative approaches to artistic creation. At the beginning of the twentieth century, numerous authors searching for new approaches to artistic creation began to look for inspiration in art, created outside the domain of the dominant artistic scene. They directed their gaze towards the creativity of primitive tribes, people who functioned on the margins of society or towards the creativity of psychiatric patients. One of the prominent examples of the search for art forms created outside the space defined by the norms of so-called “advanced” art was Jean Dubuffet, who systematically devoted himself to collecting the artworks of the aforesaid groups[1], guided by the thought that any form of aestheticization and incorporation of works of art into institutions destroyed their particularly precious dimension, i.e. “When

уметничке радове, Дибифе је увео термин „арт брут“. Неколико деценија је радио на прикупљању ове уметности, покушавајући да интервенише сваки пут када би чуо да је термин арт брут коришћен у неким другим околностима. Мотив је очигледно била његова жеља да сачува сам израз од погрешне употребе, која би довела до разводњавања домена арт брут уметности јер, у својој теоретски најчистије дефинисаној позицији, арт брут уметност, по Дибифеу, није смела имати претходнике у већ обрађеним формама па стога није могла чак ни уметност затвореника или психијатријских пацијената нити наивна уметност потпасти под назив арт брут. Таква поставка имала је између осталих један веома важан аспекат а то је деисторизација која у крајњој линији доводи у питање идеју о постојању прогреса у историји уметности. Најзад, таква уметност брише границе међу нацијама и државама што представља податак који не смемо изгубити из вида приликом интерпретације арт брут-а.[3]
Како је уметност у својој основи отпорна на постављање крутих дефиниција и ограничења, и на овом се примеру показало да је појам стварања изван домена културе тешко примењив у пракси. Тачније, на индивидуалне случајеве уметника чије је опусе требало (или треба и даље) дефинисати као арт брут уметност. Сам Дибифе је, у покушају да пронађе решење овог проблема, увео степеновање те изолованости док је за појаве које су делимично у систему културе а делимично вољом аутора или не, изван њега, формирао посебан домен - neuve invention. Сасвим из другог угла посматрајући процес уметничког изражавања кроз свет уметности се крећу колекционари. Неретко они дају снажан извор и подстицај токовима историје уметности. Пратећи лични став и укус, они заправо

künstlerischer Arbeit in gewisser Weise abzugrenzen und zu identifizieren, prägte Dubuffet den Begriff Art Brut. Jahrzehntelang widmete er sich dem Sammeln von Art Brut und versuchte, jedes Mal einzugreifen, wenn er von einem Gebrauch des Begriffs Art Brut in anderen Zusammenhängen hörte. Das Motiv lag auf der Hand: Es sollte verhindert werden, dass der Begriff selbst falsch verwendet wird, da dies zur Abschwächung des Bereichs der Art Brut führen würde. In ihrer theoretisch am eindeutigsten definierten Position dürfte Art Brut nämlich keine Vorgänger in bereits aufbereiteten Kunstformen haben, weshalb nicht einmal Kunst von Gefängnisinsassen oder Psychiatriepatienten oder Naive Kunst als Art Brut bezeichnet werden könnte. Eine solche Ausgangsposition hatte

the pompous platforms of Culture are erected, and awards and laurels come raining down, then flee as fast you can, there'll be little hope for art."[2] Due to the need to limit and identify such works of art in a certain way, Dubuffet coined the term Art Brut. For several decades he worked on a collection of Art Brut, trying to intervene every time he heard the term Art Brut being used in some other context. The motive was apparently to save the term itself from misuse that would lead to the dilution of the domain of Art Brut, because according to Dubuffet, in its theoretically most purely defined position, Art Brut could not have predecessors in already processed art forms; therefore, neither the art of prisoners or psychiatric patients, nor naïve art could be assigned to the name of Art Brut. Such a setting

Дејвид Боуви у посети Гугингу
David Bowie in Gugging

[1]У тај подухват Дибифе је кренуо са сарадницима Жан Полан (*Jean Paulhan*), Андре Бретон (*André Breton*), Чарлс Ратон (*Charles Ratton*), Мишел Тапије (*Michel Tapié*) и Анри-Пјер Роше (*Hanri-Pierre Roché*) са којима оснива *La Compagnie de l'art brut* у Паризу у јуну 1948. године као удружење посвећено откривању, документацији и излагању арт брут-а. (подаци из: Kent Minturn, Dubuffet, Levi-Strauss, and the idea of art brut, Minturn, Kent. "Dubuffet, Lévi-Strauss, and the Idea of Art Brut." RES: Anthropology and Aesthetics, no. 46 (2004): 247–58. http://www.jstor.org/stable/20167651.)
[2]Dubuffet, L'Art brut préféré aux arts culturel (1949), на енглеском Art Brut in preference to the Cultural Arts' in A. Weiss, ed., Art Brut (special issue of Art&Text), 27, 1988, p.33, узето из: Colin Rhodes, Outsider Art, Art Brut and its Affinities, Thames&Hudson Ltd., London, 2022. стр. 14, превела И. Башичевић Антић
[3]Логично је поређење Дибифеовог размишљања са концептом „музеја без зидова“ (*museum without walls*) Андреа Малроа (*André Malraux*).

континуирано истражују и на основу истраживања бирају конкретне ауторе и конкретна уметничка дела која ће уврстити у своју колекцију. Као резултат тог процеса, на крају настају колекције које често чине пресек одређеног периода, правца у уметности или понекад специфичног уметничког медија. Те се колекције често испостављају као озбиљан чинилац у интерпретацији феномена и токова у уметности или у дефинисању одговора на проблеме њених теоретских премиса, што нам можда и најбоље илуструје колекција Жана Дибифеа данас позната као *Collection del'Art Brut* у Лозани. Колекционар, као независно приватно лице, има сву слободу да доноси одлуке коју музеји као институције немају, те реагује брже и одређене појаве уноси у своје колекције пре него што то учине музеји. Истовремено, колекционар уметничка дела групише кроз сам чин избора на специфичан начин, односно пратећи лични осећај,

unter anderem einen sehr wichtigen Aspekt, und zwar den der Enthistorisierung, der letztlich die Idee in Frage stellt, ob es in der Kunstgeschichte überhaupt einen Fortschritt gibt. Eine solche Kunst verwischt schließlich alle Grenzen zwischen Nationen und Staaten, und diese Tatsache sollte bei der Interpretation von Art Brut nie außer Acht gelassen werden.[3]
Da sich die Kunst grundsätzlich starren Definitionen und Einschränkungen entzieht, zeigt sich auch an diesem Beispiel, dass der Begriff des künstlerischen Schaffens außerhalb des Kulturbereichs in der Praxis bzw. in Einzelfällen von Künstlern, deren Werk als Art Brut zu definieren ist (oder weiterhin definiert werden sollte), kaum umsetzbar ist. Dubuffet selbst hat bei dem Versuch, eine Lösung für dieses Problem zu finden, eine Abstufung dieser Isolierung eingeführt, indem er für Phänomene, die nur teilweise im Kultursystem und teilweise durch den Willen des Autors außerhalb des Kultursystems angesiedelt sind, einen eigenen Bereich schuf, den er als neuve intervention bezeichnete.
Kunstsammler, die sich gleichzeitig in der Kunstwelt bewegen, betrachten den künstlerischen Schaffensprozess aus einer ganz anderen Perspektive. Oft sind sie selbst eine wichtige Quelle und Anregung für kunsthistorische Strömungen. Ausgehend von ihrer

had, among others, one very important aspect; it is de-historicization, which ultimately questioned the idea of the existence of progress in the history of art. Finally, such art erases the borders between nations and states, which is a fact that we must never fail to consider when interpreting Art Brut.[3]
As art is basically resistant to the setting of rigid definitions and limitations, this example also shows that the concept of creation outside the domain of culture is difficult to apply in practice, that is, to individual cases of artists whose works should have been (or still should be) defined as Art Brut. In an attempt to find a solution to the problem, Dubuffet himself introduced the gradation of that isolation, while he formed a separate domain called neuve invention for phenomena that are partly in the culture system, and partly, either by the will of the author or not, outside of it.
Seeing the process of artistic expression from a completely different angle, collectors move through the world of art. Often, they provide a strong source and impetus to the art history. Following personal attitude and taste, they actually continuously research, and on the basis of research choose particular authors and particular works of art to include in their collection. At the end of the process, the resulting collections are created as a specified

[1]Gemeinsam mit seinen Mitarbeitern Jean Paulhan, André Breton, Charles Ratton, Michel Tapié und Henri-Pierre Roché gründete Dubuffet im Juni 1948 in Paris die Vereinigung La Compagnie de l'art brut, deren Ziel es war, die Art Brut zu entdecken, zu dokumentieren und auszustellen. (Zitat aus: Kent Minturn, Dubuffet, Levi-Strauss, and the idea of art brut, Minturn, Kent. "Dubuffet, Lévi-Strauss, and the Idea of Art Brut." RES: Anthropology and Aesthetics, no. 46 (2004): 247–58. http://www.jstor.org/stable/20167651.)
[2]Dubuffet, L'Art brut préféré aux arts culturel (1949), auf Englisch Art Brut in preference to the Cultural Arts' in A. Weiss, ed., Art Brut (special issue of Art&Text), 27, 1988, p.33, Zitat aus: Colin Rhodes, Outsider Art, Art Brut and its Affinities, Thames&Hudson Ltd., London, 2022. S. 14, übersetzt von Ivana Bašičević Antić
[3]Ein Vergleich von Dubuffets Überlegungen mit dem Konzept des „Museums ohne Mauern" von André Malraux liegt nahe.

[1]Dubuffet embarked on this venture with collaborators Jean Paulhan, André Breton, Charles Ratton, Michel Tapié and Henri-Pierre Roché, with whom he founded La Compagnie de l'art brut in Paris in June 1948, as an association dedicated to discovering, documenting and exhibiting Art Brut. (Data from: Kent Minturn, Dubuffet, Lévi-Strauss, and the idea of art brut, Minturn, Kent. "Dubuffet, Lévi-Strauss, and the Idea of Art Brut." RES: Anthropology and Aesthetics, no. 46 (2004): 247–58. http://www.jstor.org/stable/20167651.)
[2]Dubuffet, L'Art brut prefere aux arts culturel (1949), in English as 'Art Brut in Preference to the Cultural Arts' in A. Weiss, ed., Art Brut (special issue of Art & Text), 27, 1988, p.33.
[3]It is logical to compare Dubuffet's thinking with the concept of "museum without walls" by André Malraux.

интуицију или пак неке личне склоности. Имајући све претходно речено у виду, долазимо до имена Петер Инфелд (Peter Infeld 1942-2009) и његове колекције коју овом изложбом представљамо нашој публици са посебном пажњом усмереном на класике попут Мишела Неђара (*Michel Nedjar*), Аугуста Вале (*August Walla*), Освалда Чиртнера (*Oswald Tschirtner*), Ота Мила (*Otto Mühl*), Иде Бухман (*Ida Buchmann*), Скотија Вилсона (*Scottie Wilson*), Емерика Фејеша и Илије Босиља, између осталих. Иако се често сусреће са термином арт брут-а, наша публика заправо није имала прилике досад да се упозна са уметничким делима која се дефинишу недвојбено као арт брут уметност. Тај ће сусрет свакако отворити суштинска питања попут: Да ли се уочава у тим делима нешто што их дефинише као засебне појаве у оквиру опште уметничке сцене? Постоји ли јединство мотива, склоност одређеној сличној визуелној форми или таквих сличности нема више него што је уобичајено за појаве тог периода у савременој уметности уопште? Одговор на ова питања сам по себи намеће гледаоцу и суштински важан одговор на питање утемељености наведених подела и одвајања одређених појава у засебне целине. Петер Инфелд колекцију почиње да гради са мајком Маргаретом Инфелд током шездесетих година 20. века. Колекција данас броји неколико хиљада радова, који су 1955. године инкорпорирани у *Peter Infeld Foundation*. Поглед ка лепотама уметности, и то не само визуелне

persönlichen Sichtweise und ihrem eigenen Geschmack betreiben sie systematische Recherchen und wählen auf dieser Grundlage konkrete Autoren und konkrete Kunstwerke aus, die sie in ihre Sammlung aufnehmen. Abschluss und Ergebnis dieses Prozesses ist die Entstehung von Sammlungen, die oft einen bestimmten Querschnitt durch kunstgeschichtliche Epochen und Strömungen oder manchmal auch eines bestimmten künstlerischen Mediums widerspiegeln. Häufig werden diese Sammlungen herangezogen als ernst zu nehmende Faktoren bei der Interpretation von Kunstphänomenen und -strömungen oder bei der Definition von Antworten auf Probleme ihrer theoretischen Prämissen. Das beste Beispiel dafür ist vielleicht die Sammlung von Jean Dubuffet, die heute unter dem Namen Collection del'Art Brut in Lausanne bekannt ist. Der Kunstsammler als unabhängige Privatperson hat die Entscheidungsfreiheit, die Museen als Institutionen nicht haben, und kann daher im Vergleich zu diesen schneller reagieren und bestimmte Phänomene in seine Sammlungen aufnehmen. Der Kunstsammler ordnet die Kunstwerke allein durch den Akt der Auswahl auf besondere Weise oder nach eigenem Gefühl, nach Intuition oder auch nach persönlichen Vorlieben. Dies führt uns zum Namen Peter Infeld (1942-2009) und seiner Sammlung, die wir mit dieser Ausstellung dem Publikum vorstellen möchten, mit besonderem Augenmerk auf Klassikern wie Michel Nedjar, August Walla, Oswald Tschirtner, Otto Mühl, Ida Buchmann, Scottie Wilson, Emerik Feješ, Ilija Bosilj und anderen. Obwohl der Begriff Art Brut dem Publikum hierzulande häufig begegnet, gab es bisher keine Gelegenheit, Kunstwerke kennenzulernen, die eindeutig als Art Brut definierbar sind. Diese Begegnung wird zweifellos grundsätzliche Fragen aufwerfen, wie jene, ob in diesen Werken etwas zu sehen ist, das sie als besondere Phänomene innerhalb der allgemeinen Kunstszene auszeichnet. Sind es die einzigartigen Motive, die Neigung zu einer bestimmten, Ähnlichkeiten aufweisenden visuellen Form oder sind solche Ähnlichkeiten nicht in einem größeren Ausmaß vorhanden,

section of a period, art movement or sometimes a specific artistic medium. Often, these collections turn out to be a serious factor in the interpretation of phenomena and trends in art, or in defining answers to the problems of its theoretical premises, which is perhaps best illustrated by the collection of Jean Dubuffet, known today as the Collection del'Art Brut in Lausanne. The collector, as an independent private person, has the freedom to make decisions that museums as institutions do not have; therefore, he reacts faster, thus including certain phenomena in his collection before museums do. At the same time, the collector groups artworks through the very act of selection in a specific way, that is following a personal feeling, intuition or some personal preferences. Bearing in mind everything previously said, we come to the name of Peter Infeld (1942-2009) and his collection, which we present to our audience at this exhibition, with special attention focused on classics such as Michel Nedjar, August Walla, Oswald Tschirtner, Otto Mühl, Ida Buchmann, Scottie Wilson, Emerik Feješ and Ilija Bosilj, among others. Although they are often exposed to the term Art Brut, our audiences have not actually had the opportunity to get acquainted with the artworks that are undoubtedly defined as Art Brut. This

уметности него и књижевности и музике, Петеру Инфелду је усмерила мајка, али како је сам изјављивао, ту се никад није радило о куповини уметничких дела. До промене долази 1965.године када је у *Zentralsparkasse Vienna* отворена изложба Бечке школе. Назив *Бечка школа фантастичног реализма* осмислио је бечки критичар уметности Јохан Мушик (*Johann Muschik*) да би на тај начин дефинисао рад групе тридесетак уметника који потичу из класе Алберта Париса Гитерслоа (*Albert Paris Gütersloh*) на Академији за лепе уметности у Бечу а коју су чинили уметници Арик Брауер (*Arik*

als es für Phänomene in dieser Periode der Kunstgeschichte üblich ist? Die Antwort auf diese Frage drängt sich dem Betrachter geradezu auf und ist von entscheidender Bedeutung, wenn es darum geht, die oben genannten Klassifizierungen zu rechtfertigen und bestimmte Phänomene in getrennten Einheiten zusammenzufassen.
Peter Infeld begann gemeinsam mit seiner Mutter Margarethe Infeld in den 1960er Jahren mit dem Aufbau seiner Sammlung. Bis heute umfasst die Sammlung mehrere tausend Werke, die 1955 in die „Peter Infeld Foundation“ eingebracht wurden. Peter Infelds Blick für das Schöne in der Kunst, nicht nur

experience will certainly open essential questions, such as whether something in these works can be observed that defines them as separate phenomena within the general art scene. Is there a unity of motifs, an inclination towards a certain similar visual form or such similarities appear no more than usual for the phenomena during that period in contemporary art in general. The answer to such question by itself imposes onto the viewer a fundamentally significant response to the issue of relevance of the forestated divisions, and the classification of certain phenomena into distinct entities.
Peter Infeld started building the collection with his mother Margareta Infeld during the 1960s. Today, the collection includes several thousand works that were incorporated into the "Peter Infeld Foundation" in 1955. Peter Infeld's view of the beauty of arts, not only visual but also literature and music, was encouraged by his mother, but as he himself declared, it was never about buying artworks. The change came in 1965, when the Vienna School exhibition was opened at the Zentralsparkasse Vienna. The name Vienna School of Fantastic Realism was coined by the Viennese art critic Johann Muschik to define the work of a group of thirty artists who came from Albert Paris Gütersloh's class at the Academy

Brauer), Ернст Фукс (*Ernst Fuchs*), Рудолф Хаузнер (*Rudolf Hausner*), Волфганг Хатер (*Wolfgang Hutter*) и Антон Лемден (*Anton Lehmden*) између осталих. Радови ових уметника чине иницијални фокус Инфелд колекције. У следећем периоду Петер и Маргарета упознају хрватску наиву, што их је повело на честа путовања у Подравину, а током седамдесетих година се упознају са радовима уметника који би се могли дефинисати као специфичне или рубне појаве у односу на мејнстрим уметничку сцену, односно уметника који припадају профилу усамљених актера сцене, што касније објашњава и пријемчивост ових колекционара ка уметности арт брута. Тако се у њиховој колекцији појављују радови Рајнера (*Arnulf Rainer*), Кораба (*Karl Korab*), Понграца (Peter Pongratz), Ангелија (*Eduard Angeli*), а затим радови уметника из Гугинга (*Gugging*) али и аутори попут Хундертвасера (*Friedensreich Hundertwasser*), Климта (*Gustav Klimt*), Шилеа (*Egon Schiele*), Кубина (*Alfred Kubin*), Кокошке (*Oskar Kokoschka*) и других. Поље интересовања се временом ширило и тако 1996.године Петер Инфелд почиње да формира колекцију поп-арта куповином радова Ендија Ворхола (*Andy Warhol*). Специфичност погледа ових колекционара на уметност илуструје и чињеница да су формирали и колекцију будистичке медитативне уметности Тибета „Thangkas“ која представља највећу такве врсте у Аустрији. Најзад, када се сагледа карактер Колекције „Инфелд“, не изненађује да се у њој налази и део посвећен племенској уметности Африке и Азије.
Избор дела за изложбу којом се Колекција „Инфелд“ презентује

in der bildenden Kunst, sondern auch in der Literatur und der Musik, wurde durch seine Mutter geprägt, doch ging es ihm, wie er selbst sagte, nicht ausschließlich um den Erwerb von Kunstwerken. Dieser Wandel trat 1965 ein, als in der Wiener Zentralsparkasse eine Ausstellung der „Wiener Schule“ gezeigt wurde. Die Bezeichnung „Wiener Schule des Phantastischen Realismus“ wurde seinerzeit vom Wiener Kunstkritiker Johann Muschik geprägt und bezog sich auf eine Gruppe von etwa 30 Künstlern, deren Keimzelle die Klasse von Albert Paris Gütersloh an der Akademie der Bildenden Künste in Wien war. Zu dieser Gruppe gehörten Arik Brauer, Ernst Fuchs, Rudolf Hausner, Wolfgang Hutter, Anton Lehmden und andere. Die Arbeiten dieser Künstler bildeten den Anfang der Sammlung Infeld. In den folgenden Jahren begannen sich Peter und Margarethe für die Kroatische Naive zu interessieren, sie reisten oft in die Podravina und in den 1970er Jahren lernten sie die Werke jener Künstler kennen, die man als Sonderlinge oder Außenseiter der konventionellen Kunstszene bezeichnen könnte, oder jene konventionellen Künstler, die dem Profil der einsamen Akteure dieser Szene entsprachen. Dies erklärt die spätere Aufgeschlossenheit dieser Sammler für die Art Brut und die Aufnahme von Werken von Rainer Arnulf, Karl Korab, Peter Pongratz, Eduard Angeli und der Gugginger Künstler in ihre Sammlung, die aber auch Künstler wie Friedrich Hundertwasser, Gustav Klimt, Egon Schiele,

of Fine Arts in Vienna, which consisted of artists Arik Brauer, Ernst Fuchs, Rudolf Hausner, Wolfgang Hutter and Anton Lehmden among others. The works of these artists formed the initial focus of the Infeld collection. In the following period, Peter and Margareta got to know Croatian naïve art, which led them to frequent trips to Podravina, and during the seventies they were acquainted with the works of artists who could be defined as specific or marginal phenomena in relation to the mainstream art scene, i.e., artists who belonged to the image of the lonely actors on the stage, which later explained the inclination of these collectors to Art Brut. Thus, the works of Arnulf Rainer, Karl Korab, Peter Pongratz, Eduard Angeli, appeared in their collection; then the works of artists from Gugging, and also authors such as Friedensreich Hundertwasser, Gustav Klimt, Egon Schiele, Alfred Kubin, Oskar Kokoschka and others. The field of interest expanded over time, and in 1996, Peter Infeld began to form a collection of pop art by buying the works of Andy Warhol. The specificity of the view of these collectors on art is also illustrated by the fact that they formed a collection of Tibetan Buddhist meditative art “Thangkas”, which is the largest of the kind in Austria. Finally, when considering the character of the Infeld collection, it is not surprising that it also contains a section dedicated to the tribal art of Africa and Asia.
The selection of works for the exhibition by which the Infeld collection is

публици у Србији, и то у два изложбена простора МНМУ, у Београду и у Јагодини, може се поделити у три целине: аустријски и инострани арт брут уметници, уметници из Гугинга и аутори које можемо назвати заједничким именом арт културел (art culturel). Слобода избора, као и ширина погледа на уметност и њене различите правце одликују Колекцију „Инфелд“, а истовремено се уклапају у нашу визију профила МНМУ. Фондација, односно Колекција „Инфелд“, није се задовољила само сакупљањем уметничких дела и формирањем једне приватне збирке, него је одлуком оснивача дефинисана и мисија Колекције у домену едукације публике, што је такође повезује са важним аспектом рада МНМУ.
У ту сврху установљена су два културна центра у којима Фондација „Инфелд“ организује изложбени програм, један у Халбтурну (*Halbturn*) у Аустрији, а други на острву Крк, у Хрватској.

др Ивана Башичевић Антић,
директорка МНМУ
Београд, октобар 2023.

Alfred Kubin, Oskar Kokoschka und andere umfasst. Im Laufe der Zeit erweiterten sich die Interessensgebiete, und so begann Peter Infeld 1996 mit dem Aufbau einer Pop-Art-Sammlung, für die er Werke von Andy Warhol erwarb. Der besondere Blick der Kunstsammler zeigt sich auch darin, dass sie eine Sammlung buddhistisch-tibetischer Meditationskunst, so genannter „Thankgas“, zusammengetragen haben, die die größte ihrer Art in Österreich darstellt. Schließlich ist es angesichts des Charakters der Sammlung Infeld nicht verwunderlich, dass sie auch Werke afrikanischer und asiatischer Stammeskunst umfasst.
Die Auswahl der Werke für die Ausstellung, mit der sich die Sammlung Infeld dem serbischen Publikum präsentiert und die in den Ausstellungsräumen des Museums für Naive und Marginale Kunst (MNMK) in Belgrad und Jagodina zu sehen sein wird, gliedert sich in drei Teile: österreichische und ausländische Art Brut-Künstler, Künstler aus Gugging und Autoren, die sich unter dem Sammelbegriff Art Culturel zusammenfassen lassen. Die Freiheit der Wahl und die Weite des Blicks auf die Kunst und ihre verschiedenen Strömungen sind charakteristisch für die Sammlung Infeld und fügen sich gleichsam in die Vision des Profils des MNMK ein. Die Stiftung bzw.
Sammlung Infeld beschränkte sich nicht nur auf den Erwerb von Kunstwerken und den Aufbau einer Privatsammlung, sondern definierte nach dem Willen der Stifter die Aufgabe der Sammlung auch im Bereich der öffentlichen Bildung, die ebenfalls ein wichtiger Aspekt der Tätigkeit des MNMK ist.
Zu diesem Zweck wurden zwei Kulturzentren gegründet, in deren Räumlichkeiten die Stiftung Infeld ihr Ausstellungsprogramm organisiert: in Halbturn in Österreich und auf der kroatischen Insel Krk.

Dr. Ivana Bašičević Antić
Direktorin des Museums für Naive und Marginale Kunst
Belgrad, im Oktober 2023

presented to the public in Serbia at two places, the exhibition areas of MNMA in Belgrade and in Jagodina, can be divided into three sections: Austrian and foreign Art Brut artists, artists from Gugging and authors who can be classified under the common name Art Culturel. The freedom of choice, as well as the breadth of views on art and its different movements characterize the Infeld collection, thus fitting into our vision of the identity of MNMA at the same time. The foundation, i.e., the Infeld collection was not satisfied with accumulation of artworks and formation of a private collection only; the founder’s decision rather defined the mission of the collection in the field of public education, which also connects it with an important aspect of the work of MNMA.
For this purpose, two cultural centers were established where the Infeld Foundation organizes an exhibition program, one in Halbturn in Austria and the other on Croatian island of Krk.

Ivana Bašičević Antić, PhD
Director of MNMA
Belgrade, October 2023

Infeld Kulturzentrum Dobrinj, Insel Krk
Copyright: Thomastik-Infeld GmbH

Infeld Kulturzentrum Dobrinj, Insel Krk, Kroatien
Copyright: Thomastik-Infeld GmbH

ИНФЕЛД: ПРОИЗВОДИТИ СТРУНЕ ЗА МУЗИЧКЕ ИНСТРУМЕНТЕ, ПРИКУПЉАТИ УМЕТНОСТ

БЕЧКА ПОРОДИЦА ИНДУСТРИЈАЛАЦА ЈЕ УСПЕЛА ДА ФОРМИРА ЈЕДНУ ОД НАЈВЕЋИХ УМЕТНИЧКИХ КОЛЕКЦИЈА У АУСТРИЈИ

Изложба „Арт брут. Дела из збирке ‘Инфелд‘“ у Музеју наивне и маргиналне уметности у Србији приказаће, у периоду од децембра 2023. до маја 2024, око 100 дела арт брут уметности из ове бечке колекције. У поставци се налазе радови из педесетих година 20. века чији су аутори међународно познати великани попут Скотија Вилсона (*Scottie Wilson*), Илије Босиља и Фридриха Шредер-Зоненштерна (*Friedrich Schröder-Sonnenstern*) преко дела уметника из Гугинга код Беча Освалда Чиртнера (*Oswald Tschirtner*), Аугуста Вале (*August Walla*), Јохана Хаузера (*Johann Hauser*), Хајнриха Рајзенбауера (*Heinrich Reisenbauer*), Фрица Колера (*Fritz Koller*) па све до арт културел-а (*art culturel*) великих аустријских сликара као што су Арнулф Рајнер (*Arnulf Rainer*) и Петера Понграца (*Peter Pongratz*), који су тражили и пронашли инспирацију у арт брут-у. Ово је прва репрезентативна изложба радова из Колекције „Инфелд” у Србији.

INFELD: MUSIKSAITEN HERSTELLEN, KUNST SAMMELN

DER WIENER INDUSTRIELLENFAMILIE GELANG ES EINE DER GRÖSSTEN ART KOLLEKTIONEN IN ÖSTERREICH ZUSAMMENZUTRAGEN

Die Ausstellung „Art Brut. Werke aus der Sammlung Infeld“ im Museum für Naive und Marginale Kunst in Serbien zeigt zwischen Dezember 2023 und Mai 2024 ca. 100 Art Brut Werke aus der Wiener Kollektion. Der Bogen erstreckt sich von den 1950-er Jahren mit Arbeiten internationaler Größen wie Scottie Wilson, Ilija Bosilj und Friedrich Schröder-Sonnenstern über die Werke der Künstler aus Gugging nahe Wien (Oswald Tschirtner, August Walla, Johann Hauser, Heinrich Reisenbauer, Fritz Koller) bis zur Art Culturel der großen österreichischen Maler wie Arnulf Rainer und Peter Pongratz, die Inspiration in Art Brut gesucht und gefunden haben.
Dies ist die erste repräsentative Ausstellung von Arbeiten aus der Sammlung Infeld in Serbien.

INFELD: TO MAKE STRINGS FOR MUSICAL INSTRUMENTS, TO COLLECT ART

A VIENNESE FAMILY OF INDUSTRIALISTS MANAGED TO FOUND ONE OF THE LARGEST ART COLLECTIONS IN AUSTRIA

The exhibition “Art Brut. Works from the Infeld Collection” at Museum of Naïve and Marginal Art in Serbia will display about 100 works of Art Brut from this Viennese collection in the period from December 2023 to May 2024. The exhibition includes works of internationally known greats in 1950s, such as Scottie Wilson, Ilija Bosilj and Friedrich Schröder-Sonnenstern, then the works of the artists from Gugging near Vienna, Oswald Tschirtner, August Walla, Johann Hauser, Heinrich Reisenbauer, Fritz Koller, and up to the Art Culturel of great Austrian painters such as Arnulf Reiner and Peter Pongratz, who sought and found inspiration in Art Brut.
This is the first representative exhibition of artworks from the Infeld Collection in Serbia.

КАКО ЈЕ СВЕ ПОЧЕЛО

„Дан у којем не купим или не пожелим да купим ниједну слику за мене је изгубљен дан. При томе своју страст не желим да ограничавам било каквом методологијом или неким стручним консултантом. Каткад упитам људе који се помало разумеју у неку ствар за савет, али о томе шта ћу купити одлучују искључиво моја спонтаност и мој лични осећај" написао је Петер Инфелд (1942-2009). Бечки произвођач струна, тенор и мецена, почео је средином шездесетих година 20. века, заједно са својом мајком Маргаретом Инфелд (1904-1994), да сакупља уметничка дела. Након смрти Петера Инфелда 2009. године, његова удовица Зденка Инфелд, Хрватица по рођењу, наставља колекционарску активност ове породице.

Почетак Колекције *Инфелд*, која је данас једна од највећих уметничких збирки у Аустрији, чинила је Бечка школа фантастичног реализма блиског надреализму. Након једне изложбе 1965. године, Петер Инфелд је осетио потребу да прикупља слике и лично упознаје њихове творце: „Допали су ми се акрибични начин сликања, враћање техникама старих мајстора, бављење психоанализом. Та збрка различитих идеја, које су ми биле стране, потакла ме је на куповину. Од самог почетка се развио срдачан однос са сликарима, са људима који су се непогрешиво кретали својим путем... Желео сам да пружим сигурност у погледу њиховог квалитета. Куд год да крене тај сликар, ја ћу га следити."

Након личног упознавања са сликарима Бечке фантастике уследило је перманентно, страсно бављење њиховом уметношћу и вишедеценијско пријатељство са Ернстом Фуксом (*Ernst Fuchs*), Антоном Лемденом (*Anton Lehmden*), Ариком Бауером, Волфгангом Хутером (*Wolfgang Hutter*) и Рудолфом Хаузнером (*Rudolf Hausner*). Редовне посете изложбама и атељеима су бечким произвођачима струна омогућили да прате стваралачки пут ових уметника.

Петер Инфелд, који је био успешан привредник широм света, није сакупљао само сликаре Бечке фантастике, већ је стално откривао нове уметнике и уметнице. На тај начин је успео да формира збирку широког спектра. Поред Бечке школе фантастичног реализма, тежишта колекције су били наивна уметност, поп-арт, слике за будистичке медитације са Тибета (тзв. тангке) и арт брут.

Петер Инфелд пише: „Широк спектар савремене уметности одабран је, пак, на основу личног сензибилитета за уметника и његов начин стварања. Из оваквог поимања колекционарства произлазе сасвим лични афинитет и емотивни однос према уметничком делу."

Изузетак нису ни дела арт брут уметника из Гугинга надомак Беча са којима породицу Инфелд повезује вишедеценијско пријатељство. „Маргарета и Петер Инфелд су настојали да одржавају лични контакт са уметницима и често су их посећивали. „Велику стару даму" Инфелд није могао да одврати ни огроман физички напор сталних одлазака у Гугинг ради селекције дела тамошњих уметника, која су била одређена близином својих стваралаца", присећа се проф. Јохан Фајлахер (*Johann Feilacher*), дугогодишњи директор Арт брут центра Гугинг. За њега ова „дела нису само слике створене било када и било где, него су сведоци једног личног односа породице Инфелд са уметницима. Овај однос се може ишчитати и из бројних дела и Колекцију „Инфелд" чини јединственом.

WIE ALLES BEGANN

„Ein Tag, an dem ich kein Bild erwerbe oder erwerben möchte, ist wie ein verlorener Tag. Dabei möchte ich mich nicht durch Methodik oder einen Fachberater in meiner Lust begrenzen lassen. Manchmal frage ich Menschen, die von einer bestimmten Sache etwas verstehen, nach Rat, aber was ich kaufe, entscheiden allein meine Spontanität und mein persönliches Gefühl", schrieb Peter Infeld (1942-2009). Der Wiener Saitenproduzent, Kunstsammler, Tenor und Mäzen begann mit seiner Mutter Margaretha Infeld (1904-1994) Mitte der 1960er Jahre Kunst zu sammeln. Nach dem Tod von Peter Infeld im Jahr 2009 führt seine Witwe Zdenka Infeld, sie ist gebürtige Kroatin, die Sammeltätigkeit der Familie weiter.

Der Anfang der Sammlung Infeld, die heute zu den größten privaten Kollektionen Österreichs zählt, war die Wiener Schule des phantastischen Realismus, die dem Surrealismus nahesteht. Nach einer Ausstellung im Jahr 1965 hatte Peter Infeld das Bedürfnis die Maler zu sammeln, persönlich kennenzulernen: „Mir hat die akribische Malweise, das Zurückgehen zu altmeisterlichen Techniken, die Beschäftigung mit der Psychoanalyse gefallen. Dieses Sammelsurium an verschiedenen Gedanken, die mir fremd waren, hat mich dazu bewogen zu kaufen. Es entwickelte sich von Anbeginn an eine herzliche Beziehung zu den Malern, zu den Menschen, die ihren eingeschlagenen Weg unbeirrbar weitergingen... Ich wollte Sicherheit geben in deren Qualität. Wohin immer der Maler hingeht, ich werde folgen."

Dem persönlichen Kennenlernen mit den Wiener Phantasten folgten eine permanente, leidenschaftliche Auseinandersetzung mit der Kunst und jahrzehntelange Freundschaften mit Ernst Fuchs, Anton Lehmden, Arik Brauer, Wolfgang Hutter, Rudolf Hausner. Regelmäßige Besuche der Ausstellungen und der Ateliers ermöglichten den Wiener Saitenproduzenten den Schaffensweg des Künstlers zu begleiten.

Weltweit als Unternehmer erfolgreich, beschränkte sich Peter Infeld keineswegs nur auf das Sammeln der Wiener Phantasten und entdeckte für sich immer wieder neue Künstler und Künstlerinnen. So gelang es eine Kollektion mit breitem Spektrum zusammenzugetragen: Neben der Wiener Schule des Phantastischen Realismus gelten Naive Kunst, Pop Art, buddhistische Meditationsbilder aus Tibet (sog. „Thangkas") und Art Brut als Schwerpunkte.

Peter Infeld schrieb: „Das breite Spektrum der gegenwärtigen Kunst in unserer Sammlung haben wir jedoch immer aus persönlicher Sensibilität für den Künstler und seine Art und Weise zu schaffen ausgewählt. Aus dieser Auffassung der Sammeltätigkeit ergibt sich eine ganz persönliche Affinität und Gefühlsbeziehung zu jedem Kunstwerk."

Keine Ausnahme machen die Werke der Art Brut Künstler aus Gugging, nahe Wien, mit denen Familie Infeld seit Jahrzehnten freundschaftlich verbunden bleibt. „Margareta und Peter Infeld haben den persönlichen Kontakt zu den Künstlern gesucht und diese immer wieder besucht. Die „große alte Dame" Infeld scheute den für sie anstrengenden körperlichen Einsatz nicht, immer wieder nach Gugging zu kommen, um Werke der Künstler, bestimmt von der Nähe der Schöpfer, auszuwählen", erinnert sich Prof. Johann Feilacher, langjähriger Direktor des Art Brut Zentrums Gugging. Für ihn sind die „Werke nicht nur Bilder, die irgendwann irgendwo geschaffen wurden, sondern sind Zeugen einer persönlichen Beziehung der Familie Infeld zu den Künstlern. Diese Beziehung ist auch in vielen Werken ablesbar und macht die Sammlung Infeld einmalig".

HOW IT ALL BEGAN

"A day when I do not buy or do not want to buy a single painting is a wasted day for me. Thereby, I do not want to limit my passion to any methodology or any expert consultant. Sometimes I ask for advice the people who know a bit about something, but what I will buy is decided solely by my spontaneity and my personal sense", wrote Peter Infeld (1942-2009). The Viennese string maker, tenor and patron began collecting works of art together with his mother Margareta Infeld (1904-1994) in the mid-1960s. After the death of Peter Infeld in 2009, his widow Zdenka Infeld, Croatian by birth, continued the collecting activity of this family.

The beginning of the Infeld Collection, which is one of the largest art collections in Austria today, included the Vienna School of Fantastic Realism close to Surrealism. After an exhibition in 1965, Peter Infeld felt the need to collect paintings and personally meet their authors: "I liked the meticulous way of painting, return to the techniques of the Old Masters, engagement in psychoanalysis. The confusion of different ideas, which were foreign to me, encouraged me to buy. From the very beginning, a cordial relationship with the painters developed, with people who unmistakably followed their own path... I wanted to provide welfare in terms of their quality. Wherever that painter goes, I will follow him."

After a personal acquaintance with the painters of Viennese fantasy, a permanent, passionate engagement with their art and many decades of friendship with Ernst Fuchs, Anton Lehmden, Arik Brauer, Wolfgang Hutter, Rudolf Hausner followed. Regular visits to exhibitions and studios enabled the Viennese string makers to follow the creative path of these artists.

Peter Infeld, who was a successful businessman all over the world, did not collect Viennese fantasy painters only; all the time he discovered new artists. In this way, he managed to establish a collection of a wide spectrum. In addition to the Vienna School of Fantastic Realism, the focus of the collection was naïve art, pop art, Buddhist meditation paintings from Tibet (the so-called tangka) and Art Brut.

Peter Infeld writes: "The wide spectrum of contemporary art was selected, however, based on the personal sensibility for the artist and his way of creating This concept of collecting results in a very personal affinity and emotional relationship to the work of art."

The works of Art Brut artists from Gugging, near Vienna, with whom the Infeld family is connected by decades of friendship, are no exception. "Margareta and Peter Infeld tried to maintain personal contact with the artists and often visited them. Even by the great physical effort "the great old lady" Infeld could not be discouraged from constant trips to Gugging for the selection of the works of local artists, which were determined by the proximity of their creators", recalls Prof. Johann Feilacher, longtime director of the Gugging Art Brut Centre. For him, these "works are not only paintings created anytime and anywhere, but also witnesses of a personal relationship between the Infeld family and the artists. This relationship can be discovered in numerous works,
which makes the Infeld Collection unique.

Маргарет Инфелд
Margaretha Infeld
Margaretha Infeld
Copyright: Thomastik-Infeld GmbH

АРТ БРУТ У ГУГИНГУ

Развој и рецепција уметности особа са маргине почели су у психијатрији. Након што је Чезаре Ломброзо (*Cesare Lombroso*) 1864. приказао радове психички оболелих у својој књизи „Геније и лудило", уследила је дуга пауза. Наредно дело о овој теми, „Сликарство психички оболелих", написао је 1922. године Ханс Принцхорн (*Hans Prinzhorn*). Сликање, цртање и писање пацијената се тумачило као терапија, али се није поимало као уметност. Нацистичка диктатура је спречавала било какав даљи развој у тој области. Све до 1949. године. Тада је Жан Дибифе (*Jean Dubuffet*), уметник, колекционар и трговац винима, први пут поменуо израз „арт брут" (*art brut*), који се односио на самоуке уметнике, укључујући и оне који живе у психијатријским клиникама, описујући све оне чија су дела настала на спонтан и аутентичан начин, без додира са арт културел. Дибифе је заслужан што појам арт брут добија позитивну конотацију, успостављајући уједно и дистанцу према уобичајеним називима из психијатријске дијагностике као што су „уметност психички оболелих", „уметност лудакâ" и „шизофрена уметност". Представници ове уметности, спонтано и без рефлексије, узимају теме, средства за њихову реализацију, цртачки рукопис из сопственог унутрашњег света, а не из клишеа класичне уметности или неког тренутно актуелног уметничког правца.
Још шездесетих година 20. века је аустријски психијатар проф. Лео Навратил (*Leo Navratil*) открио таленат неколицине својих пацијената у Покрајинској психијатријској клиници Гугинг. Покушавао је да анализира и тумачи цртеже и подстицао је њихове ауторе. Почев од 1969. године водио је преписку са Жаном Дибифеом, коме је слао радове својих пацијената.
Одељење на коме су живели уметници било је скучено. Да би се створило више места, проф. Навратил их је сместио у својој канцеларију где су несметано могли да цртају. Успостављено је заједништво током рада. Ово посебно важи за неке од ових уметника, нпр. за Освалда Чиртнера. Њему је било неопходно присуство особе одређеног сензибилитета да би могао боље да се сконцентрише. Цртање и сликање били су нова могућност изражавања властитих идеја. А оно што су имали да кажу, постајало је видљиво. Прва изложба уметника из Гугинга се одржала 1970. године у близини бечке Катедрале Светог Стефана, у Galerie nächst St. Stephan.
Радно место, заједнички стан и изложбени простор спојени су 1981. године отварањем Куће уметника у Гугингу. Шарена зграда се налази на једном брежуљку на ободу Бечке шуме, око 20 км северно од Беча, и припада насељу Марија Гугинг у градској општини Клостернојбург.
Након што је пензионисан проф. Лео Навратил, проф. Јохан Фајлахер помера тежиште на уметност, уместо на патологију. У средишту су се налазили личност појединца и његов таленат.
Уследиле су изложбе широм света. Године 2005. је отворена Галерија уметника из Гугинга у којој су излагани њихови радови, а приходи од продаје припадају уметницима. Годину дана касније почиње са радом Музеј Гугинг, јединствени арт брут центар на свету.
Уметници из Гугинга, чији се радови приказују у оквиру ове изложбе, међународно су познати и признати. Освалд Чиртнер, Аугуст Вала, Јохан Хаузер, Јохан Гарбер (*Johann Garber*), Хајнрих Рајзенбауер, Арнолд Шмит (*Arnold Schmidt*), Фриц Колер, Франц Кернбајс (*Franz Kernbeis*). У емотивном смислу, њихов рад почива на људској димензији, без утицаја неке друге уметности и техничке специјализације. Важна је тиха индивидуалност сваког појединца, те једноставност као

ART BRUT GUGGIN

Die Entwicklung und Rezeption der Kunst von Außenseitern begann in der Psychiatrie. Nachdem Cesare Lombroso 1864 Arbeiten von psychisch Kranken in seinem Buch „Genie und Irrsinn" beschrieben hat, gab es lange Pause. Bis 1922 das nächste Werk zu diesem Thema „Die Bildnerei der Geisteskranken" von Hans Prinzhorn verfasst wurde. Das Malen, Zeichnen und Schreiben der Patienten wurde als Therapie interpretiert, aber nicht als Kunst verstanden. Die Diktatur des Nationalsozialismus verhinderte jede weitere Entwicklung in diesem Bereich. Bis zum Jahr 1949. Da kreierte Jean Dubuffet, Künstler, Kunstsammler und Weinhändler, den Sammelbegriff „Art Brut". Gemeint waren die Autodidakten, einschließlich jene, die in psychiatrischen Kliniken leben, allein im Hinblick darauf zusammengefasst, dass ihre Werke spontan und unverfälscht entstanden ohne Berührung mit der kulturellen Kunst. Dubuffet gelang es den Begriff Art Brut positiv zu konnotieren und eine Distanz zu den gebräuchlichen psychiatrisch-diagnostischen Bezeichnungen wie „Kunst der Geisteskranken", „Irrenkunst" und „Schizophrene Kunst" herzustellen. Spontan und unreflektiert beziehen die Autoren dieser Kunst Themen, Mittel der Umsetzung, zeichnerische Handschrift aus ihrem eigenen Inneren und nicht aus den Klischees der klassischen Kunst oder der gerade aktuellen Kunstströmung.
Bereits in den 1960er Jahre entdeckte der österreichische Psychiater Prof. Leo Navratil die Talente einiger Personen unter seinen Patienten in der Landesnervenklinik Gugging. Neben dem Versuch der analytischen Deutung, förderte er die Zeichner. Seit 1969 korrespondierte er mit Jean Dubuffet und schickte ihm Arbeiten seiner Patienten.
Die Abteilung, wo die Kunstschaffenden lebten, war eng. Um mehr Platz zu schaffen, holte sie Prof. Navratil in seinem Büro, wo sie ungestört zeichnen konnten. Es entwickelte sich eine Zweisamkeit der Arbeit. Diese behielten einige Künstler wie Oswald Tschirtner. Er benötigte die Anwesenheit einer sensiblen Person zur Steigerung der eigenen Konzentration. Durch das Zeichnen und Malen wurde eine neue Möglichkeit gewonnen, sich mitzuteilen. Und was sie zu sagen hatten, begann sichtbar zu werden. Die erste Ausstellung der Gugginger Künstler fand in der Galerie Nächst St. Stephan in Wien im Jahr 1970 statt.
Eine Verbindung aus Arbeitsplatz, Wohngemeinschaft und Präsentationsräumen wurde im Jahr 1981 mit dem Haus der Künstler in Gugging geschaffen. Das bunte Gebäude liegt auf einem Hügel am Rande des Wienerwaldes, ca. 20 km nördlich von Wien entfernt und gehört zur Ortschaft Maria Gugging, Klosterneuburg.
Nach der Pensionierung von Prof. Leo Navratil legte Prof. Johann Feilacher den Schwerpunkt auf die Kunst und nicht auf die Pathologie. Im Zentrum rückte die Persönlichkeit des Einzelnen und dessen Talent.
Es folgten weltweite Ausstellungen. 2005 wurde die Galerie der Gugginger Künstler eröffnet, wo die Arbeiten präsentiert und der Verkaufserlös den Künstlern zugutekam. Ein Jahr später mit dem Museum Gugging, wurde ein weltweit beispielloses Art Brut Zentrum erschaffen.
Die Namen der Kunstschaffenden aus Gugging, die im Rahmen der Ausstellung gezeigt werden, sind international bekannt und geschätzt: Oswald Tschirtner, August Walla, Johann Hauser, Johann Garber, Heinrich Reisenbauer, Arnold Schmidt, Fritz Koller, Franz Kernbeis. Ihre Arbeit blieb rein emotional im Menschlichen begründet, unbeeinflusst von anderer Kunst und technischer Spezialisierung. Wichtig ist die stille Individualität jedes Einzelnen und die Einfachheit als Basis gestalterischer Formen.
Regelmäßig sind Leihgaben aus der Sammlung Infeld als Teile der Ausstellungen im Museum Gugging zu sehen. Auch andere Schwerpunkte der Kollektion, die Nähe zu Art Brut aufweisen, werden präsentiert. 2012-

ART BRUT IN GUGGING

The development and reception of the art of marginalized people began in psychiatry. After Cesare Lombroso presented the works of the mentally ill in his book "Genius and Madness" in 1864, there was a long pause. The next work on this topic was written in 1922 by Hans Prinzhorn in his work "Painting of the Mentally Ill". The patients' painting, drawing and writing were interpreted as therapy, but not as art. The Nazi dictatorship prevented any further development in that area.
It lasted until 1949. Then, Jean Dubuffet, an artist, collector and wine dealer, first mentioned the term "art brut", which referred to self-taught artists, including those living in psychiatric clinics, thus describing all those whose works were created in a spontaneous and authentic way, without contact with cultural art. Dubuffet is credited with giving the term Art Brut a positive connotation, at the same time establishing a distance from common names from psychiatric diagnoses such as "art of the mentally ill", "art of lunatics" and "schizophrenic art". The representatives of this art, spontaneously and without reflection, take themes, means for their realization and drawing manuscripts from their own inner world, not from the clichés of classical art or any currently relevant art movement.
Back in the 1960s, the Austrian psychiatrist Prof. Leo Navratil discovered the talent of several of his patients at the Gugging Provincial Psychiatric Clinic. He tried to analyse and interpret the drawings and encouraged their authors. Beginning in 1969, he maintained correspondence with Jean Dubuffet and sent him the works of his patients.
The ward where the artists lived was uncomfortably small. In order to create more space, Prof. Navratil placed them in his office where they could draw freely. Togetherness was established during the work. This is especially true for some of these artists, e.g., for Oswald Tschirtner. He needed the presence of a person of a certain sensibility so that he could concentrate better. Drawing and painting were a new possibility to express own ideas. And what they had to say was becoming visible. The first exhibition of artists from Gugging took place in 1970 nearby Vienna's St. Stephen's Cathedral, at the Galerie nächst St. Stephen.
The workplace, shared apartment and exhibition space were combined in 1981 with the opening of the House of Artists in Gugging. The colourful building is located on a hill on the edge of the Vienna Forest, about 20 km north of Vienna, and belongs to the Maria Gugging estate in the township of Klosterneuburg.
After the retirement of Prof. Leo Navratil, Prof. Johann Feilacher shifted the focus to art instead of pathology.
At the centre were the personality of individuals and their talent. Exhibitions all over the world followed. In 2005 the Gallery of Artists from Gugging was opened, where their works were exhibited, and the money from the sales belonged to the artists. A year later, the Gugging Museum, a unique Art Brut centre in the world, began its work.
The artists from Gugging, Oswald Tschirtner, August Walla, Johann Hauser, Johann Garber, Heinrich Reisenbauer, Arnold Schmidt, Fritz Kohler, Franz Kernbeis, whose works are on display at this exhibition, are internationally known and recognized. In an emotional sense, their work emanates on the human dimension, without the influence of any other art and technical specialization.
The quiet singularity of each individual as well as simplicity are important as the basis of artistic forms.
Loans from this collection are regularly part of the exhibitions at the Gugging Museum. Other focal points of the collection are also on display, showing a closeness to marginal art. An exhibition of borrowed pieces called "Yogini.!", with

основа ликовних форми.
Позајмице из ове колекције редовно представљају део изложби Музеја Гугинг. Излажу се и друга тежишта збирке која показују близину са маргиналном уметношћу. Изложба позајмљених експоната под називом „Yogini.!", са око 100 тибетанских тангка, одржана је 2012. -2013. године. Танка слика на платненом или свиленом свитку је настала на тачно прописан начин, има важну религијску функцију и донедавно је била сасвим непозната у Европи. Код ових дела се - исто као нпр. код Аугуста Вале из Гугинга - препознаје велики значај симболике, међутим, она није примарно креативни израз сликара, већ следи јасно дефинисане иконографске обрасце.
Године 2021. је изложба „Naiv.?" у Музеју Гугинг, са око 130 дела наивне уметности из Колекције „Инфелд", доживела огроман успех. Петер Инфелд је рано спознао уметнички значај наиваца. Прве слике је купио средином шездесетих година 20. века када је посетио село Хлебине у Хрватској да би упознао тамошње наивне сликаре.
Као колекционар, Петер Инфелд је разумео величину и значај оних који су из дубоког мрака свог несвесног продрли до светлости. Арт брут и наивна уметност значили су непосредност и нетакнуту лепоту природе, чему припада и људска душа: супротност претераној технизацији наше садашњости, што изванредно илуструје осликани лист Освалда Чиртнера насловљен „Људи који се моле" (1987, цртеж пером на картону). Овај рад нас дотиче својом једноставношћу и спиритуалношћу. Чиртнер је био окренут себи, једина веза са спољашњим светом била је његова Библија. Његови главоношци, издужене људске фигуре, чија су сва четири уда исте дужине и без трупа, представљали су радикално поједностављивање. Форму је сводио на минимум што је доприносило снази његовог израза. На белој позадини, са свега неколико потеза, Освалд Чиртнер је поређао своје главоношце једног иза другог, и сви гледају у истом смеру. Изнад фигура је језички забележено

2013 fand die Leihausstellung „Yogini.!" mit ca. 100 Tibetischen Thangkas statt. Das sind auf Leinen oder Seide gemalte Rollbilder, die nach genauen Vorschriften geschaffen, eine wichtige religiöse Funktion hatten und bis vor kurzem den Europäern fremd waren. Auch bei diesen Werken findet man - wie beispielsweise bei August Walla aus Gugging - die große Bedeutung der Symbolik, sie ist jedoch nicht primärer kreativer Ausdruck des Malers, sondern folgt klar definierten ikonographischen Mustern.
2021 feierte die Ausstellung „Naiv.?" mit ca. 130 Werken der Naiven Kunst aus der Sammlung Infeld im Museum Gugging einen Erfolg. Peter Infeld erkannte früh die künstlerische Bedeutung der Naiven. Die ersten Bilder erwarb er Mitte der 60-er Jahre als er das Dorf Hlebine in Kroatien besuchte um die naiven Maler kennenzulernen. Als Sammler verstand Peter Infeld die Größe und die Bedeutung jener, die sich aus der tiefen Dunkelheit ihres Unterbewusstseins zum Licht durchgedrungen hatten. Art Brut und Naive Kunst bedeutete Unmittelbarkeit und unberührte Schönheit der Natur aber auch der menschlichen Seele. Ein Gegenpol zur Übertechnisierung unserer Gegenwart.
Ein passendes Beispiel stellt das Blatt von Oswald Tschirtner „Betende Menschen" (1987, Federzeichnung auf Karton) dar. Es berührt mit seiner Schlichtheit und spirituellem Charakter. Tschirtner war in sich gekehrt, nur mit seiner Bibel verbunden. Seine Kopffüßler, lange Menschenfiguren, deren vier Glieder gleich lang waren und keinen Körper hatten, stellen eine radikale Vereinfachung dar. Er reduz-

about 100 Tibetan thangkas was held in 2012-2013. Tangka is an image on a canvas or silk scroll that is produced in a precisely prescribed manner; it has an important religious function and until recently it was completely unknown in Europe. In these works – the same as in the case of August Walla from Gugging for instance - the great importance of symbolism is recognized; however, it is not primarily a creative expression of the painter, but follows clearly defined iconographic patterns.
In 2021, the exhibition "Naiv.?" at the Gugging Museum, with around 130 works of naïve art from the Infeld Collection, was a huge success. Peter Infeld early recognized the artistic importance of naïve artists. He bought his first paintings in the mid-1960s when he visited the village of Hlebine in Croatia to meet the naïve painters there.
As a collector, Peter Infeld understood the greatness and significance of those who had penetrated the deep darkness of their unconscious to reach the light. Art Brut and naïve art meant the immediacy and untouched beauty of nature to which the human soul also belongs. The opposite of the excessive presence of technicality nowadays is wonderfully illustrated by Oswald Tschirtner's painted sheet entitled "Praying People" (1987, ink pen drawing on cardboard). This work touches us with its simplicity and spirituality. Tschirtner was turned to himself; his Bible was the only connection with the outside world. His cephalopods, elongated human figures with all four limbs of the same length and without a body, showed a radical simplification. He reduced the form to a minimum, which contributed to the power of his expression. On a white background, with just a

Infeld Haus der Kulutr Halbturn exhibition Stars & Guitars 2021
Copyright: Thomastik-Infeld GmbH

Зденка и Петер Инфелд Халбтурн
Zdenka und Peter Infeld Halbturn
Zdenka and Peter Infeld Halbturn
Copyright: Thomastik-Infeld GmbH

оно што је ликовно приказано без узбуђења и у исти мах са пуно љубави. „Људи који се моле у цркви". Супротност Чиртнеру представља Аугуст Вала, мистик међу уметницима из Гугинга и демијург властитог митолошког универзума или измишљених богова. Вала је од најранije младости на креативан начин мењао своје окружење.
Свој сликарски прибор је носио са собом у коферу на точкиће који је персонализовао својим рукописом и мотивима: дрвеће и клупе токо, шетње, намештај, зидови, зграде. Мајка му је била верни пратилац. Од 1983. су обоје живели у Кући уметника у Гугингу у којој се посетиоци на сваком кораку сусрећу са његовим стваралаштвом. Изложени цртежи дрвеним бојицама из деведесетих година 20. века „Мадрим, Син Божји", „Алојзија, мртва, смерна мајка" и „Богиња Марија" сведоче о томе колико је Аугуст Вала био свестран, као сила природе.
Арт брут центар Гугинг деценијама важи за магично место у којем је уметност синоним за људскост, искреност и маштовитост. Био је извор инспирације и музички мултиталентованом Дејвиду Боувију који је током рада на свом албуму „1. Outside" (1995) посетио Кућу уметника, преневши атмосферу те посете у студио.
Шкотски модни креатор Кристофер Кејн је своје колекције обогатио мотивима Хајнриха Рајзенбауера. Реномирани аустријски уметници попут Арнулфа Рајнера и Петера Понграца били су редовни посетиоци у Гугингу.

ierte die Form auf ein Minimum, wodurch die Aussagekraft erhöht wurde. Auf weißem Hintergrund, mit wenigen Strichen hat Oswald Tschirtner seine Kopffüßler hintereinander gereiht, alle in einer Richtung schauend. Oberhalb der Figuren ist sprachlich festgehalten, was bildlich unaufgeregt und zugleich liebevoll dargestellt ist: "Betende Menschen in der Kirche".
Ein Gegensatz zu Tschirtner stellt August Walla dar, der Mystiker unter den Gugginger Künstler und Demiurg eines eigenen mythologischen Universums aus den Weltreligionen oder erfundenen Göttern. Walla veränderte kreativ seit frühester Jugend seine Umgebung. Seine Malutensilien schleppte er in einem Rollkoffer und personalisierte mit seiner Schrift und Motiven: Bäume und Sitzbänke beim Spazierengehen, Möbel, Wände, Gebäude. Seine Mutter begleitete ihn treu. Seit 1983 lebten beide im Haus der Künstler in Gugging, dort begegnet sein künstlerisches Oeuvre den Besucher auf jeden Schritt. Die ausgestellten Buntstiftzeichnungen aus den 1990-er Jahren „Maddrim, Gottsohn", „Aloisia, tote, brave Mutter" und „Göttin Maria" zeugen wie vielseitig August Walla war, wie eine Naturgewalt.
Seit Jahrzehnten gilt das Art Brut Zentrum Gugging als ein magischer Ort, wo Kunst ein Synonym für Menschlichkeit, Ehrlichkeit und Erfindungsreichtum ist. Dieser diente auch dem britischen Multitalent David Bowie als Inspirationsquelle, der für sein Album „1. Outside" (1995) das Haus der Künstler besuchte und die Stimmung des Besuchs ins Studio mitnahm.
Der schottische Modemacher Christopher Kane ließ Motive von Heinrich Reisenbauer seine Kollektionen zieren. Anerkannte österreichische Künstler wie Arnulf Rainer und Peter Pongratz besuchten Gugging regelmäßig.

few strokes, Oswald Tschirtner lined up his cephalopods one behind the other, all looking in the same direction. Above the figures, artistically produced without excitement but simultaneously with a lot of love is inscription "People Praying at Church".
Contrary to Tschirtner is August Walla, a mystic among the Gugging artists and demiurge of his own mythological universe or invented gods. From his earliest youth Walla creatively changed his environment. He carried his painting equipment with him in a suitcase on wheels that he personalized with his handwriting and motifs: trees and benches, walkways, furniture, walls, buildings. His mother was his faithful companion. Since 1983, they both lived in the House of Artists in Gugging, where visitors could see his works at every step. The exhibited drawings in coloured pencils from the 1990s "Madrim, Son of God", "Aloysia, Dead, Modest Mother" and "Goddess Mary" testify how versatile August Walla was, as a force of nature.
For decades Art Brut Centre Gugging has been considered a magical place where art is synonymous for humanity, sincerity and imagination. It was also a source of inspiration for the musically multitalented David Bowie, who visited the House of Artists during the work on his album "1. Outside" (1995), thus transferring the atmosphere of the visit to the studio.
Scottish fashion designer Christopher Kane enriched his collections with Heinrich Reisenbauer motifs. Famous Austrian artists such as Arnulf Reiner and Peter Pongratz were regular visitors to Gugging.

Освалд Чиртнер, Људи који се моле, 1987, мастило на картону, 21 x 29,6 цм, инв. бр. 1519
Oswald Tschirtner, Betende Menschen, 1987, Federzeichnung auf Karton, 21 x 29,6 cm, Nr. 1519
Oswald Tschirtner, People Praying, 1987, Indian ink on cardboard, 21 x 29,6 cm, No. 1519
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

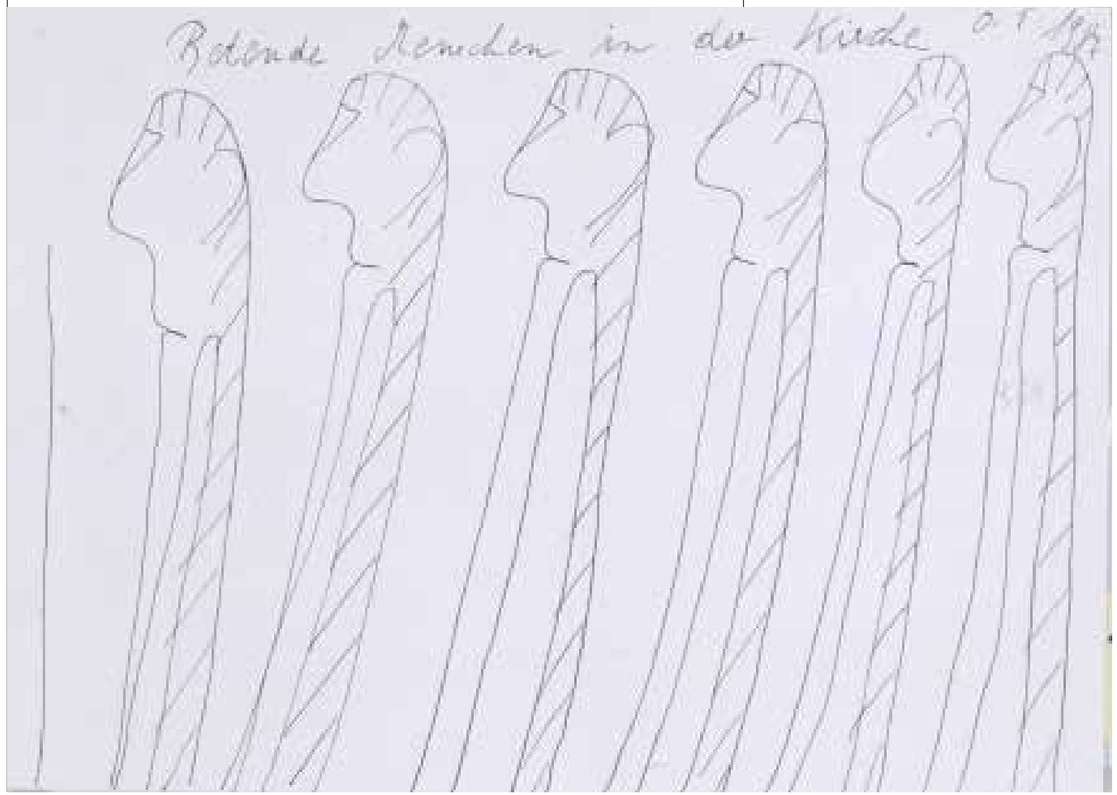

АРТ БРУТ И АРТ КУЛТУРЕЛ

Три рада једног од најславнијих аустријских уметника, Арнулфа Рајнера, део су ове изложбе. Настала су у оквиру ових посета, које су почеле средином шездесетих година 20. века, и заузимају посебно место. На њима је уметник успоставио непосредан контакт са Арнолдом Шмитом и Јоханом Хаузером, сликајући 1994. преко њихових дела. На овим сликама заправо није могуће строго разликовање - шта је арт брут, а шта је арт културел. Може се рећи да уметност из Гугинга у већој мери извире изнутра, док су уметници који се убрајају у арт културел подложнији утицајима споља.
Још један пример је аустријски уметник Франц Рингел (*Franz Ringel*). Њега је обележио сусрет са Жаном Дибифеом у Паризу почетком седамдесетих година 20. века. Између њих двојице се развила нека врста пријатељства, Рингел се инспирисао делима из Дибифеове арт брут колекције.
Приликом проучавања дела аустријског сликара, сценографа и џез бубњара Петера Понграца, код посматрача се јављају асоцијације на арт брут. У потрази за исходиштима креативности с ону страну академске принуде и промењљивих стилских трендова и духа времена, Понграц је живео у Паризу и Венецији, пропутовао је Аустралију и тропска острва на којима је упознао уметност Океаније. „Уметност је језик душе“, рекао је Понграц, убеђен да савремена уметност свакако мора да задржи властити изражајни облик, а сликар „би требало да буде у стању да помоћу боја и облика визуализује властиту, дакле, аутентичну слику о свету и себи, ослобођену утицаја са стране.”
Дела под утицајем арт брута симболизују много тога што уметност чини фасцинантном. Она нам, наиме, показују да у животу није битна само стварност - него, пре свега, храброст и креативност. Један такав пример је Франц Јанц (*Franz Janz*): конобар, узгајивач коња, самоуки сликар, акциониста, ученик Хермана Нича (*Hermann Nitsch*).
Један од Јанцових пријатеља био је и глумац Арнолд Шварценегер (*Arnold Schwarzenegger*), који је такође рођен у Грацу. Петер Инфелд је подстицао и сакупљао дела Франца Јанца: „Он је јединствен. Његово сликарство ми је изузетно блиско. Нагиње неизговореном и у први мах необјашњивом, оном у шта човек уноси душу.”

ART BRUT UND ART CULTUREL

Drei Arbeiten von einem der berühmtesten Künstler Österreichs - Arnulf Rainer, die Teil der Ausstellung sind, entstanden im Rahmen dieser Besuche, die Mitte der 1960-er Jahre starteten, und stellen eine Besonderheit dar. Auf denen nahm der Künstler direkten Kontakt mit Arnold Schmidt und Johann Hauser auf und übermalte im Jahr 1994 deren Werke.
Eigentlich ist eine strenge Unterscheidung zwischen Art Brut und Art Culturel an den Bildwerken selbst nicht in allen Fällen verifizierbar. Man kann sagen, die Kunst der Gugginger ist mehr von innen gelenkt, die der kulturellen Künstler mehr von außen.
Ein weiteres Beispiel dafür ist der Österreicher Franz Ringel. Prägend für ihn war die Begegnung mit Jean Dubuffet in Paris Anfang der 1970-er Jahre. Es entstand eine Freundschaft zwischen den beiden, Ringel holte sich Anregungen aus der Art Brut-Sammlung Dubuffets.
Beim Studieren der Werke vom österreichischen Maler, Bühnenbildner und Jazz-Drummer Peter Pongratz stellen sich beim Betrachter Gedanken an Art Brut ein. Auf der Suche nach den Ursprüngen einer Kreativität jenseits von akademischen Zwängen und wechselnden Stil- und Zeitgeistmoden lebte Pongratz in Paris und Venedig, er bereiste Australien und die Südsee Inseln, wo er sich mit ozeanischer Kunst auseinandersetzte. „Kunst ist Seelensprache“, sagt Pongratz und ist überzeugt, dass zeitgenössische Kunst, auf jeden Fall eine eigenständige Form des Ausdrucks beinhalten muss und ein Maler „in der Lage sein sollte, mit Hilfe von Farben und Formen ein eigenes, von fremder Beeinflussung freies, also authentisches Welt- und Selbstbild zu visualisieren.“
Die von Art Brut beeinflussten Werke stehen für Vieles, was an Kunst fasziniert. Denn diese führen vor Augen, dass es im Leben nicht nur um Wirklichkeiten geht - sondern vor allem auch um Mut und Kreativität. Ein Beispiel dafür ist Franz Janz: Kellner, Pferdezüchter, malender Autodidakt, Aktionist, Schüler von Hermann Nitsch. Mit dem ebenfalls in Graz geborenen Schauspieler Arnold Schwarzenegger war Janz befreundet. Peter Infeld förderte und sammelte Franz Janz: „Er ist unverwechselbar. Ich habe einen engen Bezug zu seiner Malerei. Mir liegt das Nicht-Gesagte und das Nicht-Gleich-Erklärbare, wo ein Mensch seine Seele hineingibt.“

ART BRUT AND ART CULTUREL

Three works by one of the most famous Austrian artists, Arnulf Reiner are part of this exhibition. They were created within the framework of these visits, which began in the mid-1960s and took a special place. Through them, the artist established direct contact with Arnold Schmidt and Johann Hauser by painting over their works in 1994.
In these paintings, it is actually not possible to make a strict distinction between Art Brut and Art Culturel. It can be said that Gugging art springs from within to a greater extent, while artists who are considered Art Culturel are more susceptible to external influences.
Another example is the Austrian artist Franz Ringel. He was marked by the meeting with Jean Dubuffet in Paris in the early 1970s. A kind of friendship developed between the two, and Ringel was inspired by works from Dubuffet's Art Brut collection.
When studying the works of the Austrian painter, scenographer and jazz drummer Peter Pongratz, the observer develops associations to Art Brut. In search of the origins of creativity beyond academic coercion and changing stylistic trends and the spirit of the times, Pongratz lived in Paris and Venice, travelled through Australia and tropical islands, where he was acquainted with the art of Oceania. "Art is the language of the soul", said Pongratz, convinced that contemporary art undoubtedly had to retain its own expressive form, while the painter "should be able to use colours and forms to visualize his own, therefore authentic image of the world and himself, free from the outer influence."
Works influenced by Art Brut symbolize much of what makes art fascinating. Namely, they show us that not only reality is important in life, but above all, courage and creativity. One such example is Franz Janz: waiter, horse breeder, self-taught painter, shareholder, student of Hermann Nitsch. One of Janz's friends was the actor Arnold Schwarzenegger, who was also born in Graz. Peter Infeld supported and collected the works of Franz Janz: "He is unique. His painting is extremely close to me. I am inclined to the unspoken and inexplicable at first, to what a person brings his soul into."

Аугуст Вала, Мадрин, Син Божји, недат., дрвене бојице на папиру, 29,5 x 21 цм, инв. бр. 1390
August Walla, Maddrin, Gottsohn, undat, Buntstiftzeichnung auf Papier, 29,5 x 21 cm, Nr. 1390
August Walla, Madrin, Son of God, undated, coloured pencil on paper, 29,5 x 21 cm, No. 1390
Copyright: Art brut KG

АРТ БРУТ У СВЕТУ

Уметност не може да даје одговоре на пресудна животна питања. Међутим, она може да ствара слике, слике нечега што се налази с ону страну људске представе. На тај начин може да подстакне свеснији живот. Улога уметности, нпр. музике или књижевности, пресудна је за људску егзистенцију, јер може да помогне стварање светова из маште. Светова који стварности супротстављају нешто поетско. Нешто што превазилази материјалну егзистенцију, а притом је подједнако кључна компонента живота као и сама стварност.
Разноврсност дела из Колекције представља одраз чињенице колико је Петер Инфелд био далековид, јер је сакупљао оно што је њега лично дотицало до сржи. Богата арт брут колекција, осим радова уметника из Гугинга, садржи и дела међународно познатих великана као што су Илија Босиљ, Фридрих Шредер-Зоненштерн, Скоти Вилсон, Ида Бухман (*Ida Buchmann*), Бронислава Дубнер. Иако је њихово уметничко стваралаштво започело релативно касно, успели су да креирају јединствени универзум.
Илија Босиљ је на подстицај свог сина почео да слика у 62. години. Као изванредан приповедач створио је свет препун најразличитијих створења која су мешавина човека и животиње, ликове из басни и Библије. Његове фигуре су често равне - са контурисаним силуетама. Неке фигуре су приказане са два лица, што се може тумачити као тиха критика дволичности и лицемерства његовог времена. Илија Босиљ је често користио златне пигменте, слично радовима светски познатог аустријског мајстора сликарства Густава Климта. Познато је да је Босиљ део Другог светског рата провео у Бечу. На изложби се могу видети два рада Илије Босиља: „Шетачи" (уље под стаклом, 1963) и „Плава овца" (уље на платну, 1960).

ART BRUT INTERNATIONAL

Kunst kann keine Antworten auf die entscheidenden Fragen des Lebens geben. Aber sie kann Bilder schaffen, Bilder für etwas, was jenseits der menschlichen Vorstellung liegt. Somit kann sie helfen bewusster zu leben. Kunst, wie Musik oder Dichtung ist entscheidend für die menschliche Existenz, denn sie kann Fantasiewelten erschaffen. Welten, die der Wirklichkeit etwas Poetisches gegenüberstellen. Etwas, das über die materielle Existenz hinausgeht und dabei genauso zentraler Bestandteil des Lebens ist, wie die Realität selbst. Die Vielfalt der zusammengetragenen Werke spiegelt die Tatsache wider, wie vorausschauend Peter Infeld war, indem er das gesammelt hat, was ihn selbst zutiefst berührt hat. Die reichhaltige Art Brut Kollektion beinhaltet nebst Arbeiten Gugginger Künstler auch Werke internationaler Größen wie Ilija Bosilj, Friedrich Schröder-Sonnestern, Scottie Wilson, Ida Buchmann, Bronislava Dubner. Spät mit dem Kunstschaffen angefangen, gelang es denen ein eigenes unverwechselbares Universum zu kreieren.
Ilija Bosilj begann auf Anregung seines Sohnes mit 62 Jahren mit dem Malen. Exzellenter Erzähler, entwarf er eine Welt voller Menschentiere, Fabelwesen und Bibelgestalten. Seine Figuren sind oft flächig, die Silhouetten – umrissen. Manche Figuren werden mit zwei Gesichtern dargestellt, vielleicht als stille Kritik an die Doppelzüngigkeit und Heuchelei seiner Gegenwart. Oft verwendete Ilja Bosilj Goldpigmente, eine Ähnlichkeit mit den Arbeiten von dem weltbekannten österreichischen Malermeister Gustav Klimt. Bekanntlich verbrachte Bosilj während des Zweiten Weltkrieges eine Zeit in Wien. Bei der Ausstellung werden zwei Arbeiten von Ilija Bosilj gezeigt: „Spaziergänger" (Öl hinter Glas, 1963) und „Das blaue Schaf" (Öl auf Leinwand, 1960).
Erst im Pensionsalter begann die Russin Bronislava Dubner eine aktive Auseinandersetzung mit Art Brut und entwickelte schnell eine eigenstän-

ART BRUT IN THE WORLD

Art cannot provide answers to decisive vital issues. However, it can produce pictures, the images of something beyond human notions. In this way, it can encourage a more conscious life. The role of art, for instance music or literature is crucial for human existence, because it can help with creation of the worlds from imagination, worlds that contrast reality with something poetic, something that exceeds material existence, yet being as equally essential component of life as reality itself.
The variety of works from the Collection reflects the fact that Peter Infeld was farsighted, because he collected what touched him personally to the core. The rich Art Brut collection, in addition to works by artists from Gugging, also includes works by internationally known greats such as Ilija Bosilj, Friedrich Schröder-Sonnenstern, Scottie Wilson, Ida Buchmann, Bronislava Dubner. Although their artistic creation started relatively late, they managed to create a unique universe.
Ilija Bosilj started painting at the age of 62 at the encouragement of his son. As an extraordinary storyteller, he created a world filled with the most diverse creatures that are a mixture of man and animal, characters from fables and the Bible. His figures are often flat - with contoured silhouettes. Some figures are shown with two faces, which can be interpreted as a silent criticism of the duplicity and

Рускиња Бронислава Дубнер је тек као пензионерка почела активно да се бави арт брут-ом, брзо развивши оригинални уметнички рукопис.
У својим критичко-духовитим радовима, Дубнер истражује шта је лепо и које место заузима лепота. У њеним делима обитавају печуркасте главе, даме гусенице, дебеле жене, мршаве жене, увек шарени од главе до пете. Блистава „пањи Броња", како је себе називала, брзо је стекла статус легенде - као плесачица, перформанс уметница, глумица и манекенка. Године 1988. Бронислава Дубнер добија титулу „Алтернативна мис света".
Немачки вансеријски уметник Фридрих Шредер-Зоненштерн је себи наденуо титулу „Троструки првак свих уметности". Његов опус представља илустрацију личне филозофије чија је главна одредница антагонизам добра и зла. Успео је да се уздигне изнад властитих проблема и да свом унутрашњем свету дâ важећу уметничку форму. Након вишеструких хоспитализација нестао је, тек што је навршио 20 година, и нашао се у Берлину где је живео под лажним именом.
Као „Краљ Сунца Елиот Први", Фридрих Шредер-Зоненштерн постаје вођа секте која је имала неколико хиљада следбеника.
Пошто је своје целокупне приходе делио сиромашнима, постао је део историје Берлина двадесетих година 20. века као „Кнез земички".
Његова амбивалентна личност чији је дијапазон сезао од прослављеног уметника до презрене уличне луде - нашла је свој одраз у оригиналном ликовном свету. Тек у позним педесетим годинама 20. века успева да стави на папир све оно што носи у себи. У кратком року је развио свој препознатљиви стил. Тако су настала чудновата створења налик на људе, у исти мах забавна и критички настројена према друштву, на густо исписаним листовима папира. Фридрих Шредер-Зоненштерн говорио је за себе да слика „најлепше, најгадније слике на свету".

dige künstlerische Handschrift. Was ist schön und welches Stellenwert hat Schönheit erkundet Dubner in ihren kritisch-witzigen Arbeiten. Pilzköpfe, Raupendamen, dicke Frauen, dünne Frauen, alle bunt von Kopf bis Fuß bevölkern ihre Werke. Die schillernde „Pani Bronja", wie sie sich selber nannte, avancierte schnell zu einer Legende als Tänzerin, Performancekünstlerin, Schauspielerin und Model. 1998 in London wurde Bronislava Dubner zur „Alternative Miss World" gekürt. Als „Dreifacher Weltmeister aller Künste" betitelte sich selbst der Deutsche Ausnahmekünstler Friedrich Schröder-Sonnenstern. Sein Werk illustriert die persönliche Philosophie, bestimmt durch den Antagonismus Gut und Böse. Ihm gelang es über die eigene Problematik hinauszuwachsen und seiner inneren Welt eine gültige künstlerische Form zu geben. Mehrmals hospitalisiert, kaum 20 Jahre alt, verschwand er und fand sich in Berlin, wo er unter falschem Namen lebte. Als „Sonnenkönig Eliot der Erste" wurde Friedrich Schröder-Sonnenstern Führer einer Sekte mit Tausenden Anhängern. Weil er seine gesamten Einkünfte an die Armen verteilte, ging er als „Brötchenfürst" in die Berliner Historie der 20er Jahre ein. Die Ambivalenz der Persönlichkeit vom gefeierten Künstler bis zum verachteten Straßennarr – spiegelt sich in seiner Bilderwelt wider. Was er in sich trägt, gelingt ihm erst in seinen späten 50-er Jahren zu Papier zu bringen. Innerhalb von kurzer Zeit entwickelte er seinen unverwechselbaren Stil. Es entstanden seltsame menschenähnliche Wesen, unterhaltsam und gesellschaftskritisch, oft wurden die Blätter dicht beschriftet. Nach eigenen Angaben malte Friedrich Schröder-Sonnenstern „die schönsten, ekligsten Bilder der Welt".

hypocrisy of his time. Ilija Bosilj often used gold pigments, similar to the works of the world-famous Austrian painting master Gustav Klimt. It is known that Bosilj spent part of the Second World War in Vienna. Two works by Ilija Bosilj can be seen at the exhibition: "Walker" (oil on glass, 1963) and "Blue Sheep" (oil on canvas, 1960).
The Russian female painter Bronislava Dubner started to actively deal with Art Brut as a pensioner, quickly developing an original artistic manuscript. In her critical and witty works, Dubner investigated what beauty was and what place beauty occupied. Her works are inhabited by mushroom heads, caterpillar ladies, fat women, thin women, always colourful from head to toe. The dazzling "Pani Bronja", as she called herself, quickly gained the status of a legend - as a dancer, performance artist, actress and model. In 1988, Bronislava Dubner received the title "Alternative Miss World". The German eminent artist Friedrich Schroeder-Sonnenstern proclaimed himself "Three-time champion of all arts". His oeuvre is an illustration of a personal philosophy whose main determinant is the antagonism between good and evil. He managed to rise above his own problems and give his inner world a valid artistic form. After multiple hospitalizations, he disappeared early at the age of twenty, and found himself in Berlin, where he lived under a false name. As "Sun King Eliot the First", Friedrich Schroeder-Sonnenstern became the leader of a sect that had several thousand followers. Since he distributed all his income to the poor, he became part of the history of Berlin in the 1920s as the "Prince of Buns". His ambivalent personality, which ranged from a celebrated artist to a despised street madman, reflected the original art world. Not earlier than in his late fifties did he manage to put on paper everything he carried inside. In a short period of time, he developed his own distinctive style. Thus, strange human-like creatures, at the same time amusing and critical towards society were created on densely written sheets of paper. Friedrich Schroeder-Sonnenstern spoke for himself that he painted "the most beautiful, ugliest pictures in the world."

ТРАДИЦИЈА И БУДУЋНОСТ

Изложба „Арт брут. Дела из Колекције ‘Инфелд’“ у Музеју наивне и маргиналне уметности у Србији приказује репрезентативан избор из ове колекције. Те радове су Маргарета, Петер и Зденка прикупљали брижљиво, са пуно љубави и стрпљења. Ова изложба поштује жељу колекционара да се ова дела учине доступним широј јавности.
У ту сврху је Петер Инфелд саградио засебне репрезентативне културне центре у месту Халбтурн у савезној покрајини Бургенланд у Аустрији као и у идиличном месташцу Добрињ на хрватском острву Крк. Тамо се од 2000. године редовно одржавају привремене изложбе са делима из ове колекције.
„Циљ ових изложби јесте да широј публици омогућим да завири у душу колекционара и у лудости колекционарства, али и да јој покажем њихове лепе стране...
То се може постићи релативно скромним средствима, смелошћу да се сносе ризици у сваком погледу и стрпљењем према људима из мог окружења“, рекао је Петер Инфелд.
Након смрти Петера Инфелда 2009. године, његова удовица Зденка Инфелд је наставила колекционарску активност према његовим замислима, а налази се и на челу бечког породичног предузећа основаног 1919, које је једно од три највећа произвођача струна на свету. Приступ остаје демократски: сакупљање уметности и дељење са заинтересованом јавношћу. Будућност почива на солидној традицији: више од 100 година производње струна, 60 година колекционарства и више од 20 година организовања изложби.
У међувремену је у Халбтурну и Добрињу одржано више од 120 изложби, праћених квалитетним концертима и без наплаћивања улазница. Дела из Колекције „Инфелд“ су позајмљивана аустријским и европским музејима.

TRADITION UND ZUKUNFT

Die Ausstellung „Art Brut. Werke aus der Sammlung Infeld“ im Museum für Naive und Marginale Kunst in Serbien zeigt eine repräsentative Auswahl aus der Kollektion. Es sind Arbeiten, die Margaretha, Peter und Zdenka Infeld sorgfältig, mit viel Liebe und Geduld zusammengetragen haben. Die Show entspricht dem Wunsch der Sammler die Werke einer breiteren Öffentlichkeit zugänglich zu machen.
Um dies zu ermöglichen ließ Peter Infeld in Halbturn im Burgenland, Österreich, und im idyllischen Ort Dobrinj auf der Kroatischen Insel Krk auch eigene repräsentative Kulturzentren errichten. Dort finden seit dem Jahr 2000 regelmäßig wechselnde Ausstellungen mit Werken aus der Kollektion statt. Peter Infeld: „Mit den Ausstellungen möchte ich einem größeren Publikum Einblicke in die Seele des Sammlers geben und die Verrücktheit des Sammlertums, aber auch die Schönheit desselben zeigen… Was man mit relativ bescheidenen Mitteln, mit dem Mut zum Risiko in jeder Hinsicht und der Geduld seiner Mitmenschen erreichen kann.“
Nach dem Tod von Peter Infeld im Jahr 2009 führt seine Witwe Zdenka Infeld die Sammeltätigkeit in seinem Sinne weiter und leitet das im Jahr 1919 gegründete Wiener Familienunternehmen Thomastik-Infeld, das zu den drei weltweit größten Saitenproduzenten zählt. Der Zugang bleibt demokratisch: Kunst sammeln und mit der interessierten Öffentlichkeit teilen. Die Zukunft fußt auf solide Tradition: mehr als 100 Jahre Saitenproduktion, fast 60 Jahre Sammel- und mehr als 20 Jahre Ausstellungstätigkeit. Inzwischen fanden in Halbturn und in Dobrinj 120 Ausstellungen, von hochwertigen Konzerten begleitet und bei freiem Eintritt, statt. Werke aus der Sammlung Infeld sind als Leihgaben in österreichischen und europäischen Museen ständig präsent.

TRADITION AND THE FUTURE

Exhibition “Art Brut. Works from the Infeld Collection” at Museum of Naïve and Marginal Art in Serbia shows a representative selection from this Collection. These works were collected by Margareta, Peter and Zdenka carefully, with a lot of love and patience. This exhibition respects the wish of the collectors to make these works available to the general public.
For this purpose, Peter Infeld built separate representative cultural centres in the town of Halbthurn in the federal province of Burgenland in Austria, as well as in the idyllic town of Dobrinj on Croatian island of Krk. Temporary exhibitions of works from this collection have been held there since 2000. Peter Infeld: “The goal of these exhibitions is to enable a wider audience to look into the souls of collectors and the craziness of collecting, but also to show them their beautiful sides... This can be achieved with relatively modest financial resources, the courage to bear risks in every respect and patience towards the people in my environment.”
After the death of Peter Infeld in 2009, his widow Zdenka Infeld continued the collecting activity according to his ideas, and she is also at the head of the Viennese family business founded in 1919, which is one of the three largest string manufacturers in the world. The approach remains democratic: collecting art and sharing it with the interested audience. The future is based on a solid tradition: more than 100 years of string production, 60 years of art collecting and more than 20 years of organizing exhibitions. In the meantime, more than 120 exhibitions were held in Halbturn and Dobrinje, accompanied by high-quality concerts and without admission fees. Works from the Infeld Collection are on loan in Austrian and European museums.

др Јорданка Вајс, Беч, октобра 2023.

Библиографија:
Sammlung Infeld 1, прир. Peter Infeld Privatstiftung, 2. издање, 2000.
Sammlung Infeld 2, прир. Peter Infeld Privatstiftung, 2. издање, 1999.
gugging inspiriert.! bowie bis roth, Nina Ansperger (прир.), Residenz Verlag, 2023.
brut favorites.! feilacher’s choice, прир. Johann Feilacher; Residenz Verlag, 2022.
visualized dreams… buchmann/fischer/korec, прир. Johann Feilacher; Residenz Verlag, 2021.
Souvären Das Haus der Künstler in Gugging, прир. Johann Feilacher, Edition Braus im Wachter Verlag, 2004.
„Im Irrgarten der Bilder“, Gerhard Roth, Residenz Verlag, 2012.
„Zwischen Wahn und Wirklichkeit“, Alfred Bader und Leo Navratil, Verlag C. J. Bucher, 1976.

www.infeld.net
www.thomastik-infeld.com
www.museumgugging.at
www.peterpongratz.com

Dr. Yordanka Weiss, Wien, Oktober 2023

Literatur:
Sammlung Infeld 1, Hrsg. Peter Infeld Privatstiftung, 2.Auflage, 2000
Sammlung Infeld 2, Hrsg. Peter Infeld Privatstiftung, 1.Auflage 1999
gugging inspiriert.! bowie bis roth, Nina Ansperger (Hrsg.), Residenz Verlag, 2023
brut favorites.! feilacher’s choice, hrsg. Johann Feilacher; Residenz Verlag, 2022
visualized dreams… buchmann/fischer/korec, hrsg. Johann Feilacher; Residenz Verlag, 2021
Souvären Das Haus der Künstler in Gugging, hrsg. Johann Feilacher, Edition Braus im Wachter Verlag, 2004
„Im Irrgarten der Bilder“, Gerhard Roth, Residenz Verlag, 2012
„Zwischen Wahn und Wirklichkeit“, Alfred Bader und Leo Navratil, Verlag C. J. Bucher, 1976

www.infeld.net
www.thomastik-infeld.com
www.museumgugging.at
www.peterpongratz.com

Yordanka Weiss, PhD, Vienna, October 2023

Bibliography:
Sammlung Infeld 1, Editor Peter Infeld Privatstiftung, 2nd edition, 2000.
Sammlung Infeld 2, Editor Peter Infeld Privatstiftung, 2nd edition, 1999.
gugging inspired.! bowie bis roth, Nina Ansperger (edited), Residenz Verlag, 2023.
brut favorites.! feilacher’s choice, Editor Johann Feilacher; Residenz Verlag, 2022.
visualized dreams... buchmann/fischer/korec, Editor Johann Feilacher; Residenz Verlag, 2021.
Souvären Das Haus der Künstler in Gugging, Editor Johann Feilacher, Edition Braus im Wachter Verlag, 2004.
“Im Irrgarten der Bilder”, Gerhard Roth, Residenz Verlag, 2012.
“Zwischen Wahn und Wirklichkeit”, Alfred Bader und Leo Navratil, Verlag C. J. Bucher, 1976.
www.infeld.net
www.thomastik-infeld.com
www.museumgugging.at
www.peterpongratz.com

Халбтурн
Halbturn
Halbturn
Copyright: Thomastik-Infeld GmbH

АНСЕЛМ БОА-ВИВ (ФРАНЦУСКА, 1899 – 1969)

Анселм Боа-Вив је био аналфабета. Имао је 16 година када је напустио родитељску кућу и почео да зарађује за живот као помоћни радник. Његов таленат за трговину омогућио му је да отвори малу продавницу са прехрамбеном робом коју је водио до 1962. године. Његов најмлађи син, који је у међувремену постао сликар у Паризу, подстицао га је да слика. Тако је 1962. године настала његова прва слика. Боа-Вив је све до своје смрти 1969. године стварао бујни свет слика, испуњен мотивима свакодневног живота, људима, животињама, биљкама и пејзажима који су га окруживали. На скоро 2.500 платна, која су настала током његовог седмогодишњег

ANSELME BOIS-VIVES (FRANKREICH, 1899 – 1969)

Anselme Bois-Vives war Analphabet. Mit 16 verließ er sein Elternhaus und verdiente seinen Lebensunterhalt als Gelegenheitsarbeiter. Durch seine kaufmännische Begabung konnte er einen kleinen Lebensmittelladen erwerben, den er bis 1962 führte. Sein jüngster Sohn, der inzwischen Maler in Paris geworden war, regte ihn zum Malen an. So entstand 1962 sein erstes Bild. Bis zu seinem Tod 1969 schuf Bois-Vives eine überbordende Bilderwelt, bevölkert von Motiven der ihn umgebenden Alltagswelt, von Menschen, Tieren, Pflanzen und Landschaften. Ein farbenfroher und optimistischer Kosmos entfaltet sich in den fast 2.500 Gemälden, die in seiner siebenjährigen Schaffenszeit entstanden.

ANSELME BOIX-VIVES (FRANCE, 1899 – 1969)

Anselm Boix-Vives was illiterate. He was 16 years old when he left his parents' house and started earning a living as a helper. His talent for trade enabled him to open a small grocery store, which he ran until 1962. His youngest son, who in the meantime became a painter in Paris, encouraged him to paint. Thus, in 1962, his first painting was produced. Until his death in 1969, Boix-Vives created an abundant world of paintings, filled with motifs of everyday life, people, animals, plants and landscapes that surrounded him. In almost 2,500 canvases, created during the seven years of his artistic work, a cosmos of vivid colours and full of optimism emerged.
Throughout his life, Boix-Vives was

Анселм Боа-Вив, Без наслова, недат. (око 1965), акрил на папиру, 70,8 x 96,5 цм, инв. бр. 1327
Anselme Bois-Vives, Ohne Titel, undat. (um 1965), Acryl auf Papier, 70,8 x 96,5 cm, Nr. 1327
Anselme Boix-Vives, Untitled, undated (cca1965), acrylic on paper, 70,8 x 96,5 cm, No. 1327

Анселм Боа-Вив, Без наслова, 1962-63, гваш на картону, 63,8 x 46 цм, инв. бр. 2199
Anselme Bois-Vives, Ohne Titel, 1962-63, Gouache auf Pappe, 63,8 x 46 cm, Nr. 2199
Anselme Boix-Vives, Untitled, 1962-63, gouache on cardboard, 63,8 x 46 cm, No. 2199

Анселм Боа-Вив, Без наслова, недат. (око 1965), акрил на картону, 67 x 36 цм, инв. бр. 535
Anselme Bois-Vives, Ohne Titel, undat. (um. 1965), Acryl auf Malkarton, 67 x 36 cm, Nr. 535
Anselme Boix-Vives, Untitled, undated (cca 1965), acrylic on cardboard, 67 x 36 cm, No. 535

стваралаштва, настаје космос живих боја и пун оптимизма.
Боа-Вив је читавог живота био заокупљен идејом да спречи ратове и створи трајни светски мир. Писао је о својим плановима за успостављање светског мира и слао их папи и многим познатим политичарима. Разочаран због изостанка реакције на своје идеје, утопију о светском миру преноси на слике.
Анселма Боа-Вива су још за живота открили уметници као што је Андре Бретон, а његова дела се излажу у галеријама и музејима широм света.

Sein Leben lang beschäftigte sich Boix-Vives mit der Idee, Kriege zu verhindern und einen dauerhaften Weltfrieden zu schaffen. Er verfasste Pläne zur Schaffung des Weltfriedens, die er dem Papst und vielen namhaften Politikern zukommen ließ. Enttäuscht über die mangelnde Resonanz auf seine Ideen, brachte er seine Utopien eines Weltfriedens in seine Bilder ein.
Anselme Boix-Vives wurde schon zu Lebenszeiten von Künstlern wie André Breton entdeckt, internationale Galerien und Museen zeigten weltweit seine Werke.

preoccupied with the idea of preventing wars and creating everlasting world peace. He wrote about his plans for establishing world peace and sent them to the Pope and many famous politicians. Disappointed by the lack of reaction to his ideas, he transferred the utopia of international peace into his paintings.
Anselm Boix-Vives was discovered during his lifetime by artists such as Andre Breton, and his works are exhibited in galleries and museums around the world.

ИЛИЈА БАШИЧЕВИЋ БОСИЉ (АУСТРОУГАРСКА, СРБИЈА 1895-1972)

Бавио се земљорадњом до своје 62 године када му држава одузима земљу. Прве гвашеве и цртеже урадио је 1957. године а од 1958. године слика уљаним бојама. Сликао је све до смрти развивши свој визуелни језик којим је комуницирао једну изузетно личну филозофију. Иза себе је оставио опус од преко 2000 дела. За живота излагао је на стотинак изложби широм света (Токио, Осака, Париз, Амстердам, Милано, Минхен, Дортмунд, Базел, Цирих, Рим, Ђенова, Мексико Сити). У њујоршкој галерији Галери Сент Етјен 2006. године одржана је његова прва самостална изложба у САД. Лондонски „Роу арт магазин" 2007. године уврстио га је међу 50 класика арт брут уметности. Његови су радови заступљени у бројним истакнутим музејским и приватним колекцијама (Центар Жорж Помпиду у Паризу, Колекција Арт брут у Лозани, Музеј Шарлоте Зандер, Бонигхајм, Музеј савремене уметности Београд, колекција Карла Понтија, *Museum of Everything*, Лондон и др.). Одлуком да дарује родном граду преко три стотине слика основао је музеј Илијанум који се и данас налази у Шиду.
Отац је истакнутог протоконцептуалног уметника Мангелоса.

ILIJA BAŠIČEVIĆ BOSILJ (ÖSTERREICH-UNGARN, SERBIEN 1895-1972)

Bis zu seinem 62. Lebensjahr, als er vom Staat enteignet wurde, war er Landwirt. Seine ersten Gouachen und Zeichnungen entstanden 1957, ab 1958 malte er in Öl. Er malte bis zu seinem Tod und entwickelte dabei eine eigene Bildsprache, mit der er eine sehr persönliche Philosophie vermittelte. Sein Nachlass umfasst mehr als 200 Werke. Zu Lebzeiten nahm er an rund 100 Ausstellungen weltweit teil (Tokio, Osaka, Pariz, Amsterdam, Mailand, München, Dortmund, Basel, Zürich, Genua, Mexico City). Seine erste Einzelausstellung in den USA fand 2006 in der New Yorker Galerie St. Etienne statt.
Das Londoner Magazine „RA", zählte ihn 2007 zu den 50 Klassikern der Art Brut. Seine Werke sind in zahlreichen bedeutenden Museums- und Privatsammlungen vertreten (Centre George-Pompidou, Paris; Collection de l'art brut, Lausanne; Museum Charlotte Zander, Bönnigheim; Museum für zeitgenössische Kunst, Belgrad; Sammlung Carlo Ponti; Museum of Everything, London u.a.). Als er beschloss, seiner Heimatstadt mehr als 300 Bilder zu schenken, gründete er das Museum Ilianum, das sich noch heute in Šid befindet.
Sein Sohn ist der bekannte Konzeptkünstler Mangelos.

ILIJA BAŠIČEVIĆ BOSILJ (AUSTRO-HUNGARY, SERBIA 1895-1972)

He was engaged in farming until he was 62 years old, when the state confiscated his land. He made his first gouaches and drawings in 1957, and since 1958 he was painting in oils. He painted until his death, developing his own visual language in which he shared an extremely personal philosophy. He left behind an opus of over 2000 works. During his lifetime, he exhibited at about a hundred exhibitions around the world (Tokyo, Osaka, Paris, Amsterdam, Milan, Munich, Dortmund, Basel, Zurich, Rome, Genoa, Mexico City). In 2006 his first solo exhibition in the USA was held at the Galerie St. Etienne in New York.
In 2007 the Raw Art Magazine in London ranked him among the 50 classics of Art Brut. His works are included in numerous prominent museum and private collections (Georges Pompidou Centre in Paris, Art Brut Collection in Lausanne, Charlotte Zander Museum, Bönnigheim, Museum of Contemporary Art Belgrade, Carlo Ponti Collection, Museum of Everything, London, etc.).
With the decision to donate over three hundred paintings to his hometown, he founded the Ilijanum Museum, which is still located in Šid.
He is the father of the prominent proto-conceptual artist Mangelos.

Илија Босиљ, Шетачи, 1963, уље на стаклу, 59 x 143 цм, инв. бр. 3351
Ilija Bosilj, Spaziergänger, 1963, Öl Hinterglas, 59 x 143 cm, Nr. 3351
Ilija Bosilj, Walkers, 1963, oil on glass, 59 x 143 cm, No. 3351

Илија Босиљ, Крилата плава овца, 1960, уље на платну, 56,5 x 63,7 цм, инв. бр. 2595
Ilija Bosilj, Geflügeltes blaues Schaf, 1960, Öl auf Leinwand, 56,5 x 63,7 cm, Nr. 2595
Ilija Bosilj, Winged Blue Sheep, 1960, oil on canvas, 56,5 x 63,7 cm, No. 2595

ИДА БУХМАН (ШВАЈЦАРСКА, 1911 – 2001)

Ида Бухман је након 1996. живела у Психијатријској клиници Кенигсфелден где је откривен и подстицан њен уметнички рад. Њена дела су плод унутрашње потребе да се изрази и представљају сведочанство талентоване жене која је стварала без предрасуда. Најчешће је цртала у присуству неког саговорника – садржај разговора је преточен у тему дела које је том приликом настајало.
Њени радови су носили печат њених жеља и потреба, представљајући уједно и одраз тренутне животне ситуације и расположења. Њихов садржај увек изнова указује на њену потребу за љубављу и за песмом, јер се током стварања често певало. Снажан потез и јарке боје су обележје њених радова који су настајали за веома кратко време. Још као осамдесетогодишњакиња била је уметнички активна, али пошто су је као уметницу открили тек у поодмаклој животној доби, у њеном опусу нема много сачуваних дела.

IDA BUCHMANN (SCHWEIZ, 1911 – 2001)

Ida Buchmann lebte nach 1966 in der Psychiatrischen Klinik Königsfelden und wurde dort als Künstlerin entdeckt und gefördert. Ihre Werke entstanden aus einem inneren Ausdrucksbedürfnis und sind Zeugnisse einer talentierten Frau, die ohne Voreingenommenheit ihre Bilder schuf. Sie zeichnete überwiegend in Anwesenheit eines Gesprächspartners - der Inhalt der Gespräche wurde zum Thema der entstehenden Werke.
Geprägt von ihren Wünschen und Bedürfnissen reflektieren ihre Arbeiten auch ihre jeweilige Lebenssituation und Stimmung. Die Inhalte weisen immer wieder auf ihr Bedürfnis nach Liebe und auch nach Liedern hin, denn während des Schaffens wurde oft gesungen. Kräftiger Strich und knallige Farben zeichnen ihre Werke aus, die in großer Geschwindigkeit entstanden. Noch als Achtzigjährige war sie künstlerisch tätig, doch da sie erst im hohen Alter als Künstlerin entdeckt wurde, blieb ihr Oeuvre klein.

IDA BUCHMANN (SWITZERLAND, 1911 – 2001)

After 1996 Ida Buchmann lived at the Königsfelden Psychiatric Clinic where her artistic work was discovered and encouraged. Her works are the result of an inner need to express herself and bear witness of the testimony of a talented woman who created without prejudice. She most often used to draw in the presence of a companion, whereby the content of the conversation was converted to the subject of the work that was being created then.
Her works bore the stamp of her wishes and needs, representing at the same time a reflection of her current life situation and mood. Their content repeatedly points to her need for love and song, because singing was often heard during creation. Strong strokes and bright colours are characteristic of her works, which were produced in a very short time.
Even as an eighty-year-old, she was artistically active, but since she was discovered as an artist at an advanced age, not many works are preserved in her oeuvre.

ГАСТОН ШЕЗАК (ФРАНЦУСКА, 1910 – 1964)

Од детињства обележен болешћу и самоук, настојао је да се повеже са париском уметничком заједницом како би финансијски профитирао од њихове популарности и могао да издржава себе – што му, нажалост, није успело. У потрази за неискоришћеним изражајним формама, открио је праисторијске пећинске цртеже и дечје цртеже, а проучавао је и дела својих савременика Жоржа Брака, Пола Клеа и Пабла Пикаса. Сликао је на свим доступним материјалима. За њега су типичне обојене површине, оивичене црном бојом. Чест мотив је људско лице – неретко било је приказано само као маска или као пар очију.
„Моји цртежи отеловљују моје интимне мисли, моје снове, моја разочарања," писао је Гастон Шезак 1939. године једном мецени. Његова дела обухватају цртеже, акварелe, гуаше, уља на платну, а од 1959. године и колаже, осликане објекте и тотеме. Такође је волео да пише, што је често чинио, каткад по неколико писама дневно. Жеља за писањем израженија је у његовом позном опусу.

GASTON CHAISSAC (FRANKREICH, 1910 – 1964)

Von Kindheit an durch Krankheit gezeichnet, bemühte sich der Autodidakt um Anschluss an die Pariser Künstlergemeinschaft, um finanziell von deren Bekanntheitsgrad zu profitieren und seinen Lebensunterhalt bestreiten zu können - was ihm leider nicht gelang. Auf der Suche nach unverbrauchten Ausdrucksformen stieß er auf prähistorische Höhlenmalereien und Kinderzeichnungen und studierte die Werke seiner Zeitgenossen Georges Braques, Paul Klee und Pablo Picasso. Er malte auf jedem ihm zur Verfügung stehenden Material. Typisch für ihn sind farbige Flächen, umrandet mit Schwarz. Ein häufiges Motiv ist das menschliche Gesicht – oft nur als Maske oder Augenpaar dargestellt.
„Meine Zeichnungen verkörpern meine intimen Gedanken, meine Träume, meine Enttäuschungen." schreibt Gaston Chaissac 1939 an einen Förderer. Seine Werke umfassen Zeichnungen, Aquarelle, Gouachen, Ölgemälde und ab 1959 auch Collagen, bemalte Objekte und Totems – außerdem schrieb er gerne und viel, an manchen Tagen mehrere Briefe. Seine Schreiblust tritt im Spätwerk deutlicher zu Tage.

GASTON CHAISSAC (FRANCE, 1910 – 1964)

Marked by illness and autodidact since childhood, he strove to connect with the Parisian artistic community in order to profit financially from their popularity and be able to support himself – in which he unfortunately failed. In search of unexploited forms of expression, he discovered prehistoric cave drawings and children's drawings, and studied the works of his contemporaries Georges Braque, Paul Klee and Pablo Picasso. He painted on all available materials. Typical of him are painted surfaces with black borders. A frequent motif is the human face, often portrayed only as a mask or a pair of eyes.
"My drawings embody my intimate thoughts, my dreams, my disappointments," Gaston Chaissac wrote to a patron in 1939. His works include drawings, watercolours, gouaches, oils on canvas, and since 1959 collages, painted objects and totems; he also liked to write, which he did often, sometimes several letters a day. His desire to write was more pronounced in his late work.

◂

Ида Бухман, Двојица великих Чича Глиша, око 1989, мешовита техника на акварел папиру, 51 x 73 цм, инв. бр. 1566
Ida Buchmann, Zwei große Strichmännchen, um 1989, Mischtechnik auf Aquarellpapier, 51 x 73 cm , Nr. 1566
Ida Buchmann, Two Big Stickmen, cca 1989, mixed media on watercolour paper, 51 x 73 cm, No. 1566

◂

Ида Бухман, Велики шарени Чича Глиша, 1989, мешовита техника на акварел папиру, 73 x 51 цм, инв. бр. 1567
Ida Buchmann, Großes buntes Strichmännchen, 1989, Mischtechnik auf Aquarellpapier, 73 x 51 cm, Nr. 1567
Ida Buchmann, Big Colourful Stickman, cca1989, mixed media on watercolour paper, 73 x 51 cm, No. 1567

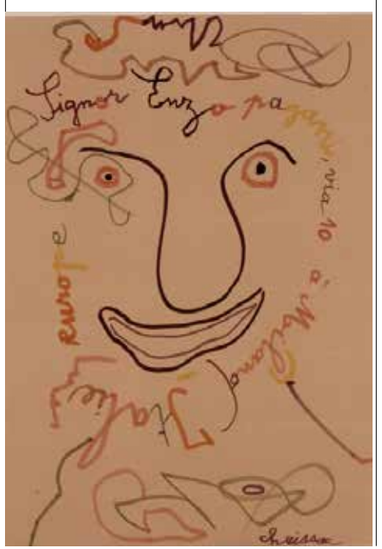

◂

Гастон Шезак, Сињор Енцо Пагани, недат. (око 1950), фломастер на папиру, 64,5 x 50 цм, инв. бр. 2757
Gaston Chaissac, Signor Enzo Pagani, undat. (um 1950), Filzschreiber-Zeichnung auf Papier, 64,5 x 50 cm, Nr. 2757
Gaston Chaissac, Signor Enzo Pagani, undated (cca1950), felt-tip pen on paper, 64.5 x 50 cm, No. 2757

БРОНИСЛАВА ДУБНЕР (РУСИЈА, 1924 - 2004)

Пре лета 1990. године, ова рођена Московљанка није имала никаквог уметничког искуства. Са мужем је живела у кући која је била предвиђена за рушење. Ту је упознала перформанс уметника и модног ствараоца Александра Петљуру, који се кретао по московском подземљу. Шездесетшестогодишњој Бронислави је показао уметничке каталоге и радове психички оболелих особа, који су на њу оставили снажан утисак. Дубнерова почиње да црта - у почетку само дрвеним бојицама, а касније све више и фломастерима на свим доступним подлогама – на пример, на полеђинама формулара московске администрације који су се, из непознатих разлога, у огромним количинама нашли у њеној кући. Себе је називала „пањи Броња", а током преосталих 14 година живота њен сликарски опус је нарастао на око 500 дела.
Цртала је наивно, а уметнички рукопис јој је био особен. Године 1955. уследила је њена прва велика изложба, најпре у Москви а потом у оквиру „Штајерске јесени" и у Грацу. Није била само ликовна уметница, него и перформанс уметница, глумица и манекенка. У Лондону је 1988. проглашена за „Алтернативну мис света".

Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, 2003, дрвене бојице на картону, 28 x 21,4 цм, инв. бр. 10887
Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, 2003, Farbstiftzeichnung auf Karton, 28 x 21,4 cm, Nr. 10887
Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, 2003, coloured pencil on cardboard, 28 x 21,4 cm, No. 10887

BRONISLAVA DUBNER (RUSSLAND, 1924 - 2004)

Vor dem Sommer 1990 hatte die in Moskau geborene noch keinerlei künstlerische Erfahrung. Sie lebte mit ihrem Mann in einem Abbruchhaus, wo sie dem im Moskauer Underground umtriebigen Performance- und Modekünstler Aleksandr Petljura begegnete. Er zeigte der 66-Jährigen Kunstkataloge und Arbeiten psychisch Kranker, die sie sehr beeindruckten. Dubner begann zu zeichnen - anfangs vor allem mit Buntstiften, später auch vermehrt mit Filzstiften auf jedem gerade zur Verfügung stehenden Untergrund – zum Beispiel auf Rückseiten von Formularen der Moskauer Stadtregierung, die sich aus unerfindlichen Gründen massenhaft in ihrem Haus befanden. Sie nannte sich „Pani Bronja" und schaffte in den ihr noch verbliebenen 14 Lebensjahren ein Oeuvre von etwa 500 Werken.
Ihre Malweise war naiv, ihre künstlerische Handschrift sehr eigenständig. 1995 erfolgte ihre erste große Ausstellung zunächst in Moskau, anschließend im Rahmen des „Steirischen Herbst" auch in Graz. Sie war nicht nur bildende Künstlerin, sondern auch Performancekünstlerin, Schauspielerin und Model und wurde 1998 in London zur „Alternative Miss World" gekürt.

BRONISLAVA DUBNER (RUSSIA, 1924 - 2004)

Before the summer of 1990, this native Muscovite had no artistic experience. She lived with her husband in a house that was intended for pulling down. There she met the performance artist and fashion designer Alexander Petlyura, who was moving around the Moscow underground. He showed sixty-six-year-old Bronislava art catalogues and works of mentally ill people, which left a deep impression on her.
Dubner began to draw - at first only with coloured pencils, and later more and more with felt-tip pens on all available surfaces - for example, on the backs of the Moscow administration forms, which, for unknown reasons, were found in huge quantities in her house. She called herself "Pani Bronja", and during the remaining 14 years of her life, her painting oeuvre grew to about 500 works.
Her way of drawing was naïve, and her artistic handwriting was peculiar. In 1955, her first major exhibition followed, first in Moscow and then as part of the "Styrian Autumn" and in Graz. She was not only a fine artist, but also a performance artist, actress and model. In 1988, she received the title "Alternative Miss World" in London.

Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, недат. 1992-2004, мешовита техника на папиру, 29,5 x 21 цм, инв. бр. 10883
Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, undat. 1992-2004, Mischtechnik auf Papier, 29,5 x 21 cm, Nr. 10883
Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, undated 1992-2004, mixed media on paper, 29,5 x 21 cm, No. 10883

ЈОХАН ГАРБЕР (АУСТРИЈА, 1947)

Јохан Гарбер је детињство провео најпре код своје баке, а потом у домовима за смештај омладине. Након 21. године живи у Доњоаустријској покрајинској установи за лечење и негу Гугинг. Гарбер припада групи уметнички надарених пацијената који се, у оквиру иницијативе професора Леа Навратила, смештају у данашњу Кућу уметника Гугинг. Године 1977. настају први цртежи воштаним бојама, воденим бојама и бојицама – прикази човека, животиња и технике у живом колориту.
Након 1979. његови прикази рајског света могу се наћи на бројним цртежима тушем препуним детаља. Целокупни осликани простор његових листова густо је попуњен фигурама, објектима, орнаментима и писмом. Карактеристични ликовни елементи су, на пример, разне варијанте вињета његових листова као и приказ братско-сестринског јединства Сунца и Месеца.
Гарберова уметничка средства више су од обичног цртежа и исписаних слова: посвећује се фотографији, сликарству, обликовању објеката и уметничкој трансформацији света који га окружује.

JOHANN GARBER (ÖSTERREICH, 1947)

Johann Garber wächst zunächst bei seiner Großmutter und später in Jugendheimen auf. Seit seinem 21. Lebensjahr lebt er in der Niederösterreichischen Landes-Heil- und Pflegeanstalt Gugging.
Garber gehört zu der Gruppe von künstlerisch talentierten Patienten, die im Rahmen der Initiative von Prof. Leo Navratil in das heutige Haus der Künstler Gugging ziehen. Im Jahr 1977 entstehen die ersten Zeichnungen mit Wachskreiden, Deckfarben und Farbstiften, es sind farbenfrohe Darstellungen von Mensch, Tier und Technik. Ab 1979 finden sich seine Darstellungen einer paradiesischen Welt in zahlreichen detailreichen Tuschezeichnungen wieder. Der gesamte Bildraum seiner Blätter ist dicht gefüllt mit Figuren, Objekten, Ornamenten und Schrift. Charakteristische Bildelemente sind z.B. die variantenreichen zeichnerischen Rahmungen seiner Blätter sowie die Darstellung der geschwisterlichen Einheit von Sonne und Mond.
Garbers künstlerische Mittel gehen über die Bereiche der Zeichnung und Schrift hinaus: Er widmet sich der Fotografie, der Malerei, der Gestaltung von Objekten und der künstlerischen Transformation seiner Umwelt.

Јохан Гарбер, Амерички. Руски, 1988, мастило на картону, 30 x 50 цм, инв. бр. 1419
Johann Garber, Amerikanisch. Russisch, 1988, Federzeichnung auf Zeichenkarton, 30 x 50 cm, Nr. 1419
Johann Garber, American. Russian, 1988, Indian ink on cardboard, 30 x 50 cm, No. 1419
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

JOHANN GARBER (AUSTRIA, 1947)

Johann Garber spent his childhood first with his grandmother, and then in youth residential homes. Since the age of 21, he has lived in Gugging, the Lower Austrian provincial institution for treatment and care.
Garber belongs to a group of artistically gifted patients who, within the project initiated by Professor Leo Navratil, are accommodated in today's Gugging House of Artists. In 1977, the first drawings with wax colours, water colours and crayons were created - depictions of men, animals and technology in vivid tints.
After 1979, his portrayals of the paradisaic world can be found in numerous Indian ink drawings crowded with details. The entire painted space of his pages is densely filled with figures, objects, ornaments and letters. Characteristic artistic elements are, for instance, various variants of the vignettes in his pages as well as the representation of the brother-sister unity of the Sun and the Moon.
Garber's artistic means are more than ordinary drawings and written letters: he devotes himself to photography, painting, shaping objects and artistic transformation of the surrounding world.

Јохан Гарбер, Беч: Катедрала Св. Стефана, 1993, мастило на картону, 31,4 x 44 цм, инв. бр. 1423
Johann Garber, Wien: Stephansdom, 1993, Federzeichnung auf Zeichenkarton, 31,4 x 44 cm, Nr. 1423
Johann Garber, Vienna: St Stephen's Cathedral, 1993, Indian ink on cardboard, 31,4 x 44 cm, No. 1423
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

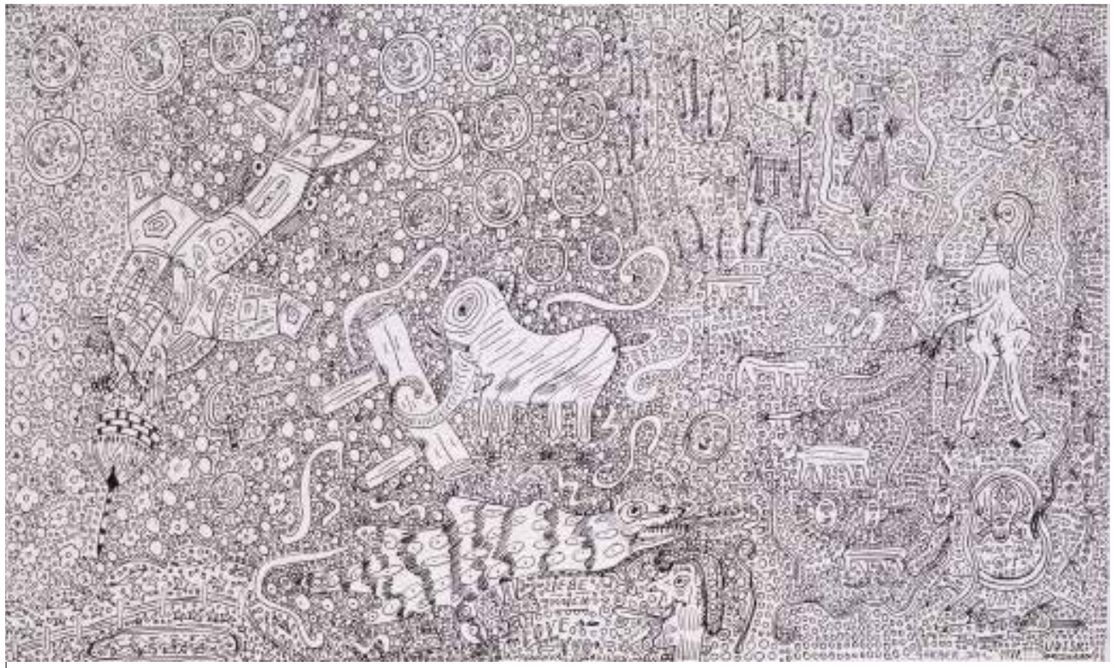

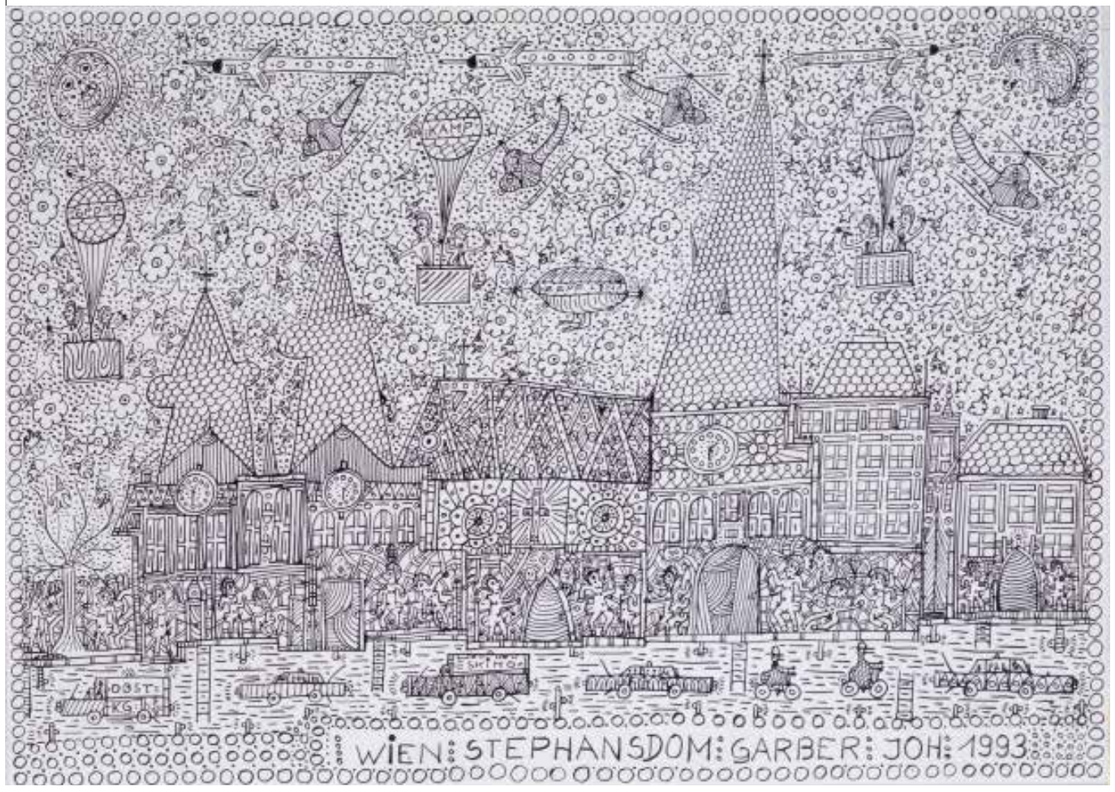

МАРТА ГРИНЕВАЛД (БЕЛГИЈА, 1910 - 2008)

Марта Гриневалд је осамдесетих година 20. века открила своју љубав према сликарству – у доби од 70 година. Није била ни академски образована, нити се такмичила са реномираним уметницима. У својој младости је са оцем, путујућим музичарем, лутала по Европи - крећући се од места до места. Своје утиске преноси или на виолину или на воштане боје, хемијску оловку, пенкало, водене боје или дрвене бојице. Сликала је и цртала властити, херметични, бизарни бајковити свет. Све до своје смрти је живела и радила повучено на југу своје домовине Белгије.

MARTHA GRÜNEWALDT (BELGIEN, 1910 - 2008)

Martha Grünewaldt entdeckte ihre Neigung zur Malerei Anfang der 1980er Jahre – damals war sie bereits 70 Jahre alt. Sie hatte weder eine akademische Ausbildung, noch eiferte sie renommierten Künstlern nach. In ihrer Jugend streifte sie mit ihrem Vater, einem Wandermusiker, durch Europa - von einem Ort zum anderen.
Mit diesen Eindrücken im Kopf greift sie entweder zur Violine oder zu Wachsmalkreide, Kugelschreiber, Füllfeder, Wasserfarbe oder Buntstift. Damit malte und zeichnete sie sich ihre eigene, schwer deutbare, skurrile märchenhafte Welt. Sie lebte und arbeitete bis zu ihrem Tod zurückgezogen im Süden ihres Heimatlandes Belgien.

MARTHA GRÜNENWALDT (BELGIUM, 1910 - 2008)

Marta Grünenwaldt discovered her love for painting in the 1980s - at the age of 70. She was neither academically educated, nor did she compete with celebrated artists. In her youth, she wandered around Europe with her father, a travelling musician, moving from place to place.
She transposed her impressions either to the violin or to wax colours, ballpoint pen, pen, water colours or coloured pencils. She painted and drew her own hermetic, bizarre, fairytale world. Until her death, she lived and worked in seclusion in the south of her homeland, Belgium.

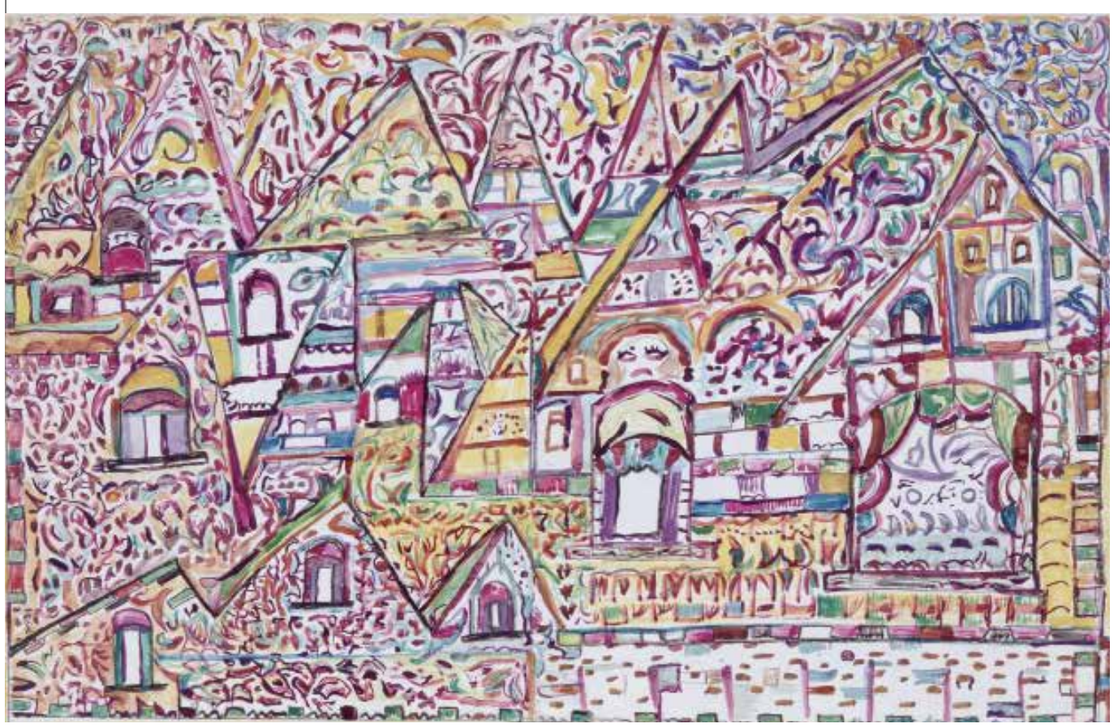

▲

Марта Гриневалд, „Ја" у флоралном окружењу, недат. (око 1995), мешовита техника на папиру, 45,8 x 32,6 цм, инв. бр. 7874
Martha Grünewaldt, "Selbst" im floralen Umfeld, undat. (um 1995), Mischtechnik auf Papier, 45,8 x 32,6 cm, Nr. 7874
Marta Grünenwaldt, "Me" in a Floral Environment, undated (cca1995), mixed media on paper, 45,8 x 32,6 cm, No. 7874

▲

Марта Гриневалд, Аутопортрет, недат. (око 1981), графитна оловка и дрвене бојице на папиру, 29,5 x 21 цм, инв. бр. 10082
Martha Grünewaldt, Selbstbildnis, undat. (um 1981), Blei- und Bunststiftzeichnung auf Papier, 29,5 x 21 cm, Nr. 10082
Marta Grünenwaldt, Self-portrait, undated (cca1981), graphite and coloured pencil on paper, 29.5 x 21 cm, No. 10082

◀

Марта Гриневалд, Море од кућа, недат. (1990-95), мешовита техника на папиру, 39,5 x 59,3 цм, инв. бр. 7872
Martha Grünewaldt, Häusermeer, undat. (1990-95), Mischtechnik auf Papier, 39,5 x 59,3 cm, Nr. 7872
Marta Grünenwaldt, A Sea of Houses, undated (1990-95), mixed media on paper, 39,5 x 59,3 cm, No. 7872

Франц Ђолч, Студија за „Краља", 1995, мешовита техника на папиру, 86 x 56 цм, инв. бр. 3140
Franz Gyolcs, Studie zu "König", 1995, Mischtechnik auf Papier, 86 x 56 cm, Nr. 3140
Franz Gyolcs, Study for "King", 1995, mixed media on paper, 86 x 56 cm, No. 3140

Франц Ђолч, Студија за „Краља", 1995, мешовита техника на папиру, 99 x 69 цм, инв. бр. 3142
Franz Gyolcs, Studie zu "König", 1995, Mischtechik auf Papier, 99 x 69 cm, Nr. 3142
Franz Gyolcs, Study for "King", 1995, mixed media on paper, 99 x 69 cm. No. 3142

ФРАНЦ ЂОЛЧ (АУСТРИЈА, 1960)

Франц Ђолч је завршио каменорезачки занат и студирао је вајарство код проф. Алфреда Хрдличке. Његов дипломски рад је уједно и његов до сада најпознатији циклус радова: „Седам великих краљева" – дрвене скулптуре натприродне величине. То су архетипови човека, између осталог и краља. Овај вајар није био опчињен само хијерархијом и моћи, него и мудрошћу и способношћу да се подноси патња. Фигуре описују одређена стања као што су почетак кретања, корачање, застајање, скепса, сумња, стид или криза. Последњих неколико година овај уметник живи на некадашњем сеоском добру Клајлехоф у Бургенланду. Тамо се интензивно посвећује свом великом уметничком делу – каменом врту. Сваки појединачни камен у њему поставио је својеручно.

FRANZ GYOLCS (ÖSTERREICH, 1960)

Franz Gyolcs absolvierte eine Steinmetzlehre, er studierte Bildhauerei bei Prof. Alfred Hrdlicka. Seine Diplomarbeit stellt bis heute sein bekanntester Werkzyklus dar: die „sieben, großen Könige" – überlebensgroße Skulpturen aus Holz. Diese sind Archetypen des Menschen, unter anderen dem des Königs. Nicht die Hierarchie, die Macht fasziniert den Bildhauer, sondern die Weisheit und die Leidensfähigkeit.
Die Figuren beschreiben bestimmte Zustände wie Aufbruch, Schreiten, Innehalten, Skepsis, Zweifel, Scham oder Krise.
Seit mehreren Jahren lebt der Künstler am ehemaligen Gutshof Kleylehof im Burgenland. Dort widmet sich er verstärkt einem großen Kunstwerk – seinem Steingarten. Für diesen hat er jeden einzelnen Stein selber verlegt.

FRANZ GYOLCS (AUSTRIA, 1960)

Franz Gyolcs learnt the stone carving craft and studied sculpture with Prof. Alfred Hrdlicka. His graduation work is also his most famous series of works to date: "Seven Great Kings" - wooden sculptures of supernatural size. These are the archetypes of men, including the king. This sculptor was captivated not only by hierarchy and power, but also by wisdom and the ability to endure suffering. The figures describe certain states such as beginning of movement, walking, pausing, scepticism, doubt, shame or crisis.
For the last few years, this artist has been living on the former Kleilehof estate in Burgenland. There he devotes himself intensively to his great work of art - the stone garden. He placed every single stone in it by his own hands.

ЈОХАН ХАУЗЕР (АУСТРИЈА, 1926 – 1996)

Рођен у Словачкој, Јохан Хаузер био је принуђен да се током Другог светског рата заједно са породицом пресели у Аустрију. Након неколико успутних станица доспева у Установу за лечење и негу Гугинг. Због свог упечатљивог потеза, Хаузер убрзо постаје звезда међу уметницима у Гугингу и бива изузетно цењен и од стране академски образованих уметника. Арнулф Рајнер и Петер Понграц су препознали квалитет Хаузерових радова, доприневи тиме његовом успону.
Уметничко дело Јохана Хаузера може се сматрати изузетним: код овог уметника се већ у његовим раним цртежима назиру и теме и стилске посебности које ће у каснијим фазама свог стваралаштва тек помало модификовати и усавршити. Хаузер је био импулзивне нарави, а тако се опходио и према сликарском материјалу: графитним оловкама, бојицама и папиру. Његове слике животиња су интензивне, боје експлодирају на листовима хартије, његови снажни потези пробијају папир.

JOHANN HAUSER (ÖSTERREICH, 1926 – 1996)

In der Slowakei geboren, musste Johann Hauser mit seiner Familie während des Zweiten Weltkrieges nach Österreich ziehen. Nach einigen Zwischenstationen landete er in der Heil- und Pflegeanstalt Gugging.
Mit seinem prägnanten Strich wurde Hauser schnell ein Star unter den Künstlern in Gugging und wurde auch von akademisch ausgebildeten Künstlern hochgeschätzt. Arnulf Rainer und Peter Pongratz erkannten die Qualität von Hausers Arbeiten und trugen damit zu seinem Aufstieg bei.
Das künstlerische Werk Johann Hausers bildet eine Besonderheit: Bei diesem Künstler zeichnen sich bereits in seinen ersten Zeichnungen sowohl jene Themen als auch seine stilistischen Eigenheiten ab, die er in seinen späteren Schaffensperioden nur noch abwandelt und verfeinert. Hauser war ein impulsiver Charakter und genauso ging er auch mit der Materie um: Blei- und Farbstift und Papier. Seine Tierbildnisse sind intensiv, die Farben explodieren auf dem Blatt, seine kräftigen Striche durchbohren das Papier.

JOHANN HAUSER (AUSTRIA, 1926 – 1996)

Born in Slovakia, Johann Hauser was forced to move to Austria with his family during World War II. After several stops, he arrived at the Gugging Treatment and Care Facility.
Owing to his impressive strokes, Hauser soon became a star among artists in Gugging and was highly regarded by academically trained artists as well. Arnulf Reiner and Peter Pongratz recognized the quality of Hauser's works, thereby contributing to his success.
Johann Hauser's artistic work can be considered exceptional: subjects and stylistic peculiarities can already be seen in his early drawings, which would only slightly be modified and perfected in the later stages of his work. Hauser had an impulsive nature, and he treated painting materials in the same manner: graphite pencils, crayons and paper. His images of animals are intense, colours explode on sheets, his strong strokes tear the paper.

Јохан Хаузер, Зец и јеж, 1982, мешовита техника на папиру, 30 x 40 цм, инв. бр. 1365
Johann Hauser, Hase und Igel, 1982, Mischtechnik auf Zeichenpapier, 30 x 40 cm, Nr. 1365
Johann Hauser, The Rabbit and the Hedgehog, 1982, mixed media on paper, 30 x 40 cm, No. 1365
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

Јохан Хаузер, Срце и змија, 29.6.72, мешовита техника на папиру, 21 x 29,7 цм, инв. бр. 1381
Johann Hauser, Herz und Schlange, 29.6.72, Mischtechnik auf Zeichenpapier, 21 x 29,7 cm, Nr. 1381
Johann Hauser, Heart and Snake, 29 June 1972, mixed media on paper, 21 x 29,7 cm, No. 1381
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

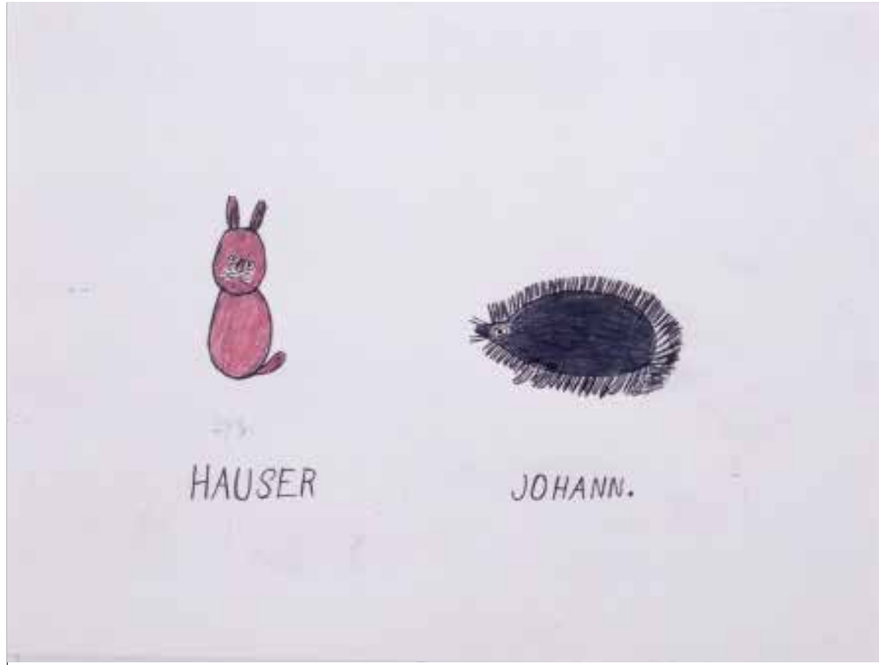

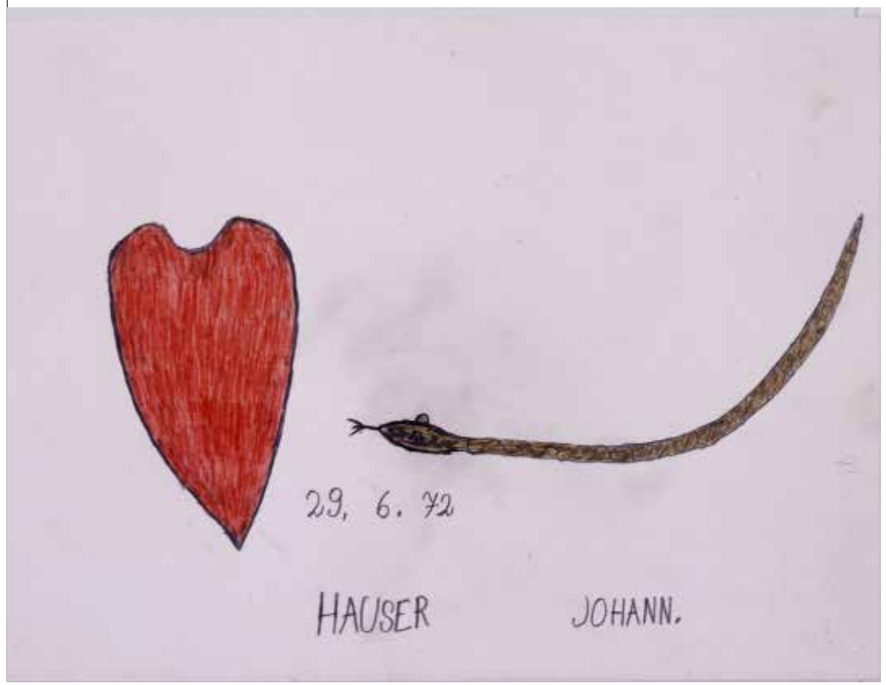

РУДОЛФ ХОРАЧЕК (АУСТРИЈА, 1915 – 1986)

Рудолф Хорачек је неколико година радио као баштовански помоћник, али се све више удаљавао од свој окружења и у доби од 24 године је смештен у Гугинг. Ту је живео повучено. Године 1979. почиње да црта. Никада не би почео да црта на властиту иницијативу – увек је неко морао да га подстакне.
Када би га подстицали да слика људе, Рудолф Хорачек се углавном ограничавао на приказ њихових глава. Почео би од јајоликог круга, који је постепено попуњавао цртицама, бројевима, словима или реченицама. Поља оивичена овим линијама потом је шрафирао, због чега је преостајало све мање од онога што би претходно нацртао. Хорачеков опус је невелик, али изузетно занимљив и знатно одудара од свих осталих, који чине историју арт брута, и има велику уметничку вредност.

RUDOLF HORACEK (ÖSTERREICH, 1915 – 1986)

Rudolf Horacek arbeitete einige Jahre als Gärtnerei-Gehilfe, schloss sich aber zunehmend von seiner Umgebung ab und kam im Alter von 24 Jahren nach Gugging. Auch hier lebte er zurückgezogen. Mit seiner zeichnerischen Tätigkeit begann Horacek im Jahr 1979. Er begann niemals aus eigener Initiative zu zeichnen – er musste dazu ermuntert werden.
Aufgefordert, Menschen zu zeichnen, beschränkte sich Rudolf Horacek meist auf die Darstellung von Köpfen. Er begann diese mit einem eiförmigen Kreis, den er langsam mit Strichen, Zahlen, Buchstaben oder Sätzen auffüllte. Die durch Linien entstandenen Felder schraffierte er, wodurch immer weniger von dem zuvor gezeichneten sichtbar blieb. Horacek schuf ein kleines, allerdings äußerst interessantes Œuvre, das sich von allen anderen in der Geschichte der Art Brut deutlich abhebt und hohen künstlerischen Wert hat.

RUDOLF HORACEK (AUSTRIA, 1915 – 1986)

Rudolf Horacek worked as a gardener's assistant for several years, but he increasingly moved away from his surroundings to be admitted at Gugging at the age of 24. He lived there in seclusion. In 1979, he began to draw. He would never start drawing on his own initiative - someone always had to stimulate him.
When he was encouraged to paint people, Rudolf Horacek mostly limited himself to portrayal of their heads. He would start with an egg-shaped circle, which he would gradually fill in with dashes, numbers, letters or sentences. He then hatched the surfaces bordered by these lines, which left less and less of what he would have previously drawn. Horacek's oeuvre is small, but extremely interesting and significantly different from all the others that create the history of Art Brut; his work has great artistic value.

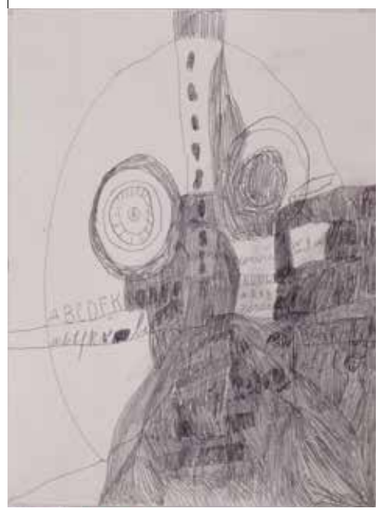

74. Рудолф Хорачек, Глава, 27.9.1984, графитна оловка на папиру, 40 x 30 цм, инв. бр. 2530
74. Rudolf Horacek, Kopf, 27.9.1984, Bleistiftzeichnung auf Papier, 40 x 30 cm, Nr. 2530
74. Rudolf Horacek, Head, 27 September 1984, graphite pencil on paper, 40 x 30 cm, No. 2530
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

ФРАНЦ ЈАНЦ (АУСТРИЈА, 1946-2017)

Конобар, узгајивач коња, самоуки сликар, акциони уметник, ученик Хермана Нича – све ове нијансе су сједињене у личности Франца Јанца. Важно је истаћи и да је овај вансеријски уметник био пријатељ глумца и политичара, такође рођеног у Грацу, Арнолда Шварценегера, заједно су учили занат у трговини дрвеном грађом и грађевинским материјалом, а помогао му је и при опремању прве теретане.
„Франц Јанц је развио властити стил. Он је јединствен. Његово сликарство ми је изузетно блиско. Нагињем неизговореном и у први мах необјашњивом, оном у шта човек уноси душу", ово је 2003. године написао Петер Инфелд. Сакупљао је дела Франца Јанца и подстицао његов рад. Покушавајући да изврши историјско-уметничку класификацију, Петер Инфелд је успео да исфилтрира блискост са арт брутом, са „сликарима чистог срца". „Увек сам био онај који тражи, онај који посматра. Опажам догађаје и присећам их се током сликања. Из мене извиру и мелодије које су оставиле утисак", говорио је Франц Јанц. Сва његова дела су документ необузданог суочавања. Јанц се у својим сликама суочава са самим собом. Оне представљају „искрену причу која напросто излази из њега", експресивну и истиниту.

FRANZ JANZ (ÖSTERREICH, 1946-2017)

Kellner, Pferdezüchter, malender Autodidakt, Aktionist, Schüler von Hermann Nitsch – alle diese Facetten vereint Franz Janz. Noch ein Punkt zu dieser herausragenden Künstlerpersönlichkeit - mit dem ebenfalls in Graz geborenen Schauspieler und Politiker Arnold Schwarzenegger war Janz befreundet, machte mit ihm eine Lehre in einer Holz- und Baustoffhandlung und half ihm seine erste Kraftkammer einzurichten.
„Franz Janz hat einen eigenen Stil entwickelt. Er ist unverwechselbar. Ich habe einen engen Bezug zu seiner Malerei. Mir liegt das Nicht-Gesagte und das Nicht-Gleich-Erklärbare, wo ein Mensch seine Seele hineingibt", so im Jahr 2003 Peter Infeld. Er hat Franz Janz gefördert und gesammelt. Im Versuch eine kunsthistorische Einordnung vorzunehmen, filterte Peter Infeld die Nähe zu der Art Brut, zu den „Malern des reinen Herzens" heraus.
„Ich war immer ein Suchender, ein Beobachter. Ich nehme die Geschehnisse auf und diese fallen mir beim Malen ein. Auch Melodien, die einen Eindruck hinterlassen haben, kommen heraus", so Franz Janz. Jedes seiner Werke dokumentiert eine wilde Auseinandersetzung. Janz begegnet sich selbst in seinen Bildern. Diese sind eine „ehrliche Geschichte, die einfach rauskommt", expressiv und wahrhaftig.

FRANZ JANZ (AUSTRIA, 1946-2017)

Waiter, horse breeder, self-taught painter, action artist, student of Hermann Nitsch - all these distinctions are united in the personality of Franz Janz. It is important to point out that this extraordinary artist was a friend of the actor and politician Arnold Schwarzenegger, also born in Graz; together they learned the trade in lumber and building materials, and Janz helped his friend with equipment of the first gym.
"Franz Janz developed his own style. He is unique. His painting is extremely close to me. I am inclined to the unspoken and, at first inexplicable, and what a person puts his soul into," wrote Peter Infeld in 2003. He collected the works of Franz Janz and encouraged him to work. Trying to perform a historical-artistic classification, Peter Infeld managed to sift Janz's closeness with Art Brut, with "pure-hearted painters". "I've always been one who searches, one who observes." I notice events and recall them while painting. Melodies that left an impression flow from me", said Franz Janz. All his works are a document of unrestrained recognition. In his paintings, Janz discovered himself. They convey "an honest story that just comes out of him", expressive and genuine.

Франц Јанц, Ронилац по земљи, 28. јул 2002, уљани пастел на картону, 132,5 x 91,5 цм, инв. бр. 6586
Franz Janz, Der Erdtaucher, 28. Juli 2002, Ölkreide auf Zeichenkarton, 132,5 x 91,5 cm, Nr. 6586
Franz Janz, Earth Diver, 28 July 2002, oil pastels on cardboard, 132,5 x 91,5 cm, No. 6586

Франц Јанц, Зилип, 11. март 2002, акрил на платну, 100 x 80,5 цм, инв. бр. 6573
Franz Janz, Zilip, 11. März 2002, Acryl auf Leinen, 100 x 80,5 cm, Nr. 6573
Franz Janz, Zilip, 11 March 2002, acrylic on canvas, 100 x 80,5 cm, No. 6573

FOX
RUN

2002
JANZ
FRANZ

ФРАНЦ КАМЛАНДЕР (АУСТРИЈА, 1920 – 1999)

Глувонеми Франц Камландер одрастао је на сеоском имању. Није научио знаковни језик. Да би се споразумевао, развио је сопствени, једноставни знаковни језик. Типичне покрете или гестове особе са којом је комуницирао преузимао би као нешто што њу симболизује.
Од 1981. Франц Камландер је живео у Кући уметника у Гугингу. Цртао је разноврсне животиње и није стварао само верне одразе природе, него су то често биле и анималистичке визије: црвене или плаве краве су брзо излазиле из његове оловке. Његови медији сежу од цртежа оловком до слика на платну насликаних акрилним бојама. Боје и пропорције не одражавају само природу, али је настала илустрација, упркос томе, добро видљива.

Франц Камландер, Сова, 1992, мешовита техника на ручно рађеном папиру, 64,8 x 47,3 цм, инв. бр. 2483
Franz Kamlander, Eule, 1992, Mischtechnik auf Büttenpapier, 64,8 x 47,3 cm, Nr. 2483
Franz Kamlander, An Owl, 1992, mixed media on handmade paper, 64,8 x 47,3 cm, No. 2483
Copyright: Art brut KG

FRANZ KAMLANDER (ÖSTERREICH, 1920 – 1999)

Der taubstumme Franz Kamlander wuchs auf einem Bauernhof auf. Die Gebärdensprache beherrschte er nicht. Um sich zu verständigen, entwickelte er eine eigene einfache Zeichensprache. Typische Bewegungen oder Gesten des Gegenübers übernahm er als Symbol für diese Person.
Seit 1981 lebte Franz Kamlander im Haus der Künstler in Gugging. Er zeichnete Tiere aller Art und schuf nicht ausschließlich naturgetreue Abbildungen, sondern oft auch animalische Visionen: rote oder blaue Kühe entsprangen schnell seinem Stift. Seine Medien reichen von Bleistiftzeichnungen bis Leinwandbildern mit Acrylfarben. Die Farben und Proportionen richten sich nicht nach der Natur, aber die entstandene Abbildung ist trotzdem gut erkennbar.

FRANZ KAMLANDER (AUSTRIA, 1920 – 1999)

Deaf-mute Franz Kamlander grew up on a farm. He did not learn sign language. In order to communicate, he developed his own, simple sign language. He would take the typical movements or gestures of the individual he was communicating with as something that symbolized that person.
From 1981 Franz Kamlander lived at the House of Artists in Gugging. He drew various animals and created not only faithful mirroring of nature, but often they were animalistic visions: red or blue cows quickly came out of his pencil. His mediums range from pencil drawings to acrylic paintings on canvas. The colours and proportions do not exclusively reproduce nature, but nevertheless, the resulting illustration is clearly visible.

Франц Камландер, Слон, 1989, мешовита техника на ручно рађеном папиру, 38 x 55,5 цм, инв. бр. 1502
Franz Kamlander, Elefant, 1989, Mischtechnik auf Büttenpapier, 38 x 55,5 cm, Nr. 1502
Franz Kamlander, Elephant, 1989, mixed media on handmade paper, 38 x 55,5 cm, No. 1502
Copyright: Art brut KG

ФРАНЦ КЕРНБАЈС (АУСТРИЈА, РОЂ. 1935)

Франц Кернбајс од 1955. живи у Гугингу, где га професор Лео Навратил подстиче на цртање. Развио је властити језик форми које делују архаично. Предмети, фигуре или животиње које приказује углавном су издвојене, а потом настале површине попуњава сенчењем, најчешће оловком или фломастером.
Његови бицикли, јелени, локомотиве, фигуре или зграде као да потичу из праисторије и уклесани су у стену. Ови радови делују праисконски и плене својом једноставношћу и јасноћом.

FRANZ KERNBEIS (ÖSTERREICH, GEB. 1935)

Franz Kernbeis lebt seit 1955 in Gugging und wurde von Prof. Leo Navratil zum Zeichnen angeregt. Er entwickelte eine eigene, archaisch anmutende Formensprache. Die von ihm meist solitär dargestellten Gegenstände, Figuren oder Tiere werden zuerst konturiert, danach füllt er die entstandenen Flächen mit Schraffierungen, meist mit Bleistift oder Farbstift.
Seine Fahrräder, Hirsche, Lokomotiven, Figuren oder Gebäude wirken als ob sie aus der Steinzeit kämen und in Fels gehauen wären. Diese urtümlich aussehenden Arbeiten beeindrucken durch ihre Einfachheit und Klarheit.

FRANZ KERNBEIS (AUSTRIA, BORN 1935)

Franz Kernbeis has lived in Gugging since 1955; he was encouraged to draw by Professor Leo Navratil. He developed his own language of forms that seem archaic. He mainly depicts isolated objects, figures or animals, filling the resulting surfaces with shading, most often in pencil or felt-tip pen.
His bicycles, deer, locomotives, figures or buildings seem to have come from prehistoric times, carved into the rock. These works look primordial and captivating with their simplicity and clarity.

Франц Кернбајс, Јелен, 23.11.1992, цртеж на картону, 43,9 x 62,2 цм, инв. бр. 1442
Franz Kernbeis, Hirsch, 23.11.1992, Zeichnung auf Zeichenkarton, 43,9 x 62,2 cm, Nr. 1442
Franz Kernbeis, Deer, 23 November 1992, drawing on cardboard, 43,9 x 62,2 cm, No. 1442
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

Франц Кернбајс, Много оваца, 1994, цртеж на папиру, 61,5 x 86,5 цм, инв. бр. 1878
Franz Kernbeis, Schof Wiel, 1994, Zeichnung auf Zeichenpapier, 61,5 x 86,5 cm, Nr. 1878
Franz Kernbeis, Many Sheep, 1994, drawing on paper, 61,5 x 86,5 cm, No. 1878
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

ФРИЦ КОЛЕР (АУСТРИЈА, 1929 – 1994)

Фриц Колер је осликавао своје листове са много полета, суверено и у року од неколико секунди. Његова уметност се одликује брзим потезом који је неретко комадао фигуре, растављао предмете и грађевине на њихове саставне делове, а потом их на папиру ређао једне до других. Људи на његовим сликама махом имају мешовити профил. Његови листови су прекривени мрежом потеза, све до потпуне апстракције. Листове је завршавао за неколико секунди, полетно и суверено.

FRITZ KOLLER (ÖSTERREICH, 1929 – 1994)

Schwungvoll, souverän, sekundenschnell fertigte Fritz Koller seine Blätter. Seine Kunst war die des schnellen Strichs, der oft Figuren zerstückelte, Gegenstände und Bauwerke in ihre Bestandteile zerlegte und diese auf dem Blatt aneinanderreihte.
Menschen zeichnete er oftmals mit gemischtem Profil. Auch Netze von Strichen überziehen seine Blätter bis zur völligen Abstraktion. In wenigen Sekunden war ein Blatt fertig, schwungvoll und souverän.

FRITZ KOLLER (AUSTRIA, 1929 – 1994)

Fritz Kohler painted his sheets with a lot of enthusiasm, sovereignly and within a few seconds. His art is characterized by a quick stroke, which often cut figures, disassembled objects and buildings into their component parts, afterwards arranging them on paper, next to each other.
The people in his pictures generally have a mixed profile. His sheets are covered with a network of strokes, up to complete abstraction. He completed his artworks in a few seconds, energetically and sovereignly.

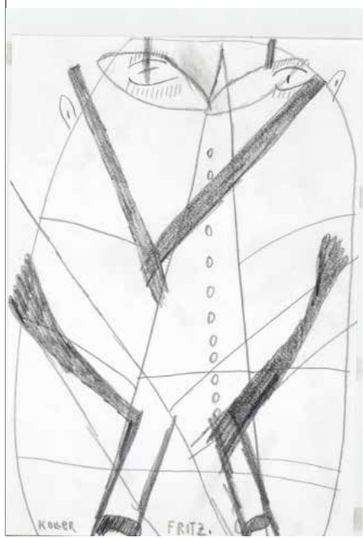

Фриц Колер, Лице, 26.1.1981, графитна оловка на картону, 30 x 21 цм, инв. бр. 6504
Fritz Koller, Gesicht, 26.1.1981, Bleistiftzeichnung auf Karton, 30 x 21 cm, Nr. 6504
Fritz Kohler, Face, 26 January 1981, graphite pencil on cardboard, 30 x 21 cm, No. 6504
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

Фриц Колер, АутоПОРТРЕТ, 1990, графитна оловка на картону, 29,5 x 20,8 цм, инв. бр. 6500
Fritz Koller, SelbstPORTRE, 1990, Bleistiftzeichung auf Karton, 29,5 x 20,8 cm, Nr. 6500
Fritz Kohler, Self-PORTRE, 1990, graphite pencil on cardboard, 29.5 x 20.8 cm, No. 6500
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

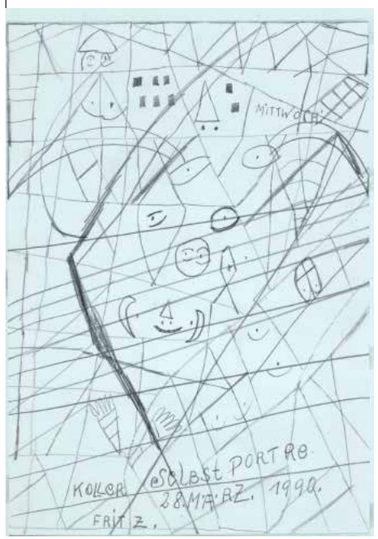

ОТО МИЛ (АУСТРИЈА, 1925–2013)

Ото Мил је био представник Бечког акционизма. Године 1974. је основао комуну, чије се седиште налазило на сеоском добру Фридрихсхоф у Бургенланду. Чланови комуне су тежили сједињавању живота и уметности, одбацивању ригидних друштвених структура аустријске послератне стварности – уз подршку слободне сексуалности и заједничке имовине.
Мил је комуну посматрао као Gesamtkunstwerk, али је и у њој владао ауторитарни и сексистички дух. Ото Мил је 1991. осуђен на седмогодишњу казну затвора.
У Аустрији не постоји забрана излагања његових радова, а Милово име увек покреће дискусију на тему да ли је могуће одвојено посматрати уметника и његово дело.

OTTO MÜHL (ÖSTERREICH, 1925–2013)

Otto Mühl war ein Vertreter des Wiener Aktionismus. Im Jahr 1974 gründete er eine Kommune, die sich auf dem Gutshof Friedrichshof im Burgenland niederließ. Leben und Kunst sollte vereint, die starren gesellschaftlichen Strukturen der österreichischen Nachkriegsrealität abgeschüttelt werden – freie Sexualität und gemeinsames Eigentum sollten dabei helfen.
Mühl betrachtete die Kommune als Gesamtkunstwerk, jedoch herrschte dort ein autoritärer und sexistischer Geist. Im Jahr 1991 wurde Otto Mühl zu sieben Jahren Haft verurteilt. Ein Ausstellungsverbot für seine Arbeiten gibt es in Österreich nicht, sein Name löst immer die Diskussion ob eine Trennung vom Werk und Künstler möglich ist aus.

OTTO MÜHL (AUSTRIA, 1925–2013)

Otto Mühl was a representative of Viennese Actionism. In 1974 he established a commune, the seat of which was located on the Friedrichshof estate in Burgenland. The members of the commune tended to unite life and art, rejecting the rigid social structures of the Austrian post-war reality - with the support of free sexuality and common property. Mühl considered the commune a Gesamtkunstwerk, but it was also dominated by an authoritarian and sexist spirit. In 1991 Otto Mühl was sentenced to seven years in prison. No ban on exhibiting his works in Austria is in power; yet his name always triggers a discussion on whether it is possible to separate the artist from his work.

Ото Мил, Омаж Пикасу, 1985, акрил на платну, 150 x 120 цм, инв. бр. 3331
Otto Mühl, Hommage an Picasso, 1985, Acryl auf Leinwand, 150 x 120 cm, Nr. 3331
Otto Mühl, Homage to Picasso, acrylic on canvas, 150 x 120 cm, No. 3331

Ото Мил, Глава једног сликара, 18.4.1985, акварел на папиру, 70,8 x 50,5 цм, инв. бр. 2517
Otto Mühl, Kopf eines Malers, 18.4.1985, Aquarell auf Zeichenpapier, 70,8 x 50,5 cm, Nr. 2517
Otto Mühl, Head of a Painter, 18 April 1985, watercolour on paper, 70,8 x 50,5 cm, No. 2517

МИШЕЛ НЕЂАР (ФРАНЦУСКА, РОЂ. 1947)

Мишел Нађар је свакако један од најважнијих представника француског арт брута. Рођен је надомак Париза, а идући очевим стопама, након школовања завршио је и кројачки занат. Одлазио је на далека путовања у Мароко, Алжир, Турску, Иран, Авганистан, Индију и Непал, а највећи утисак су на њега оставиле лутке које су се продавале на пијацама у Мексику, Белизеу и Гватемали.
По повратку у Париз почео је да ствара властите фетиш-лутке, користећи све врсте крпа, грања, платна за џакове и разне врсте отпада са бувљих пијаца. Године 1980. Нађар почиње да црта. Радио је данонoћно, цртао је и сликао на свим подлогама које су му биле доступне (коверте, тапете, остаци картона итд.), а имао је и прву изложбу у Паризу. Упознао је Жана Дибифеа који је неколико његових радова откупио за Колекцију Арт брут *(Collection del'Art Brut)*. Мишел Нађар је тренутно познат и изван Француске, излаже у Европи и Северној Америци и заступљен је у свим арт брут збиркама. Годинама је био активан и продуктиван као филмски сниматељ, и даље много путује, највише у Мексико и Индију.

MICHEL NEDJAR (FRANKREICH, GEB. 1947)

Michel Nedjar zählt unumstritten zu den bedeutenden Vertretern des französischen Art Brut. Er wurde in der Nähe von Paris geboren, sein Vater war Schneidermeister und so absolvierte auch er nach der Schule eine Schneiderlehre. Ausgedehnte Reisen führten ihn nach Marokko, Algerien, in die Türkei, den Iran, Afghanistan, Indien und Nepal und vor allem nach Mexiko, Belize und Guatemala, wo ihn die auf den Märkten verkauften Puppen faszinierten.
Zurück in Paris begann er seine eigenen Fetisch-Puppen zu kreieren, wobei er allerlei Lumpen, Zweige, Sackleinen und verschiedenen Flohmarktabfall verwertete. 1980 begann Nedjar zu zeichnen, arbeitete Tag und Nacht, zeichnete und malte auf allen zur Verfügung stehenden Untergründen (Briefumschläge, Tapeten, Kartonresten etc.) und stellte erstmalig in Paris aus. Er traf Jean Dubuffet, der einige seiner Arbeiten für die „Collection de l'Art brut" erwarb.
Michel Nedjar ist aktuell ein international bekannter Künstler, stellt in Europa und Nordamerika aus und ist in allen bedeutenden Art Brut-Sammlungen vertreten. Jahrelang als eifriger Filmer tätig, reist er nach wie vor gerne und viel, besonders nach Mexiko und Indien.

MICHEL NEDJAR (FRANCE, BORN 1947)

Michel Nedjar is certainly one of the most important representatives of French Art Brut. He was born near Paris; his father was a tailor, and after schooling, he also completed the tailoring craft. He went on long trips to Morocco, Algeria, Turkey, Iran, Afghanistan, India and Nepal, but he was most deeply impressed by the dolls that were sold in the markets of Mexico, Belize and Guatemala.
After returning to Paris, he began to create his own fetish dolls, using all kinds of rags, branches, burlap and various kinds of fragments from flea markets. In 1980 Nedjar started drawing; he worked day and night, drawing and painting on all the surfaces available to him (envelopes, wallpaper, scraps of cardboard, etc.), and he had his first exhibition in Paris. He met Jean Dubuffet, who bought several of his works for the "Collection del'Art Brut".
Michel Nedjar is currently known outside of France; he exhibits in Europe and North America and is included in all Art Brut collections. He has been active and productive as a cinematographer for years, and still travels a lot, mostly to Mexico and India.

Мишел Нађар, Дарије, 1995, мешовита техника на тканини, 53 x 43 цм, инв. бр. 7717
Michel Nedjar, Darius, 1995, Mischtechnik auf Stoff, 53 x 43 cm, Nr. 7717
Michel Nedjar, Darius, 1995, mixed media on textile, 53 x 43 cm, No. 7717
Copyright: Michel Nedjar

Мишел Нађар, Без наслова, 1990, мешовита техника на картону, 110 x 75 цм, инв. бр. 2303
Michel Nedjar, Ohne Titel, 1990, Mischtechnik auf Zeichenkarton, 110 x 75 cm, Nr. 2303
Michel Nedjar, Untitled, 1990, mixed media on cardboard, 110 x 75 cm, No. 2303
Copyright: Michel Nedjar

Мишел Нађар, Белвил, 1987, мешовита техника на ручно рађеном картону, 90 x 60 цм, инв. бр. 10469
Michel Nedjar, Belleville, 1987, Mischtechnik auf Büttenkarton, 90 x 60 cm, Nr. 10469
Michel Nedjar, Belleville, 1987, mixed media on handmade cardboard, 90 x 60 cm, No. 10469
Copyright: Michel Nedjar

Мишел Нађар, Парис Дарије, 1994, мешовита техника на картону, 65 x 50 цм, инв. бр. 7718
Michel Nedjar, Paris Darius, 1994, Mischtechnik auf Karton, 65 x 50 cm, Nr. 7718
Michel Nedjar, Paris Darius, 1994, mixed media on cardboard, 65 x 50 cm, No. 7718
Copyright: Michel Nedjar

ПЕТЕР ПОНГРАЦ (АУСТРИЈА, 1940)

Петер Понграц је аустријски сликар, сценограф и џез бубњар. Похађао је Академију ликовних уметности у Бечу и студирао је на Факултету ликовних уметности у Берлину. Био је предавач по позиву на Академији ликовних уметности у Бечу.
У потрази за својом креативношћу, која није у вези са академским нормама, променљивим стилским трендовима и духом времена, путовао је по Аустралији и тропским острвима где се бавио уметношћу Океаније. Код проучавања његових радова, посматрач се суочава са Жаном Дибифеом, са сликарством предшколске деце и ликовним формама психичких принуда.
Петер Понграц о сликарству: „Када сам почео да се бавим сликарством, пошао сам од тога да нешто што претендује да се назове уметношћу, или тачније да се назове савременом уметношћу, нужно мора у себи да садржи аутентичну форму изражавања. Одатле проистиче да сликар пре свега мора да буде што више изван културних шаблона, да буде у стању да помоћу боја и облика визуелизује властиту, дакле, аутентичну слику о свету и себи, без икаквих утицаја са стране.
Петер Понграц живи у Бечу и на хрватском острву Корчула.

PETER PONGRATZ (ÖSTERREICH, 1940)

Peter Pongratz ist ein österreichischer Maler, Bühnenbildner und Jazz-Drummer. Er besuchte die Akademie der bildenden Künste in Wien und studierte an der Hochschule für bildende Künste in Berlin. Pongratz hatte einen Lehrauftrag an der Akademie der bildenden Künste in Wien.
Auf der Suche nach den Ursprüngen einer Kreativität jenseits von akademischen Zwängen und wechselnden Stil- und Zeitgeistmoden bereiste er Australien und die Südsee Inseln, wo er sich mit ozeanischer Kunst auseinandersetzte. Beim Studieren seiner Arbeiten stellen sich dem Betrachter Gedanken an Jean Dubuffet, an die Malerei von Kleinkindern und bildhafte Formen psychischer Zwänge in den Weg.
Peter Pongratz zur Malerei: „Am Anfang meiner Beschäftigung mit Malerei bin ich davon ausgegangen, dass etwas, das Anspruch auf die Bezeichnung Kunst erhebt, oder genauer auf die Bezeichnung zeitgenössische Kunst, auf jeden Fall eine eigenständige Form des Ausdrucks beinhalten muss. Daraus ergibt sich insbesondere für den Maler, dass er möglichst außerhalb kultureller Schablonen in der Lage sein sollte, mit Hilfe von Farben und Formen ein eigenes, von fremder Beeinflussung freies, also authentisches Welt- und Selbstbild zu visualisieren.“
Peter Pongratz lebt in Wien und auf der kroatischen Insel Korcula.

PETER PONGRATZ (AUSTRIA, 1940)

Peter Pongratz is an Austrian painter, scenographer and jazz drummer. He attended the Academy of Fine Arts in Vienna and studied at the Faculty of Fine Arts in Berlin. He was an invited lecturer at the Academy of Fine Arts in Vienna.
In search of the beginnings of his creativity, which is not bound by academic norms and changing stylistic trends and the spirit of the times, he travelled around Australia and tropical islands where he dealt with the art of Oceania. When studying his works, the observer mees up with Jean Dubuffet, the painting of preschool children and artistic forms of psychological compulsions.
Peter Pongratz about painting: “When I began doing painting, I started from the fact that something that claims to be called art, or more precisely called contemporary art, must necessarily contain an authentic form of expression.” Therefrom it stems that the painter must primarily keep away from cultural patterns as much as possible, and be able to use colours and shapes to visualize his own, therefore, authentic image of the world and himself, without any external influences.
Peter Pongratz lives in Vienna and on Croatian island of Korčula.

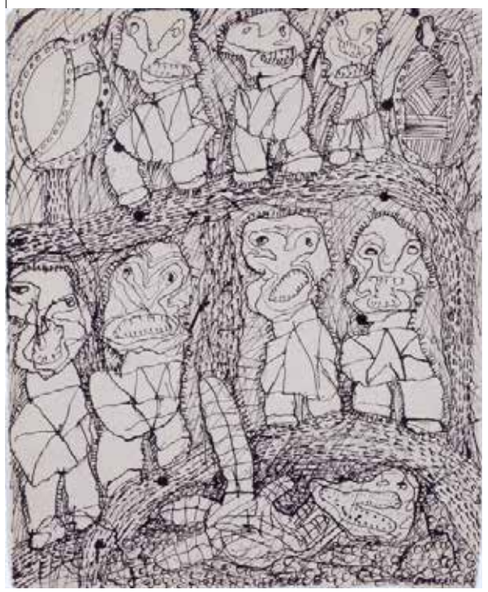

Петер Понграц, Људи, 1978, мастило на ручно рађеном картону, 50 x 41,2 cm, инв. бр. 5453
Peter Pongratz, Menschen, 1978, Federzeichnung auf Büttenkarton, 50 x 41,2 cm, Nr. 5453
Peter Pongratz, People, 1978, Indian ink on handmade cardboard, 50 x 41,2 cm, No. 5453

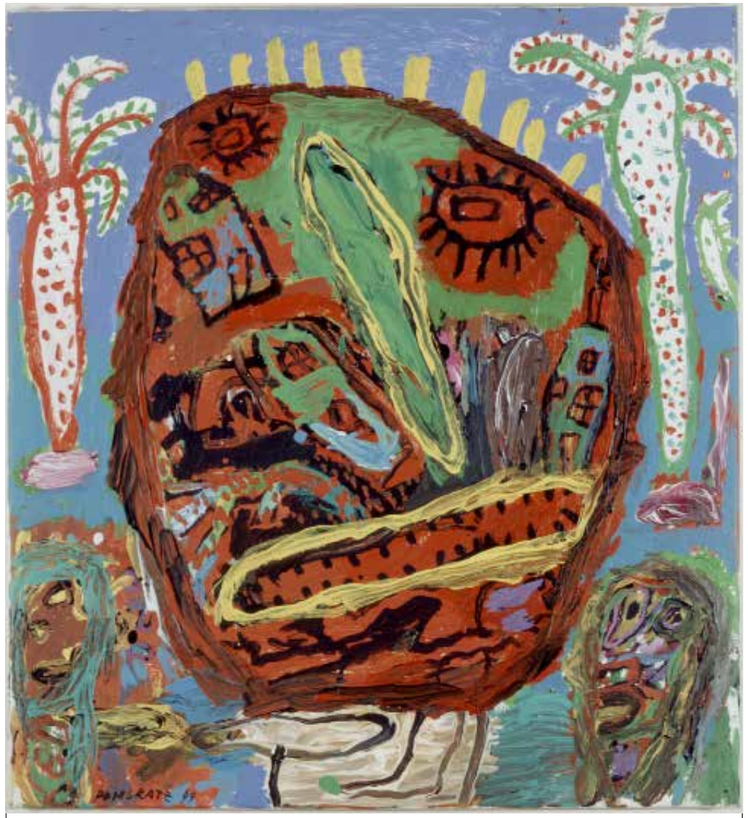

Петер Понграц, Аутопортрет, 1999, акрил на платну, 65 x 60 цм, инв. бр. 5703
Peter Pongratz, Selbstportrait, 1999, Acryl auf Leinen, 65 x 60 cm, Nr. 5703
Peter Pongratz, Self-portrait, 1999, acrylic on canvas, 65 x 60 cm, No. 5703

Петер Понграц, Без наслова, 1978, мастило на енгр папиру, 47,5 x 33 цм, инв. бр. 5456
Peter Pongratz, Ohne Titel, 1978, Federzeichnung auf Ingrespapier, 47,5 x 33 cm, Nr. 5456
Peter Pongratz, Untitled, 1978, Indian ink on Ingres paper, 47,5 x 33 cm, No. 5456

АРНУЛФ РАЈНЕР (АУСТРИЈА, 1929)

Арнулф Рајнер је имао 14 година када је одлучио да постане уметник. По жељи својих родитеља започиње студије архитектуре, али их касније прекида. Примљен је на Академију примењених уметности и на Академију ликовних уметности у Бечу, али се није дуго задржао међу студентима. Арнулф Рајнер се интензивно бавио теоријама надреализма. Његови радови настали током педесетих година 20. века припадају стилу фантастичног реализма. Сусрет са Андреом Бретоном, током једног боравка у Паризу, био је разочарање, и Рајнер се надаље бави микроструктурама и растакањем форме.
Након 1954. године настају његови први радови: слике које су пребојене преко сопствених и туђих слика, по којима је постао познат. У почетку је то чинио услед недостатка материјала. Захваљујући њему, пребојавање постаје засебна уметничка форма. Рајнер то назива „нужним утапањем слике" и „њеним постепеним понирањем у спокој и невидљивост". Рајнер се интензивно бавио положајима тела психички оболелих особа. Пребојавао је фотографије властитог изокренутог тела и свог лица изобличеног у гримасу.
Године 1981. је постао професор по позиву на Академији ликовних уметности у Бечу, где је водио мастерклас на Катедри за сликарство. По властитој жељи, 1995. одлази у пензију и добија звање професора емеритуса.

ARNULF RAINER (ÖSTERREICH, 1929)

Arnulf Reiner beschloss mit 14 Jahren Künstler zu werden. Er begann auf Wunsch der Eltern eine Ausbildung als Architekt, die er unterbrach. An der Akademie für angewandte Kunst und an der Akademie der bildenden Künste in Wien wurde er aufgenommen, jedoch bleib er nicht lange unter den Studierenden. Arnulf Rainer setzte sich intensiv mit den Theorien des Surrealismus auseinander. Seine in den 1950er Jahre entstandenen Arbeiten sind im Stil des Phantastischen Realismus. Die Begegnung mit André Breton anlässlich einer Reise nach Paris, enttäuschte ihn, Rainer beschäftigte sich nun mit Mikrostrukturen und Formauflösungen.
Ab 1954 entstehen die für ihn charakteristischen ersten Übermalungen eigener und fremder Werke. Diese nahm er anfänglich eher aus Materialmangel vor. Es gelang ihm aber die Übermalung als eigene Kunstform zu etablieren. Rainer bezeichnet diese als notwendige „Ertränkung des Bildes" und sein „allmähliches Eingehen in die Ruhe und Unsichtbarkeit". Rainer setzte sich intensiv mit Körperhaltungen von Geisteskranken auseinander. Er übermalte Fotografien des eigenen gestisch verrenkten Körpers und seines zu Grimassen verzerrten Gesichts.
1981 folgte er einer Berufung zum Professor an der Akademie der bildenden Künste in Wien und leitete eine Meisterklasse für Malerei bis zu seiner Emeritierung 1995 auf eigenen Wunsch.

ARNULF RAINER (AUSTRIA, 1929)

Arnulf Rainer was 14 years old when he decided to become an artist. At the request of his parents, he began studying architecture, but he later interrupted them. He was admitted to the Academy of Applied Arts and the Academy of Fine Arts in Vienna, but he did not stay among the students for long. Arnulf Rainer intensively dealt with the theories of surrealism. His works created during the 1950s belong to the style of fantastic realism. The meeting with Andre Breton, during a stay in Paris, was a disappointment; Rainer continued to deal with microstructures and disintegration of form.
After 1954 his first works were created: pictures that were re-painted over his own and other people's paintings, for which he became famous. At first, he did it due to lack of material. Thanks to him, repainting has become a separate artistic form. Reiner calls it the "necessary drowning of the image" and "its gradual sinking into serenity and invisibility." Rainer intensively dealt with the body positions of mentally ill persons. He coloured over the photos of his own twisted body and his face distorted into a grimace.
In 1981 he became an inviting professor at the Academy of Fine Arts in Vienna, where he led a master class at the Department of Painting. By his own wish, he retired in 1995 and received the title of emeritus professor.

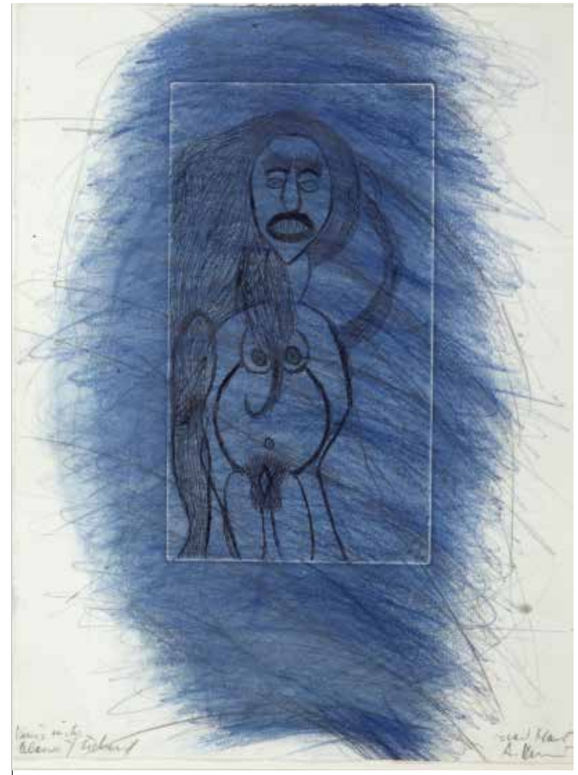

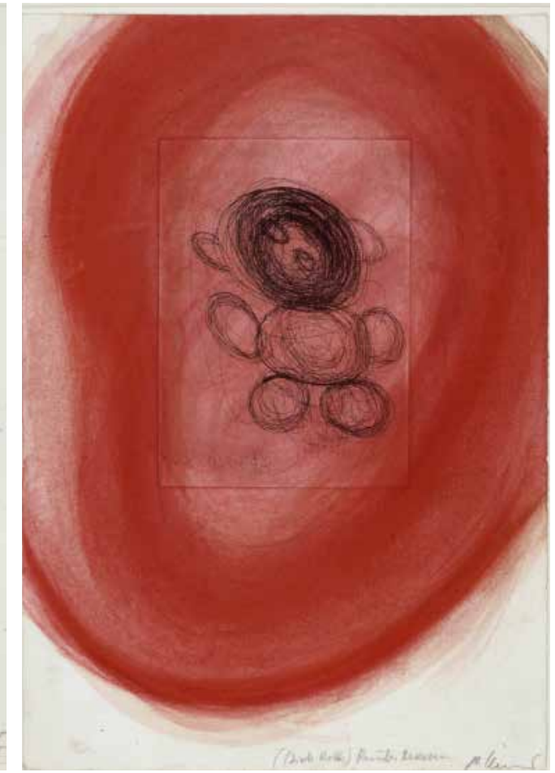

Арнулф Рајнер, Венера испод плавог јоргана, 1994, мешовита техника на картону, 40 x 30 цм, инв. бр. 3970
Arnulf Rainer, Venus unter blauer Tuchent, 1994, Mischtechnik auf Karton, 40 x 30 cm, Nr. 3970
Arnulf Rainer, Venus under a Blue Quilt, 1994, mixed media on cardboard, 40 x 30 cm, 3970

Арнулф Рајнер, Округли човек, 1994, мешовита техника на картону, 45,5 x 31,5 цм, инв. бр. 3969
Arnulf Rainer, Runder Mann, 1994, Mischtechnik auf Karton, 45,5 x 31,5 cm, Nr. 3969
Arnulf Rainer, A Round Man, 1994, mixed media on cardboard, 45,5 x 31,5 cm, No. 3969

ХАЈНРИХ РАЈЗЕНБАУЕР (АУСТРИЈА, 1938)

Хајнрих Рајзенбауер је пре матуре први пут запао у психичку кризу и 1956. доспева у психијатријску клинику Гугинг. Тамо годинама живи повучено и ретко проговара.
Рајзенбауер од самог почетка слика уређене скупове истоветних предмета или живих бића.
У почетку је радио са графитним оловкама и дрвеним бојицама на листовима малог формата, касније и на великим форматима које осликава фломастером, четкицом и акрилним бојама. Рајзенбауер није сликар, он колорира своје цртеже код којих углавном оставља црне контуре, а попуњава облике. За његов опус је типично понављање мотива на истом раду. Међутим, за разлику од поп-арта, нпр. варијација идентичног мотива код Ендија Ворхола, Рајзенбауер сваки елемент црта по неколико пута, чувајући сличности боја и облика.
Ретко које уметничко дело толико наликује свом творцу као што је то у случају Хајнриха Рајзенбауера.

HEINRICH REISENBAUER (ÖSTERREICH, 1938)

Heinrich Reisenbauer erlitt vor seiner Matura einen psychotischen Schub und kam 1956 in die psychiatrische Klinik Gugging. Jahrelang lebt er dort zurückgezogen und spricht kaum.
Reisenbauer zeichnet von Anfang an geordnete Ansammlungen gleicher Gegenstände oder Lebewesen.
Anfangs arbeitete er mit Blei- und Farbstiften auf kleinen Blättern, später auch auf großen Formaten, die er mit Filzstift, Pinsel und Acrylfarben gestaltet. Reisenbauer ist kein Maler, er koloriert seine Zeichnungen, bei denen die meist schwarze Kontur bestehen bleibt, er füllt die Formen aus. Das Typische an seinen Werken ist die Motivwiederholung auf dem gleichen Werk. Diese ist aber nicht jene der Pop Art wie etwa bei Andy Warhol, der Identisches farblich variiert; Reisenbauer zeichnet vielmehr jedes Element mehrfach in ähnlichen Formen und Farben.
Selten ist ein künstlerisches Werk mit seinem Schöpfer so ident wie bei Heinrich Reisenbauer.

HEINRICH REISENBAUER (AUSTRIA, 1938)

Heinrich Reisenbauer had a mental crisis for the first time before his graduation and in 1956 ended up at the Gugging psychiatric clinic. He has lived there in seclusion for years and he rarely speaks.
From the very beginning, Reisenbauer painted ordered sets of identical objects or living beings.
In the beginning, he worked with graphite and coloured pencils on small-format sheets, later also on large formats, which he painted with a felt-tip pen, a brush, and acrylic paints. Reisenbauer is not a painter, he colours his drawing, leaving black contours, and filling in the shapes. The repetition of motifs in the same work is typical for his oeuvre. However, unlike pop art, for example a variation of an identical motif in Andy Warhol, Reisenbauer draws each element several times, preserving similarities in colour and shape.
Rarely is a work of art so identical to its creator as in the case of Heinrich Reisenbauer.

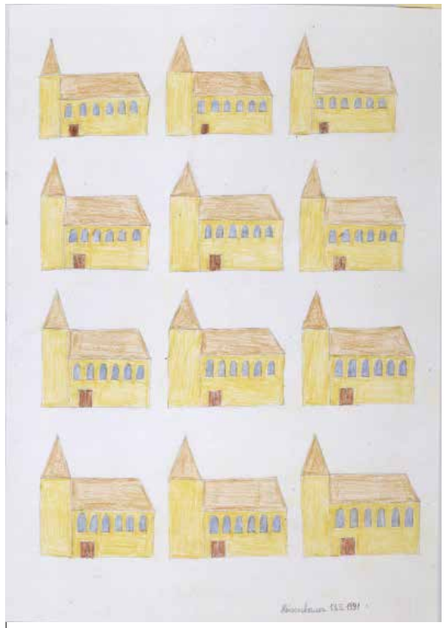

Хајнрих Рајзенбауер, Цркве, 13.5.1991, цртеж на картону, 62,5 x 44 цм, инв. бр. 1445
Heinrich Reisenbauer, Kirchen, 13.5.1991, Zeichnung auf Karton, 62,5 x 44 cm, Nr. 1445
Heinrich Reisenbauer, Churches, 13.5.1991, drawing on cardboard, 62,5 x 44 cm, No. 1445
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

Хајнрих Рајзенбауер, Кишобрани, 25.8.1998, цртеж на картону, 29,6 x 42 цм, инв. бр. 2485
Heinrich Reisenbauer, Schirme, 25.8.1998, Zeichnung auf Karton, 29,6 x 42 cm, Nr. 2485
Heinrich Reisenbauer, Umbrellas, drawing on cardboard, 29,6 x 42 cm, No. 2485
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

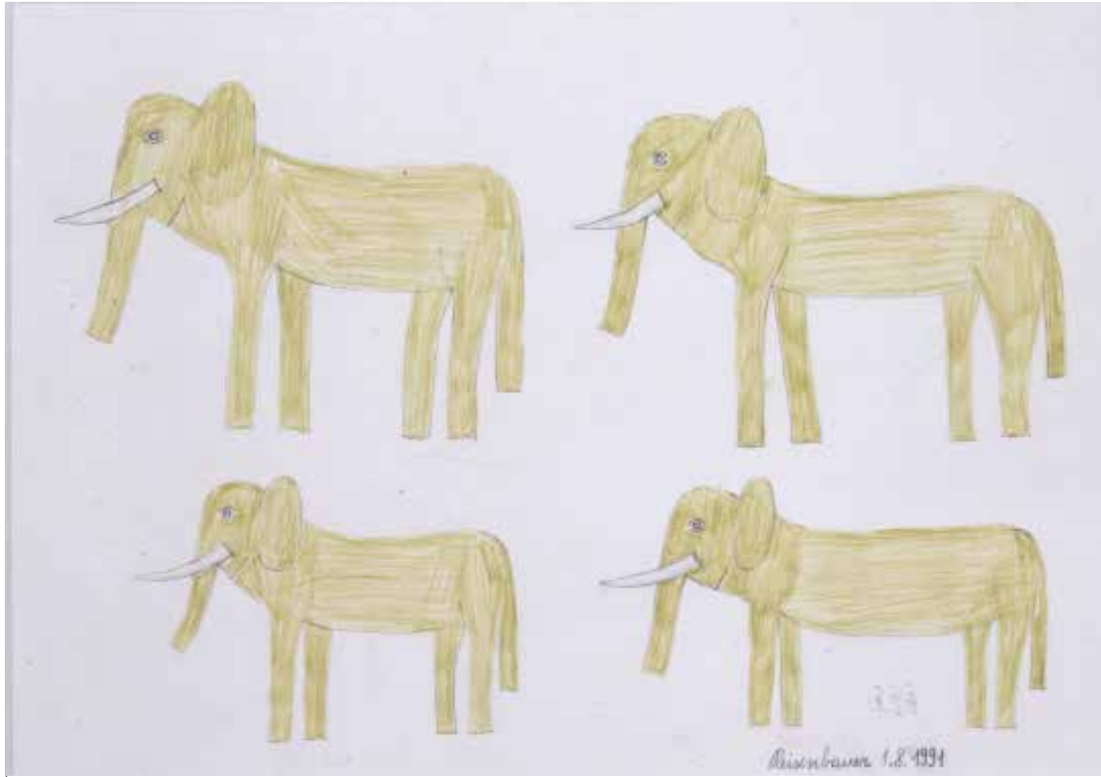

Хајнрих Рајзенбауер, Слонови, 1.8.1991, цртеж на картону, 29,7 x 42 цм, инв. бр. 1444
Heinrich Reisenbauer, Elefanten, 1.8.1991, Zeichnung auf Karton, 29,7 x 42 cm, Nr. 1444
Heinrich Reisenbauer, Elephants, 1.8.1991, drawing on cardboard, 29,7 x 42 cm, No. 1444
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

Франц Рингел, Ја, 2008, мешовита техника на картону, 56 x 42 цм, инв. бр. 10780
Franz Ringel, Ich, 2008, Mischtechnik auf Zeichenkarton, 56 x 42 cm, Nr. 10780
Franz Ringel, Me, 2008, mixed media on cardboard, 56 x 42 cm, No. 10780

ФРАНЦ РИНГЕЛ (АУСТРИЈА, 1940 - 2011)

Франц Рингел је рођен у Грацу као син коњушара и праље. Са непуних девет година доспева у хранитељску породицу. Његов хранитељ био је члан покрајинске владе Штајерске и виши школски инспектор. Његова супруга Маргарете, Францускиња, подстицала је Рингелов уметнички таленат и побудила његово интересовање за књижевност.
Рингел је завршио Школу примењених уметности у Грацу, при чему се највише посветио керамици. Након тога је од 1960. до 1965. студирао код Алберта Париса Гитерслоа на Академији ликовних уметности у Бечу.
Претежно је сликао људске фигуре које су долазиле из дубина несвесног. Фигурални мотиви се одликују отуђеном телесношћу, изобличени до ружноће. Рингелов ексцесивни, снажни потез протеже се кроз његово целокупно дело.
За овог уметника је био пресудан његов сусрет са Жаном Дибифеом у Паризу (1972-73), када њих двојица постају пријатељи. У Рингеловим радовима се може препознати инспирација Дибифеовом арт брут колекцијом и његовим делима.
Почетком осамдесетих година 20. века његово сликарство постаје гласније, први пут се појављује зелена боја. Настају слике пуне емотивног набоја са приказима глава међу којима се могу наћи бројни портрети и аутопортрети. Остајући веран свом ликовном изразу, Франц Рингел је насликао и неколико портрета колекционара Маргарете и Петера Инфелда.

FRANZ RINGEL (ÖSTERREICH, 1940 - 2011)

Franz Ringel wurde als Sohn eines Rossknechts und einer Wäscherin in Graz geboren. Er kam im Alter von neun Jahren zu Pflegeeltern. Sein Ziehvater war ein steirischer Landesrat und Oberschulinspektor. Dessen Frau Margarete, eine Französin, förderte Ringels künstlerisches Talent und weckte sein Interesse für Literatur.
Ringel absolvierte die Kunstgewerbeschule Graz mit dem Ausbildungsschwerpunkt Keramik. Im Anschluss studierte er 1960 bis 1965 bei Albert Paris Gütersloh an der Akademie der bildenden Künste Wien.
Er malte bevorzugt menschliche Figuren, die aus den Tiefen des Unbewussten kamen. Figurale Motive werden in ihrer Körperlichkeit entfremdet, bis zur Hässlichkeit verzerrt. Ringels exzessiver, kräftiger Strich zieht sich durch das gesamte Werk.
Prägend ist für den Künstler auch seine Begegnung mit Jean Dubuffet in Paris (1972-73), wo eine Freundschaft zwischen den beiden entsteht. Anregungen aus der Art Brut-Sammlung Dubuffets und dessen eigenem Werk sind in Ringels Arbeiten zu finden.
Anfang der 1980er wird seine Malerei lauter, die Farbe Grün taucht erstmals auf. Es entstehen emotional aufgeladenen Bilder mit Kopfdarstellungen, worunter viele Portraits und Selbstportraits zu finden sind. Treu seiner Gestaltungsweisen, malte Franz Ringel mehrere Portraits auch von den Sammlern Margaretha und Peter Infeld.

FRANZ RINGEL (AUSTRIA, 1940 - 2011)

Franz Ringel was born in Graz as the son of a groom and a laundry worker. When he was less than nine years old, he ended up in a foster family. His foster father was a member of the provincial government of Styria and a senior school inspector. His wife Margarete, a French woman, encouraged Ringel's artistic talent and aroused his interest in literature.
Ringel graduated from the School of Applied Arts in Graz, thereby focusing mostly on ceramics. After that, from 1960 to 1965, he studied with Albert Paris Gutersloh at the Academy of Fine Arts in Vienna.
He mostly painted human figures that came from the depths of the unconscious. Figural motifs are characterized by alienated physicality, distorted to the point of ugliness. Ringel's excessive, forceful stroke proceeded through his entire oeuvre.
Crucial for this artist was his meeting with Jean Dubuffet in Paris (1972-73), when the two became friends. In Ringel's works, the inspiration by Dubuffet's Art Brut collection and his works can be recognized.
At the beginning of the 1980s, his painting became brighter, green colour appeared for the first time. He created pictures full of emotional charge with depictions of heads, among which numerous portraits and self-portraits can be found. Staying devoted to his artistic expression, Franz Ringel also painted several portraits of collectors Margareta and Peter Infeld.

Франц Рингел, Позадина, 1998, мешовита техника на папиру, 55,5 x 41,7 цм, инв. бр. 2405
Franz Ringel, Der Hintergrund, 1998, Mischtechnik auf Zeichenpapier, 55,5 x 41,7 cm, Nr. 2405
Franz Ringel, Background, 1998, mixed media on paper, 55,5 x 41,7 cm, No. 2405

Франц Рингел, Роберт Валзер, 1998, мешовита техника на папиру, 55,5 x 41,7 цм, инв. бр. 2404
Franz Ringel, Robert Walzer, 1998, Mischtechnik auf Zeichenpapier, 55,5 x 41,7 cm, Nr. 2404
Franz Ringel, Robert Walzer, 1998, mixed media on paper, 55,5 x 41,7 cm, No. 2404

АРНОЛД ШМИТ (АУСТРИЈА, 1959)

Арнолд Шмит је већ у раној младости променио неколико домова за децу. Прекида учење столарског заната, а не успева дуго да задржи ни посао молера и декоратера. Од 1983. живи у психијатријској установи у Гугингу. Црта и слика изузетно динамичне форме. Своје фигуре наноси на папир или платно безбројним потезима дрвеним бојицама, угљем, воштаним бојама или четкицом и акрилном бојом. Његови прикази људи остају лутканасти; често су то хомогене творевине настале безбројним снажним покретима кружних потеза повучених један преко или један поред другог. Линије и боје су толико густе и, уз то, набацане једна преко друге, тако да настаје велики број слојева стопљених у целину.
Мешане боје Шмит наноси толиким интензитетом да алат током стваралачког процеса пробија папир. Повремено ствара и у великим форматима на платну, а трагови боја се са презасићене четкице сливају. Шмитова дела се могу назвати остварењима самоуког уметника на кога арт културел није имао никакав утицај.

ARNOLD SCHMIDT (ÖSTERREICH, 1959)

Arnold Schmidt kommt schon in früher Jugend in mehrere Heime. Eine Maurerlehre bricht er ab, auch als Maler und Anstreicher arbeitet er nicht lange. Seit dem Jahr 1983 wohnt Schmidt in der psychiatrischen Anstalt in Gugging.
Er zeichnet und malt in sehr dynamischer Form. Seine Figuren werden mit unzähligen Strichen mit Farbstift, Kohle, Wachskreide oder mit dem Pinsel und Acrylfarbe auf das Papier oder die Leinwand gebracht. Die Menschendarstellungen bleiben puppenhaft, sind oft homogene Gebilde aus über- und nebeneinandergereihten kreisförmigen Strichen, die aus zahllosen schwungvollen Bewegungen entstehen. Die Linien und Farben sind so dicht und zudem übereinander gelagert, dass viele Schichten entstehen, die miteinander verschmelzen.
Seine Mischfarben werden so intensiv aufgetragen, dass das Werkzeug im Schaffensprozess das Papier durchdringt. Er führt seine Werke gelegentlich auch großformatig auf Leinwänden aus, mit herabrinnenden Farbspuren, die der übersatt getränkte Pinsel hinterlässt.
Schmidts Werke kann man als jene eines von der kulturellen Kunst unbeeinflussten Autodidakten bezeichnen.

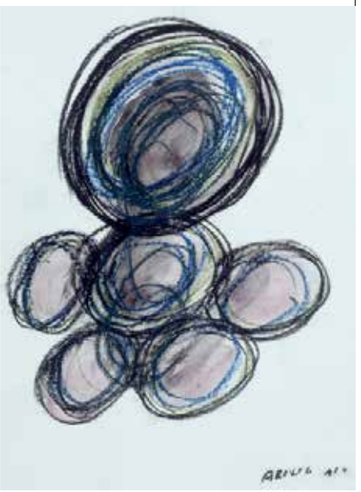

◀

Арнолд Шмит, Фигура, 1999, мешовита техника на картону, 41,8 x 29,5 цм, инв. бр. 6505
Arnold Schmidt, Figur, 1999, Mischtechnik auf Zeichenkarton, 41,8 x 29,5 cm, Nr. 6505
Arnold Schmidt, Figure, 1999, mixed media on cardboard, 41,8 x 29,5 cm, No. 6505
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

ARNOLD SCHMIDT (AUSTRIA, 1959)

Arnold Schmidt changed several homes for children at an early age. He stopped learning the carpentry skill, and did not manage to keep the job of wall painter and decorator for long. Since 1983 he has been living at a psychiatric institution in Gugging.
He draws and paints extremely dynamic forms. He creates his figures on paper or canvas with countless strokes, using coloured pencils, charcoal, wax paints or brush and acrylic. His portrayals of people remain puppet-like, often homogeneous structures of circular strokes drawn over or next to each other, done by countless powerful movements. The lines and colours are so dense and, moreover, thrown over each other, so that numerous layers are formed, merging into a whole.
His mixed colours are applied with such intensity that the tool pierces the paper during the creative process. Occasionally, he also creates in large formats on canvas, with traces of colours that pour down from the oversaturated brush. Schmidt's works can be considered the achievements of an autodidact, without any influence of Art Culturel.

▶

Арнолд Шмит, Авион и човек, 2000, мешовита техника на папиру, 55,5 x 75 цм, инв. бр. 4942
Arnold Schmidt, Flugzeug und Mensch, 2000, Mischtechnik auf Papier, 55,5 x 75 cm, Nr. 4942
Arnold Schmidt, A Plane and a Man, 2000, mixed media on paper, 55,5 x 75 cm, No. 4942
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

▶

Арнолд Шмит, Људи, 1992, мешовита техника на ручно рађеном папиру, 47,5 x 65,3 цм, инв. бр. 1505
Arnold Schmidt, Menschen, 1992, Mischtechnik auf Büttenpapier, 47,5 x 65,3 cm, Nr. 1505
Arnold Schmidt, People, 1992, mixed media on handmade paper, 47,5 x 65,3 cm, No. 1505
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

ФИЛИП ШЕПКЕ (АУСТРИЈА, 1921 – 1998)

Филип Шепке је још у младости имао проблема с учењем, а проглашен је и неспособним за војну службу. Више пута је хоспитализован у психијатријским клиникама. Његов живот је био обележен наизменичним фазама усхићености и депресије.
Шепкеове прве фигуре сликане графитном оловком и дрвеним бојицама представљају бизарне приказе прозирних тела кроз која се виде унутрашњи органи. Јасно су приказани срце, ребра, црева, али и гениталије, који су често излазили ван граница тела. Глава има непропорционално велике зубе. Уметник је овај систем у приказу унутрашњости људског тела, које се провиди, пренео и на друга жива бића, попут паса, фока или риба. Шепке је задржао овај вид истицања својих фигура и током касније каријере, када је своје теме проширио на свакодневне ситуације, као што је фудбалски меч или коњаник са коњем.
Током осамдесетих година, главе приказиваних мушкараца и жена су постајале све веће, а број зуба се устостручио. У свом касном опусу уметник је био незадовољан својим приказима људи јер је имао јак тремор. Стога је фигуре најпре скицирао, а потом је цео лист попуњавао интензивним и густим разнобојним цртицама, што је појачавало емоционални израз његових дела.

PHILIPP SCHÖPKE (ÖSTERREICH, 1921 – 1998

Philipp Schöpke hatte in der Jugend Lernschwierigkeiten, vom Militär wurde er für untauglich erklärt. Er musste mehrmals in psychiatrische Kliniken, sein Leben war von abwechselnden Phasen der Erregung und mit Phasen der Depression gezeichnet.
Schöpke's erste Arbeiten mit Blei- und Buntstiften zeigten skurril anmutende Figuren mit durchsichtigen Körpern, in denen man die inneren Organe erkennen konnte. Das Herz, die Rippen, der Darm, aber auch das Genitale waren klar dargestellt und überschritten oft sogar die Körpergrenzen. Der Kopf wies einige überdurchschnittlich große Zähne auf. Dieses System des durch die Haut sichtbaren Körperinneren in der Menschendarstellung übertrug der Künstler auch auf andere Lebewesen wie Hunde, Seehunde oder Fische. Schöpke behielt diese Form der Akzentuierung seiner Figuren auch in seiner weiteren Laufbahn bei, in der er seine Themen auf alltägliche Begebenheiten wie etwa ein Fußballspiel oder einen Reiter mit Pferd erweiterte. Im Laufe der Achtzigerjahre wurden die Köpfe seiner Männer- und Frauen-Darstellungen immer größer, und die Anzahl der Zähne vervielfältigte sich ins Hundertfache. In seinem Spätwerk war der Künstler mit seinen Menschendarstellungen unzufrieden, da er stark zitterte. So begann er damit, die Figuren zuerst skizzenhaft darzustellen und überzog danach das ganze Blatt mit dynamischen, intensiv-dichten farbigen Strichen, was zu einer emotionalen Steigerung im Ausdruck seiner Werke führte.

PHILIPP SCHÖPKE (AUSTRIA, 1921 – 1998)

Even in his youth, Philipp Schöpke had problems with learning, he was judged unable for military service. He was hospitalized several times at psychiatric clinics; his life was marked by alternating phases of elation and depression.
Schöpke's first figures painted in graphite and coloured pencils are bizarre figures with transparent bodies through which internal organs can be seen.
The heart, ribs, intestines, but also the genitals which often protruded beyond the boundaries of the body, are clearly shown. The head has disproportionately large teeth. In the depiction of man, the artist conveyed the system of the interior of the body visible through the skin, applying it to other living creatures such as dogs, seals or fish.
Schöpke maintained this way of highlighting his figures during his further career when he expanded his subjects to everyday situations such as a football match or a horseman with a horse.
During the 1980s, the heads of the portrayed men and women grew increasingly larger and the number of teeth tripled. In his late oeuvre, the artist was dissatisfied with his depictions of people because he had a severe tremor. Therefore, he first sketched the figures, and then filled the entire sheet with intense and dense multi-coloured lines, which emphasized the emotional expression of his works.

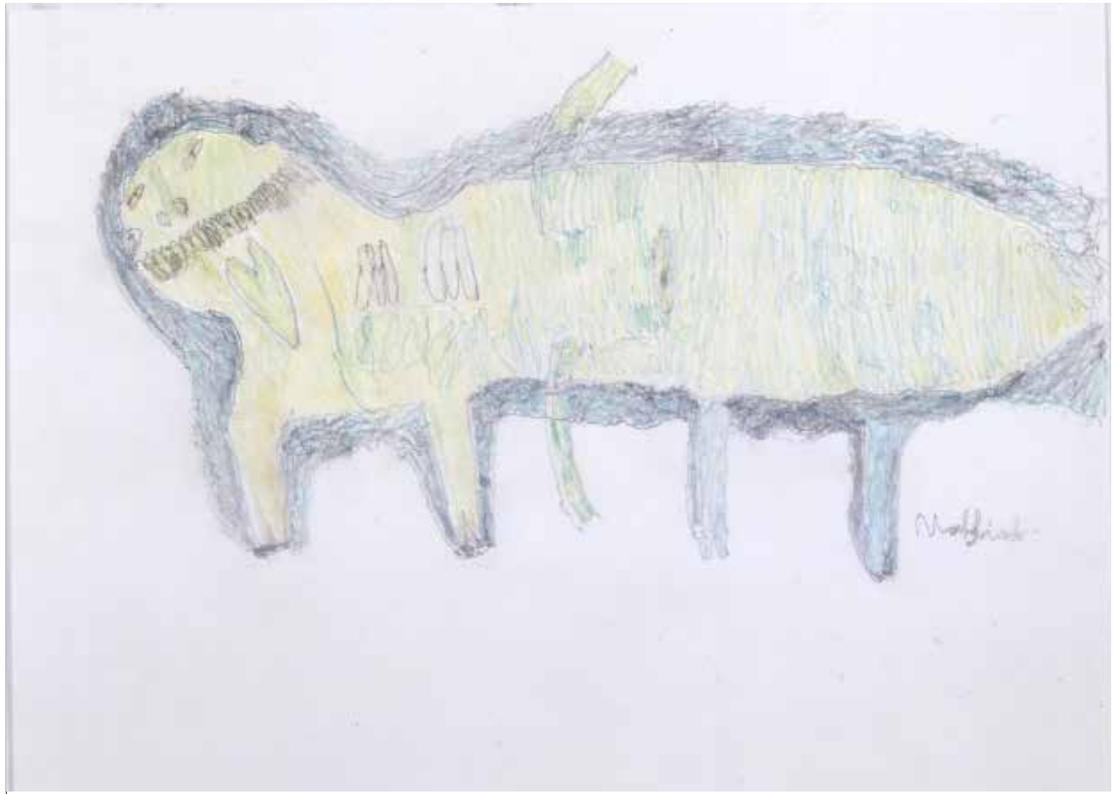

Филип Шепке, Риба кит, 2.2.1978, цртеж на картону, 30 x 40 цм, инв. бр. 1508
Philipp Schjöpke, Wahlfisch, 2.2.1978, Zeichnung auf Karton, 30 x 40 cm, Nr. 1508
Philipp Schöpke, Whale Fish, 2 February 1978, drawing on cardboard, 30 x 40 cm, No. 1508
Copyright: Art brut KG

Филип Шепке, Госпођа Хилда, 1983, цртеж на папиру, 40 x 30 цм, инв. бр. 1874
Philipp Schjöpke, Frau Hilda, 1983, Zeichnung auf Papier, 40 x 30 cm, Nr. 1874
Philipp Schöpke, Madam Hilda, 1983, drawing on paper, 40 x 30 cm, No. 1874
Copyright: Art brut KG

ФРИДРИХ ШРЕДЕР-ЗОНЕНШТЕРН (НЕМАЧКА, 1892 – 1982)

Фридрих Шредер је као дете упућен у васпитну установу, прекинуо је обуку за баштована и неколико пута је био хоспитализован у психијатријским клиникама.
Током свог бурног живота је основао секту, бавио се врачањем и исцелитељством.
Приликом свог боравка у установи затвореног типа посматрао је рад једног „сликара-лудака" и почео је да слика у 57. години живота. У року од три године је развио свој препознатљиви стил. За своје слике је говорио: „Сликам најлепше, најгадније слике на свету", наденуо је себи титулу „троструког првака свих уметности" и додао је свом имену и презимену Фридрих Шредер надимак „Зоненштерн" (Сунчева звезда), како би светлео изнад свих. Својим сликама илуструје личну филозофију, оне су хвалоспев сексусу, оптужнице против двоструког морала, безосећајности и чланова закона. На његовим радовима се често могу наћи текстуални коментари.
Од 1952. године његови радови се редовно излажу у галеријама, а након 1967. се одржавају бројне ретроспективне изложбе. Године 1964, након смрти његове животне сапутнице „тета Марте", запустио се и његова стваралачка снага видно бледи.

FRIEDRICH SCHRÖDER-SONNENSTERN (DEUTSCHLAND, 1892 – 1982)

Als Kind wurde Friedrich Schröder in eine Erziehungsanstalt eingewiesen, er brach eine Gärtnerlehre ab und landete mehrmals in psychiatrischen Kliniken. In seinem wechselvollen Leben gründete er eine Sekte und betätigte sich als Wahrsager und Wunderheiler.
Bei einem Aufenthalt in einer Anstalt beobachtete er einen „Irrenmaler" und begann mit 57 Jahren selbst zu zeichnen. Innerhalb von drei Jahren entwickelte er seinen unverwechselbaren Stil. Von seinen Bildern behauptet er selbst „Ich male die schönsten, ekligsten Bilder der Welt" und betitelt sich gern als „Dreifacher Weltmeister aller Künste" und fügte seinem Namen Friedrich Schröder, damit er über allen leuchte, „Sonnenstern" hinzu.
Seine Bilder sind Illustrationen seiner persönlichen Philosophie, Hohelieder auf den Sexus, Anklagen gegen die doppelte Moral, die Kaltherzigkeit und Paragraphen. Oft findet man schriftliche Kommentare auf seinen Werken.
Ab 1952 wurden seine Arbeiten regelmäßig in Galerien ausgestellt und ab 1967 fanden zahlreiche Retrospektiven statt. 1964, nach dem Tod seiner Lebensgefährtin „Tante Martha" begann verwahrloste er und seine Schaffenskraft nahm zusehends ab.

FRIEDRICH SCHRÖDER-SONNENSTERN (GERMANY, 1892 – 1982)

Friedrich Schroeder was sent to an educational institution as a child; he stopped his training in gardening and was hospitalized several times at psychiatric clinics. During his turbulent life, he founded a sect, practiced witchcraft and healing.
During his stay in a closed institution, he observed the work of a "mad painter" and started painting at the age of 57. Within three years he developed his recognizable style. For his pictures he used to say: "I paint the most beautiful, the ugliest pictures in the world", and assigned himself the title "three-time champion of all arts", adding to his name and surname, Friedrich Schroeder, the nickname "Sonnenstern" (Sun Star) so that he would shine above everybody. With his pictures, he illustrated his personal philosophy; his oeuvre is a eulogy to sex, an indictment against double standards, insensibility and articles of the law. Textual comments can often be found in his works.
Since 1952, his works have been regularly exhibited at galleries, and after 1967 numerous retrospective exhibitions have been held. In 1964, after the death of his lifelong companion "Aunt Marta", he neglected his work and his creative power visibly decreased.

Фридрих Шредер-Зоненштерн, Трагедија због љубоморе, 1959, дрвене бојице на картону, 70,4 x 48,2 цм, инв. бр. 811
Friedrich Schröder-Sonnenstern, Die Eifersuchtstragödie, 1959, Buntstiftzeichnung auf Malkarton, 70,4 x 48,2 cm, Nr. 811
Friedrich Schröder-Sonnenstern, A Tragedy of Jealousy, 1959, coloured pencil on cardboard, 70,4 x 48,2 cm, No. 811

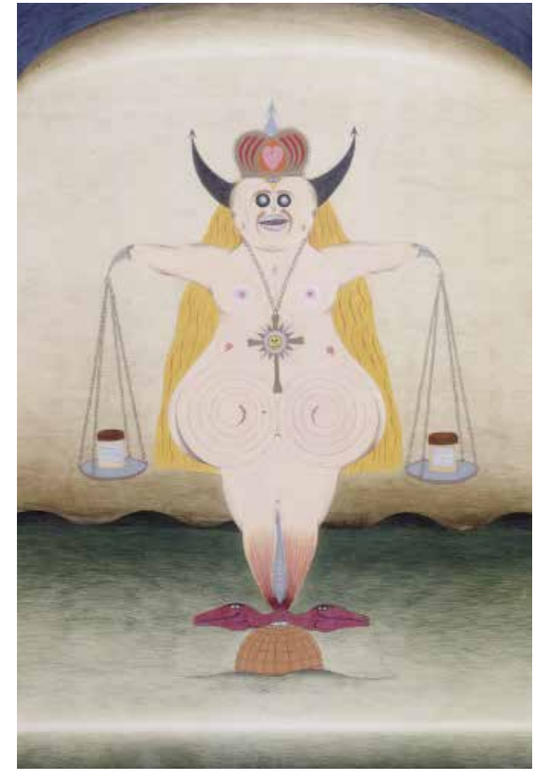

Фридрих Шредер-Зоненштерн, Вага месечевог моралног суда, 1962, дрвене бојице на картону, 102 x 73 cm, инв. бр. 5217
Friedrich Schröder-Sonnenstern, Die Waage des mondmoralischen, Gerichts, 1962, Farbstiftzeichnung auf Karton, 102 x 73 cm, Nr. 5217
Friedrich Schröder-Sonnenstern, The Scales of the Moon's Moral Judgment, 1962, coloured pencil on cardboard, 102 x 73 cm, No. 5217

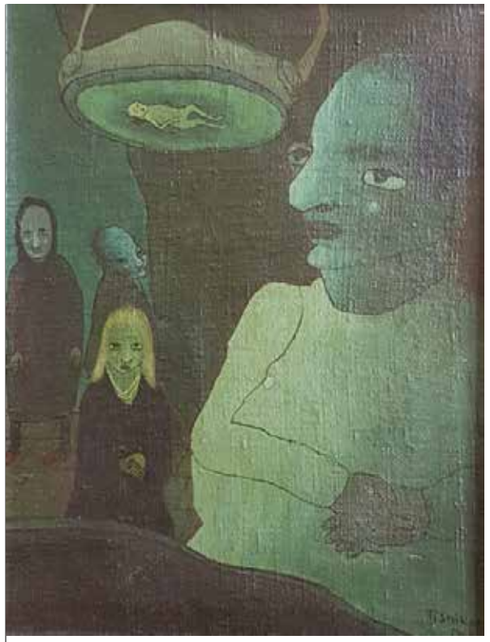

ЈОЖЕ ТИСНИКАР (СЛОВЕНИЈА, 1928-1998)

Рођен је у Словенији. Био је помоћник при обдукцијама у Словењ Градецу у близини словеначко-аустријске границе. Године 1952. Јоже Тисникар почиње да слика, проживљавајући на тај начин свој алкохолизам и професионалну свакодневицу – радио је у ноћној смени у мртвачници. Његова дела не приказују никакав рај, у њима је приказан напаћени свет, преовладавају тамне боје.
Јоже Тисникар: „Људи на овом свету су узнемирени, плаше се ратова – плаше се свега што се попут сенке надвија над њиховом срећом. Светом владају мржња, прогони, злочини; уз то, људи се међусобно убијају." Његова порука је гласила: „Живите у миру, јер живот је прекратак за све осим за љубав".

JOZE TISNIKAR (SLOWENIEN, 1928-1998)

In Slowenien geboren, war er Obduktionsgehilfe in Slovenj Gradec nahe der Österreichischen Grenze. 1952 begann Joze Tisnikar zu malen um seine Alkoholsucht und die Erfahrungen des Arbeitsalltags – er hatte die Nachtschicht in der Leichenhalle – zu verarbeiten. Seine Werke zeigen kein Paradies, sind in dunklen Farben gehalten und stellen die leidende Welt dar.
Joze Tisnikar: „Die Menschen auf Erden sind beunruhigt, sie fürchten sich vor Kriegen – vor allem, was wie ein Schatten auf ihrem Glück lastet. Hass beherrscht die Welt, Verfolgung, Verbrechen; noch bringen sich die Menschen gegenseitig um." Seine Botschaft war: "Lebt in Frieden, denn das Leben ist für alles andere außer für die Liebe zu kurz".

JOZE TISNIKAR (SLOVENIA, 1928-1998)

He was born in Slovenia; he was an assistant during autopsies in Slovenj Gradec near the Slovenian-Austrian border. In 1952, Joze Tisnikar began to paint, thereby expressing his experience with his alcoholism and professional everyday life - he worked the night shift in the mortuary. His works do not show any paradise, dark colours prevail, and they express a suffering world.
Joze Tisnikar: "People in this world are worried, they are afraid of wars - they are afraid of everything that hangs over their happiness like a shadow." The world is ruled by hatred, persecutions, crimes; besides, people are killing each other." His message was: "Live in peace, because life is too short for anything but love."

Јоже Тисникар, У болници, 1966, уље на платну, 59 x 46 цм, инв. бр. 11449
Joze Tisnikar, Im Krankenhaus, 1966, Öl auf Leinen, 59 x 46 cm, Nr. 11449
Joze Tisnikar, In the Hospital, 1966, oil on canvas, 59 x 46 cm, No. 11449

Јоже Тисникар, Париз, 1974, уљани пастел на папиру, 60 x 49 цм, инв. бр. 11448
Joze Tisnikar, Paris, 1974, Ölkreide auf Papier, 60 x 49 cm, Nr. 11448
Joze Tisnikar, Paris, 1974, oil pastel on paper, 60 x 49 cm, No. 11448

Јоже Тисникар, Жаба, 1965, уље на папиру, 62 x 74 цм, инв. бр. 11450
Joze Tisnikar, Der Frosch, 1965, Öl auf Papier, 62 x 74 cm, Nr. 11450
Joze Tisnikar, Frog, 1965, oil on paper, 62 x 74 cm, No. 11450

ОСВАЛД ЧИРТНЕР (АУСТРИЈА, 1920-2007)

Освалд Чиртнер желео је да постане свештеник и да студира теологију. За време Другог светског рата то није било могуће. Студирао је хемију, али је убрзо мобилисан. Након ратног заробљеништва у Француској, вратио се кући. Услед психичких сметњи, од 1947. је живео у психијатријској болници, а од 1981. до своје смрти – у Кући уметника у Марија Гугингу код Беча.
Чиртнер је био интровертан, једини близак однос је успоставио са својом Библијом. Цртао је главоношце – издужене људске фигуре чији су удови били једнаке дужине и нису имале труп. Његова дела се одликују радикалним поједностављивањем, слике предмета су минималистичке, његови прикази зграда и пејзажа се састоје од свега неколико линија. Чиртнер је временом све успешније сводио облик на минимум што је доприносило изражајности његових дела.

OSWALD TSCHIRTNER (ÖSTERREICH, 920-2007)

Oswald Tschirtner wollte Priester werden und strebte ein Studium der Theologie an. Dies war während des Zweiten Weltkrieges nicht möglich. Er studierte Chemie, musste aber bald zum Heer einrücken. Nach französischer Kriegsgefangenschaft kam er zurück. Aufgrund seelischer Störungen lebte er seit 1947 in einem psychiatrischen Krankenhaus, von 1981 bis zu seinem Tod - im Haus der Künstler in Maria Gugging bei Wien.
Tschirtner war in sich gekehrt, nur mit seiner Bibel verbunden. Er zeichnete Kopffüßler – lange Menschenfiguren, deren vier Glieder gleich lang waren und keinen Körper hatten. Die radikale Vereinfachung zeichnet seine Werke aus, er verbildlichte Gegenstände in minimalistischer Weise, anhand weniger Linien stellte er Gebäude oder Landschaften dar. Tschirtner verstand es zunehmend, die Form auf ein Minimum zu reduzieren, wodurch die Aussagekraft erhöht wurde.

OSWALD TSCHIRTNER (AUSTRIA, 1920-2007)

Oswald Tschirtner wanted to become a priest and study theology. During the Second World War, this was not possible. He studied chemistry, but was soon mobilized. After being a war prisoner in France, he returned home. Due to mental disorders, he lived at a psychiatric hospital from 1947, and from 1981 until his death - at the House of Artists in Marija Gugging near Vienna.
Tschirtner was an introvert, he established the close relationship only with his Bible. He drew cephalopods – elongated human figures whose limbs were of equal length without a body. His works are characterized by radical simplification, images of objects are minimalistic, his depictions of buildings and landscapes consist of only a few lines. Over time, Tschirtner was increasingly successful in reduction of the form to a minimum, which contributed to the expressiveness of his works.

Освалд Чиртнер, Људи и животиње, 1986, оловка на картону, 88 x 62,2 цм, инв. бр. 7807
Oswald Tschirtner, Tiere und Menschen, 1986, Federzeichnung auf Karton, 88 x 62,2 cm, Nr. 7807
Oswald Tschirtner, People and Animals, 1986, Indian ink on cardboard, 88 x 62,2 cm, No. 7807
Copyright: Privatstiftung – Künstler aus Gugging

АУГУСТ ВАЛА (АУСТРИЈА, 1936-2001)

Аугуст Вала је ванбрачно дете о коме је бринула његова мајка. Још у детињству је имао психичких тегоба и неколико пута је био на психијатријском лечењу. Никада није радио и већину времена је живео код своје мајке. Вала је од најраније младости на креативан начин мењао своје окружење. смислио је свој уметнички свети и био је творац властите политеистичке филозофије религије – универзума у коме је и сâм живео. Валин космос, у коме обитавају његове фигуре, састојао се искључиво од богова – преузетих из светских религија или од оних који су били плод његове маште.
Вала се служио знаковима које је сâм створио, чије је значење било неодређено или познатим симболима којима је придавао своје значење. Кукасти крст је код Вале углавном симбол женствености: мајка га је као дечака често облачила у женску одећу како га нацисти не би мобилисали. Срп и чекић неретко симболизују мушкост. Када су 1945. Руси ушли у Аустрију, већином су то били мушкарци.
Појам „арт брут” – исконска, сирова уметност – одлично описује Валине радове. Често је био у посети Гугингу, правио је цртеже по жељи или је гравирао бакарне плоче. Године 1983. је заједно са својом мајком примљен у Гугинг где су смештени у једној соби у Кући уметника. Одмах је почео да осликава зидове те просторије, на фасади је насликао „ђавољег бога”, а на баштенској кући прекопута је исписивао своје текстове. Аугуст Вала је био најсвестранији уметник у Гугингу, а вероватно и један од најсвестранијих уметника уопште.

AUGUST WALLA (ÖSTERREICH, 1936-2001)

August Walla wurde als uneheliches Kind geboren und wuchs unter der Obhut seiner Mutter auf. Schon in der Kindheit litt er an seelischen Störungen und war wiederholt in psychiatrischer Behandlung. Er hat nie einen Beruf ausgeübt und lebte die meiste Zeit bei seiner Mutter. Walla veränderte kreativ seit frühester Jugend seine Umgebung. Er erschuf sich eine eigene künstlerische Welt und erfand eine polytheistische Religionsphilosophie - ein Universum, in dem er auch lebte. Wallas Figurenkosmos besteht ausschließlich aus Göttern – aus den Weltreligionen oder erfundenen Göttern.
Walla gebrauchte eigens geschaffene Zeichen mit bestimmter Bedeutung oder bekannte Symbole, die er mit eigener Bedeutung versah. Das Hakenkreuz ist bei Walla häufig ein Weiblichkeitssymbol: Seine Mutter hatte ihn als Jungen in Frauenkleider gesteckt, damit er von den Nazis nicht zum Militärdienst geholt wird. Hammer und Sichel stehen meist für Männlichkeit: Als 1945 die Russen in Österreich einmarschierten, waren das zum Großteil Männer. Der Begriff der „Art Brut“ – der ursprünglich-rohen Kunst – ist für Wallas Arbeiten absolut zutreffend.
Er kam oft zu Besuch nach Gugging und fertigte auf Wunsch Zeichnungen an oder gravierte Kupferplatten. 1983 wurde er mit seiner Mutter in Gugging aufgenommen und gemeinsam bezogen sie ein Zimmer im Haus der Künstler. Er begann sofort den Raum auszumalen, malte den „Teufelsgott“ an die Fassade des Hauses der Künstler, bemalte und beschriftete das gegenüber liegende Gartenhaus. August Walla war der vielseitigste der Gugginger Künstler und wahrscheinlich einer der vielseitigsten überhaupt.

AUGUST WALLA (AUSTRIA, 1936-2001)

August Walla was born as an illegitimate child cared for by his mother. Even in his childhood, he had mental problems and underwent psychiatric treatment several times. He never worked and he lived with his mother most of the time. From an early age Walla creatively changed his environment. He invented his own artistic world and was the creator of his own polytheistic philosophy of religion - the universe in which he himself lived. Walla's cosmos, inhabited by his figures, consisted exclusively of gods - taken from world religions or those that were the product of his imagination.
Walla used signs he created himself, whose meaning was unspecified, or he employed known symbols to which he attached his own meaning. For Wala, the swastika was mainly a symbol of femininity: his mother often dressed him in female robes while he was a boy, so that the Nazis would not mobilize him. The hammer and sickle often symbolized masculinity. When the Russians entered Austria in 1945, the majority were males. The term "Art Brut" - primeval, raw art - perfectly describes Walla's works. He often visited Gugging, made drawings as desired or engraved copper plates. In 1983 he was admitted to Gugging together with his mother, where they were accommodated in a room in the House of Artists. He immediately started painting the walls of the room, and on the facade he painted the "devil god", and wrote his texts on the garden house across the street. August Walla was the most versatile artist in Gugging, and probably one of the most versatile artists in general.

Аугуст Вала, Мајка, 1993, дрвене бојице на папиру, 29,7 x 21 цм, инв. бр. 1388
August Walla, Mutter, 1993, Buntstiftzeichnung auf Papier, 29,7 x 21 cm, Nr. 1388
August Walla, Mother, 1993, coloured pencil on paper, 29,7 x 21 cm, No. 1388
Copyright: Art brut KG

Аугуст Вала, Алојзија + мртва смерна мајка, 1997, дрвене бојице на папиру, 40 x 30 цм, инв. бр. 1863
August Walla, Aloisia + tote brave Mutter, 1997, Buntstiftzeichnung auf Papier, 40 x 30 cm, Nr. 1863
August Walla, Aloysia + Dead, Modest Mother, 1997, coloured pencil on paper, 40 x 30 cm, No. 1863
Copyright: Art brut KG

Аугуст Вала, Богиња Марија, 1997, дрвене бојице на картону, 42 x 29,7 цм, инв. бр. 2082
August Walla, Göttin Maria, 1997, Buntstiftzeichnung auf Karton, 42 x 29,7 cm, Nr. 2082
August Walla, Goddess Maria, 1997, coloured pencil on cardboard, 42 x 29,7 cm, No. 2082
Copyright: Art brut KG

СКОТИ ВИЛСОН (ШКОТСКА, 1890 - 1972)

Уметничка каријера Скотија Вилсона почела је касно. а његовим делима су се дивили Жан Дибифе и Пабло Пикасо, који су их и прикупљали. У 44. години почео је да жврља пенкалима која је продавао у својој радњи, те је на тај начин открио љубав према сликарству.
Почетком педесетих година 20. века отпутовао је – на наговор уметника и арт брут колекционара – за Француску. Тамо се сусрео са Жаном Дибифеом и Паблом Пикасом, обојица су били љубитељи и власници његових дела. У мемоарима уметничког критичара Била Хопкинса, који је био Вилсонов пријатељ и пратио га је на том путовању, овај сусрет се описује на следећи начин: „Када смо ушли, Дибифе није чекао сам, са њим је био Пабло Пикасо. Обојица су поседовала неколико Скотијевих радова, а Пикасо је дошао да погледа, а можда и купи још нека дела. Добро се сећам да су се обојица дивила Скотијевим цртежима и да су се страствено и театрално, типично галски, расправљали ко може да купи коју слику."
Немогуће је пратити развој његовог стила – већина његових дела није датирана – стога се оне веома тешко могу довести у неки временски редослед. Придржавао се ограниченог броја визуелних елемената: биљних структура, птица и других животиња, кловнова (аутопортрети), ђавола као персонификације зла.

SCOTTIE WILSON (SCHOTTLAND, 1890 - 1972)

Die künstlerische Karriere von Scottie Wilson begann spät, seine Werke wurden von Jean Dubuffet und Pablo Picasso bewundert und gesammelt. Im Alter von 44 Jahren begann er mit einer der Füllfedern herum zu kritzeln, die er in seinem Laden zum Verkauf anbot und entdeckte auf diese Weise seine Liebe zur Malerei.
Anfang der 1950er Jahre reiste er – überredet vom Künstler und Art-Brut-Sammler Jean Dubuffet – nach Frankreich, wo er nicht nur Jean Dubuffet traf, sondern auch Pablo Picasso, die beide Fans und Besitzer seiner Werke waren. In der Erinnerung des Kunstkritikers Bill Hopkins, der ein Freund von Wilson war und ihn auf dieser Reise begleitete, stellt sich dieses Treffen so dar: „Als wir ankamen wartete nicht nur Dubuffet, Pablo Picasso war bei ihm. Beide besaßen einige von Scotties Werken und Picasso war gekommen, um sich weitere Werke anzusehen oder vielleicht zu kaufen. Ich erinnere mich deutlich, dass beide Scotties Zeichnungen bewunderten und sich mit ihren leidenschaftlichen, theatralischen, gallischen Stimmen kabbelten, wer welches Stück kaufen durfte."
Die Entwicklung seines Stiles ist nicht nachvollziehbar – die meisten seiner Werke sind nicht datiert – und daher ist es sehr schwierig, sie in eine zeitliche Reihenfolge zu bringen. Er hielt an einer begrenzten Zahl von visuellen Elementen fest: pflanzliche Strukturen, Vögeln und anderen Tieren, Clowns (Selbstporträts), Teufel als Personifikationen des Bösen.

SCOTTIE WILSON (SCOTLAND, 1890 - 1972)

Scottie Wilson's artistic career started late; his works were admired by Jean Dubuffet and Pablo Picasso, who also collected them. At the age of 44, he started scribbling with the pens he sold in his shop, and in that way he discovered his love for painting.
At the beginning of the 1950s, he travelled to France at the persuasion of artists and Art Brut collectors. There he not only met Jean Dubuffet, but also Pablo Picasso, both of whom were fans and owners of his works. In the memoirs of the art critic Bill Hopkins, who was a friend of Wilson's and accompanied him on the trip, this meeting is described as follows: "When we entered, Dubuffet was not waiting alone, Pablo Picasso was with him. Both of them owned several of Scottie's works, and Picasso came to see and perhaps buy some more works. I well remember that they both admired Scottie's drawings and argued passionately and theatrically, typically Gallic, about who could buy which painting."
It is impossible to follow the development of his style - most of his works are not dated - therefore it is very difficult to put them in any chronological order. He adhered to a limited number of visual elements: plant structures, birds and other animals, clowns (self-portraits), and devils as the personification of evil.

Скоти Вилсон, Дрво са птицама, недат. (око 1950), акварел на папиру, 41 x 33 цм, инв. бр. 556
Scottie Wilson, Vogelbaum, undat. (um 1950), Aquarell auf Papier, 41 x 33 cm, Nr.556
Scottie Wilson, Bird Tree, undated (cca1950), watercolour on paper, 41 x 33 cm, No. 556

Скоти Вилсон, Патка која седи, недат. (око 1950), мешовита техника на картону, 44 x 39 цм, инв. бр. 10081
Scottie Wilson, Sitzende Ente, undat. (um 1950), Mischtechnik auf Karton, 44x39cm, Nr.: 10081
Scottie Wilson, Sitting Duck, undated (cca1950), mixed media on cardboard, 44 x 39 cm, No. 10081

РОБЕРТ ЦЕПЕЛ ШПЕРЛ (АУСТРИЈА, 1944 – 2005)

Роберт Цепел Шперл је студирао на Академији ликовних уметности у Бечу. Био је суоснивач бечке уметничке групе „Стварности” са којом је 1968. године славио свој први успех на групној изложби која је постала легендарна. Остао је запамћен по комплексним композицијама слика-у-слици, које својим орнаментима, шарама и пејзажима, људима и животињама богатих облика и веселих боја као да прате звук језика предања древних приповедача.
Тако су настали главоношци, лемури, чаробњаци и гномови – велики број сцена и слика-у-слици. Радио је много, повремено је писао песме и волео је да импровизује свирајући са другим уметницима, својим пријатељима. У његовом сликарству се осећа узор старих мајстора попут Хијеронимуса Боша, али се у њему могу наћи и савремени елементи међународног света уметности.
То су слике нове раскоши, које својим предимензиониранim очима опчињавају посматрача.
За његов опус пун маште је карактеристична смена суморних кошмара и узавреле животне радости која се, удружена са набујалом женственошћу, с љубављу супротставља свим недаћама.
Посматрач може да поверује да је четкицу у рукама уметника водио неки неуморни приповедач, али колеге-уметници и сви они који су Цепел-Шперла пратили на његовом путу једногласно потврђују виртуозност којом је успевао да приче пренесе у сликарство.
Чаролија његових слика живи и данданас.

ROBERT ZEPPEL-SPERL (ÖSTERREICH, 1944 – 2005)

Robert Zeppel-Sperl studierte an der Akademie der bildenden Künste in Wien. Er war Mitbegründer der Wiener Künstlergruppe „Wirklichkeiten“, mit der er 1968 im Rahmen einer legendär gewordenen Gruppenausstellung seinen ersten großen Erfolg feierte.
Er beeindruckte durch komplexe Bild-in-Bild-Kompositionen, die mit ihren farbenfrohen Ornamenten, Mustern und formenreich dargestellten Landschaften, Menschen und Tieren dem Sprachklang von Überlieferungen alter Geschichtenerzähler nachzuspüren scheinen.
Es entstanden Kopffüßler, Lemuren, Zauberer und Kobolde – Szenen über Szenen und Bilder im Bild. Er arbeitete viel, dichtete gelegentlich und freute sich mit Künstlerfreunden Musik zu improvisieren. In seiner Malerei spürt man das Vorbild Alter Meister wie Hieronymus Bosch, findet aber auch zeitgenössische Elemente der internationalen Kunstwelt. Es sind Bilder einer neuen Prächtigkeit, die mit übergroßen Augen den Betrachter in ihren Bann ziehen.
Sein phantasievolles Werk ist geprägt von einem Wechselspiel grimmiger Alpträume und überschäumende Lebenslust, die sich gepaart mit üppiger Weiblichkeit allen Widrigkeiten zum Trotze liebevoll durchsetzt.
Der Betrachter ist geneigt zu glauben, der Pinsel des Künstlers würde von einem unermüdlichen Geschichtenerzähler geführt sein, doch die Künstlerkollegen und Wegbegleiter Zeppel-Sperls bestätigen unisono seine Virtuosität, Geschichten in Malerei fassen zu können. Die Magie seiner Bilder lebt bis heute weiter.

ROBERT ZEPPEL-SPERL (AUSTRIA, 1944 – 2005)

Robert Zeppel-Sperl studied at the Academy of Fine Arts in Vienna. He was a co-founder of the Viennese art group “Realities”; with them he celebrated his first success at a group exhibition in 1968 that became legendary. He is remembered for his complex picture-within-a-picture compositions, which, with their ornaments, patterns and landscapes, people and animals in rich shapes and cheerful colours, seem to follow the sound of the ancient storytellers’ language.
That is how cephalopods, lemurs, wizards and gnomes were created - a large number of scenes and picture-in-pictures. He worked a lot, occasionally wrote songs and liked to improvise playing with other artists who were his friends. In his paintings, the paragon of Old Masters like Hieronymus Bosch can be sensed, but also modern elements of the international art world can be found. These are pictures of new luxury, which mesmerize the viewer with their oversized eyes.
His opus full of imagination is characterized by the alternation of gloomy nightmares and the boiling joy of life, which, combined with an exuberant femininity, opposes all misfortunes with love.
An observer can believe that the brush in the artist’s hands was guided by a tireless storyteller, but fellow artists and all those who followed Zeppel-Sperl on his journey unanimously bear witness of his virtuosity in transmitting stories to painting successfully. The magic of his paintings lives on to this day.

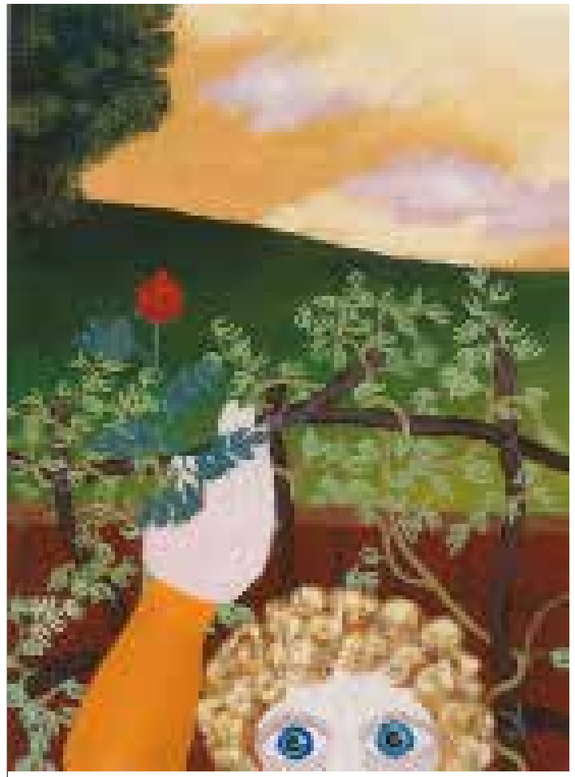

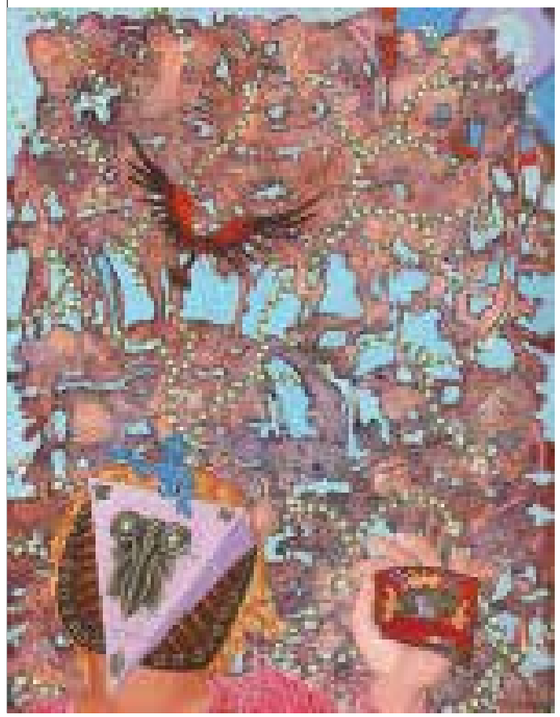

Роберт Цепел-Шперл, Видех дечака, 1970, гваш на картону, 63,5 x 46,5 цм, инв. бр. 10773
Robert Zeppel-Sperl, Sah ein Knab..., 1970, Gouache auf Karton, 63,5 x 46,5 cm, Nr. 10773
Robert Zeppel-Sperl, I Saw a Boy, 1970, gouache on cardboard, 63,5 x 46,5 cm, No. 10773

Роберт Цепел-Шперл, Омаж Максу Ернсту, 1977, гваш на картону, 71,5 x 55 цм, инв. бр. 10774
Robert Zeppel-Sperl, Hommage Max Ernst, 1977, Gouache auf Karton, 71,5 x 55 cm, Nr. 10774
Robert Zeppel-Sperl, Homage to Max Ernst, 1977, gouache on cardboard, 71,5 x 55 cm, No. 10774

ИНФЕЛД СПИСАК ДЕЛА
WERKVERZEICHNIS
LIST OF WORKS

1. Анселм Боа-Вив, Без наслова, недат. (око 1965), акрил на картону, 67 x 36 цм, инв. бр. 535
1. Anselme Bois-Vives, Ohne Titel, undat. (um. 1965), Acryl auf Malkarton, 67 x 36 cm, Nr. 535
1. Anselme Boix-Vives, Untitled, undated (cca 1965), acrylic on cardboard, 67 x 36 cm, No. 535

2. Анселм Боа-Вив, Без наслова, недат. (око 1965), акрил на папиру, 70,8 x 96,5 цм, инв. бр. 1327
2. Anselme Bois-Vives, Ohne Titel, undat. (um 1965), Acryl auf Papier, 70,8 x 96,5 cm, Nr. 1327
2. Anselme Boix-Vives, Untitled, undated (cca1965), acrylic on paper, 70,8 x 96,5 cm, No. 1327

3. Анселм Боа-Вив, Без наслова, 1962-63, гваш на лепенци, 63,8 x 46 цм, инв. бр. 2199
3. Anselme Bois-Vives, Ohne Titel, 1962-63, Gouache auf Pappe, 63,8 x 46 cm, Nr. 2199
3. Anselme Boix-Vives, Untitled, 1962-63, gouache on cardboard, 63,8 x 46 cm, No. 2199

4. Илија Босиљ, Крилата плава овца, 1960, уље на платну, 56,5 x 63,7 цм, инв. бр. 2595
4. Ilija Bosilj, Geflügeltes blaues Schaf, 1960, Öl auf Leinwand, 56,5 x 63,7 cm, Nr. 2595
4. Ilija Bosilj, Winged Blue Sheep, 1960, oil on canvas, 56,5 x 63,7 cm, No. 2595

5. Илија Босиљ, Шетачи, 1963, уље на стаклу, 59 x 143 цм, инв. бр. 3351
5. Ilija Bosilj, Spaziergänger, 1963, Öl Hinterglas, 59 x 143 cm, Nr. 3351
5. Ilija Bosilj, Walkers, 1963, oil on glass, 59 x 143 cm, No. 3351

6. Ида Бухман, Двојица великих Чича Глиша, око 1989, мешовита техника на акварел папиру, 51 x 73 цм, инв. бр. 1566
6. Ida Buchmann, Zwei große Strichmännchen, um 1989, Mischtechnik auf Aquarellpapier, 51 x 73 cm , Nr. 1566
6. Ida Buchmann, Two Big Stickmen, cca 1989, mixed media on watercolour paper, 51 x 73 cm, No. 1566

7. Ида Бухман, Велики шарени Чича Глиша, 1989, мешовита техника на акварел папиру, 73 x 51 цм, инв. бр. 1567
7. Ida Buchmann, Großes buntes Strichmännchen, 1989, Mischtechnik auf Aquarellpapier, 73 x 51 cm, Nr. 1567
7. Ida Buchmann, Big Colourful Stickman, cca1989, mixed media on watercolour paper, 73 x 51 cm, No. 1567

8. Аугуст Вала, Мајка, 1993, дрвене бојице на папиру, 29,7 x 21 цм, инв. бр. 1388
8. August Walla, Mutter, 1993, Buntstiftzeichnung auf Papier, 29,7 x 21 cm, Nr. 1388
8. August Walla, Mother, 1993, coloured pencil on paper, 29,7 x 21 cm, No. 1388

9. Аугуст Вала, Мадрин, Син Божји, недат., дрвене бојице на папиру, 29,5 x 21 цм, инв. бр. 1390
9. August Walla, Maddrin, Gottsohn, undat, Buntstiftzeichnung auf Papier, 29,5 x 21 cm, Nr. 1390
9. August Walla, Madrin, Son of God, undated, coloured pencil on paper, 29,5 x 21 cm, No. 1390

10. Аугуст Вала, Алојзија + мртва смерна мајка, 1997, дрвене бојице на папиру, 40 x 30 цм, инв. бр. 1863
10. August Walla, Aloisia + tote brave Mutter, 1997, Buntstiftzeichnung auf Papier, 40 x 30 cm, Nr. 1863
10. August Walla, Aloysia + Dead, Modest Mother, 1997, coloured pencil on paper, 40 x 30 cm, No. 1863

11. Аугуст Вала, Богиња Марија, 1997, дрвене бојице на картону, 42 x 29,7 цм, инв. бр. 2082
11. August Walla, Göttin Maria, 1997, Buntstiftzeichnung auf Karton, 42 x 29,7 cm, Nr. 2082
11. August Walla, Goddess Maria, 1997, coloured pencil on cardboard, 42 x 29,7 cm, No. 2082

12. Скоти Вилсон, Дрво са птицама, недат. (око 1950), акварел на папиру, 41 x 33 цм, инв. бр. 556
12. Scottie Wilson, Vogelbaum, undat. (um 1950), Aquarell auf Papier, 41 x 33 cm, Nr.556
12. Scottie Wilson, Bird Tree, undated (cca1950), watercolour on paper, 41 x 33 cm, No. 556

13. Скоти Вилсон, Патка која седи, недат. (око 1950), мешовита техника на картону, 44 x 39 цм, инв. бр. 10081
13. Scottie Wilson, Sitzende Ente, undat. (um 1950), Mischtechnik auf Karton, 44 x 39 cm, Nr. 10081
13. Scottie Wilson, Sitting Duck, undated (cca1950), mixed media on cardboard, 44 x 39 cm, No. 10081

14. Јохан Гарбер, Амерички. Руски, 1988, мастило на картону, 30 x 50 цм, инв. бр. 1419
14. Johann Garber, Amerikanisch. Russisch, 1988, Federzeichnung auf Zeichenkarton, 30 x 50 cm, Nr. 1419
14. Johann Garber, American. Russian, 1988, Indian ink on cardboard, 30 x 50 cm, No. 1419

15. Јохан Гарбер, Беч: Катедрала Св. Стефана, 1993, мастило на картону, 31,4 x 44 цм, инв. бр. 1423
15. Johann Garber, Wien: Stephansdom, 1993, Federzeichnung auf Zeichenkarton, 31,4 x 44 cm, Nr. 1423
15. Johann Garber, Vienna: St Stephen's Cathedral, 1993, Indian ink on cardboard, 31,4 x 44 cm, No. 1423

16. Марта Гриневалд, Море од кућа, недат. (1990-95), мешовита техника на папиру, 39,5 x 59,3 цм, инв. бр. 7872
16. Martha Grünewaldt, Häusermeer, undat. (1990-95), Mischtechnik auf Papier, 39,5 x 59,3 cm, Nr. 7872
16. Marta Grünenwaldt, A Sea of Houses, undated (1990-95), mixed media on paper, 39,5 x 59,3 cm, No. 7872

17. Марта Гриневалд, Људи испред кућа, недат. (око 1995), мешовита техника на папиру, 44,5 x 31,5 цм, инв. бр. 7873
17. Martha Grünewaldt, Menschen vor Häusern, undat. (um 1995), Mischtechnik auf Papier, 44,5 x 31,5 cm, Nr. 7873
17. Marta Grünenwaldt, People in front of Houses, undated (cca1995), mixed media on paper, 44,5 x 31,5 cm, No. 7873

18. Марта Гриневалд, „Ја" у флоралном окружењу, недат. (око 1995), мешовита техника на папиру, 45,8 x 32,6 цм, инв. бр. 7874
18. Martha Grünewaldt, "Selbst" im floralen Umfeld, undat. (um 1995), Mischtechnik auf Papier, 45,8 x 32,6 cm, Nr. 7874
18. Marta Grünenwaldt, "Me" in a Floral Environment, undated (cca1995), mixed media on paper, 45,8 x 32,6 cm, No. 7874

19. Марта Гриневалд, Аутопортрет, недат. (око 1981), графитна оловка и дрвене бојице на папиру, 29,5 x 21 цм, инв. бр. 10082
19. Martha Grünewaldt, Selbstbildnis, undat. (um 1981), Blei- und Buntstiftzeichnung auf Papier, 29,5 x 21 cm, Nr. 10082
19. Marta Grünenwaldt, Self-portrait, undated (cca1981), graphite and coloured pencil on paper, 29.5 x 21 cm, No. 10082

20. Марта Гриневалд, Орнаментално, недат. (око 1985), мешовита техника на папиру, 30,7 x 50,5 цм, инв. бр. 10121
20. Martha Grünewaldt, Ornamental, undat. (um 1985), Mischtechnik auf Papier, 30,7 x 50,5 cm, Nr. 10121
20. Marta Grünenwaldt, Ornamentally, undated (cca1985), mixed media on paper, 30,7 x 50,5 cm, No. 10121

21. Марта Гриневалд, Орнаментално, недат. (око 1985), мешовита техника на папиру, 31,8 x 49 цм, инв. бр. 10122
21. Martha Grünewaldt, Ornamental, undat. (um 1985), Mischtechnik auf Papier, 31,8 x 49 cm, Nr. 10122
21. Marta Grünenwaldt, Ornamentally, undated (cca1985), mixed media on paper, 31,8 x 49 cm, No. 10122

22. Марта Гриневалд, Птица, недат. (око 1991), мешовита техника на папиру, 39,5 x 29,5 цм, инв. бр. 10670
22. Martha Grünewaldt, Vogel, undat. (um 1991), Mischtechnik auf Papier, 39,5 x 29,5 cm, Nr. 10670
22. Marta Grünenwaldt, Bird, undated (cca1991), mixed media on paper, 39,5 x 29,5 cm, No. 10670

23. Марта Гриневалд, Јахачица, недат. (око 1985), мешовита техника на папиру, 32 x 50 цм, инв. бр. 10674
23. Martha Grünewaldt, Reiterin, undat. (um 1985), Mischtechnik auf Papier, 32 x 50 cm, Nr. 10674
23. Marta Grünenwaldt, Horsewoman, undated (cca1985), mixed media on paper, 32 x 50 cm, No. 10674

24. Франц Ђолч, Краљ, 1995, мешовита техника на папиру, 86 x 56 цм, инв. бр. 2893
24. Franz Gyolcs, König, 1995, Mischtechnik auf Papier, 86 x 56 cm, Nr. 2893
24. Franz Gyolcs, King, 1995, mixed media on paper, 86 x 56 cm, No. 2893

25. Франц Ђолч, Студија за „Краља", 1995, мешовита техника на папиру, 86 x 56 цм, инв. бр. 3137
25. Franz Gyolcs, Studie zu "König", 1995, Mischtechnik auf Papier, 86 x 56 cm, Nr. 3137
25. Franz Gyolcs, Study for "King", 1995, mixed media on paper, 86 x 56 cm, No. 3137

26. Франц Ђолч, Студија за „Краља", 1995, мешовита техника на папиру, 86 x 56 цм, инв. бр. 3140
26. Franz Gyolcs, Studie zu "König", 1995, Mischtechnik auf Papier, 86 x 56 cm, Nr. 3140
26. Franz Gyolcs, Study for "King", 1995, mixed media on paper, 86 x 56 cm, No. 3140

27. Франц Ђолч, Студија за „Краља", 1995, мешовита техника на папиру, 99 x 69 цм, инв. бр. 3141
27. Franz Gyolcs, Studie zu "König", 1995, Mischtechnik auf Papier, 99 x 69 cm, Nr. 3141
27. Franz Gyolcs, Study for "King", 1995, mixed media on paper, 99 x 69 cm. No. 3141

28.Франц Ђолч, Студија за „Краља", 1995, мешовита техника на папиру, 99 x 69 цм, инв. бр. 3142
28. Franz Gyolcs, Studie zu "König", 1995, Mischtechik auf Papier, 99 x 69 cm, Nr. 3142
28. Franz Gyolcs, Study for "King", 1995, mixed media on paper, 99 x 69 cm. No. 3142

29. Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, недат. 1992-2004, мешовита техника на папиру, 29,5 x 21 цм, инв. бр. 10883
29. Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, undat. 1992-2004, Mischtechnik auf Papier, 29,5 x 21 cm, Nr. 10883
29. Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, undated 1992-2004, mixed media on paper, 29,5 x 21 cm, No. 10883

30. Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, 2003, дрвене бојице на картону, 28 x 21,4 цм, инв. бр. 10887
30. Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, 2003, Farbstiftzeichnung auf Karton, 28 x 21,4 cm, Nr. 10887
30. Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, 2003, coloured pencil on cardboard, 28 x 21,4 cm, No. 10887

31. Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, 2003, дрвене бојице на папиру, 28,2 x 21,3 цм, инв. бр. 10888
31. Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, 2003, Farbstiftzeichnung auf Papier, 28,2 x 21,3 cm, Nr. 10888
31. Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, 2003, coloured pencil on paper, 28,2 x 21,3 cm, No. 10888

32. Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, 2001, мешовита техника на папиру, 28,5 x 19 цм, инв. бр. 10889
32. Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, 2001, Mischtechnik auf Papier, 28,5 x 19 cm, Nr. 10889
32. Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, 2001, mixed media on paper, 28,5 x 19 cm, No. 10889

33. Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, 2001, мешовита техника на папиру, 28,5 x 19 цм, инв. бр. 10900
33. Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, 2001, Mischtechnik auf Papier, 28,5 x 19 cm, Nr. 10900
33. Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, 2001, mixed media on paper, 28,5 x 19 cm, No. 10900

34. Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, 2004, мешовита техника на папиру, 20,5 x 29 цм, инв. бр. 10901
34. Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, 2004, Mischtechnik auf Papier, 20,5 x 29 cm, Nr. 10901
34. Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, 2004, mixed media on paper, 20,5 x 29 cm, No. 10901

35. Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, недат. 1992-2004, мешовита техника на папиру, 40,5 x 28,5 цм, инв. бр. 10922
35. Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, undat. 1992-2004, Mischtechnik auf Papier, 40,5 x 28,5 cm, Nr. 10922
35. Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, undated 1992-2004, mixed media on paper, 40,5 x 28,5 cm, No. 10922

36. Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, недат. 1994-2004, дрвене бојице на папиру, 41,5 x 30,5 цм, инв. бр. 10933
36. Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, undat. 1994 – 2004, Buntstiftzeichnung auf Papier, 41,5 x 30,5 cm, Nr. 10933
36. Bronislava Dubner, From series: Artists,

Birds, Tea-Heads, undated 1994-2004, coloured pencil on paper, 41,5 x 30,5 cm, No. 10933

37. Бронислава Дубнер, Из серије: Артисти, птице, чајне главе, 2001, мешовита техника на папиру, 41,7 x 20,3 цм, инв. бр. 10934
37. Bronislava Dubner, Aus der Serie: Artisten, Vögel, Teeköpfe, 2001, Mischtechnik auf Papier, 41,7 x 20,3 cm, Nr. 10934
37. Bronislava Dubner, From series: Artists, Birds, Tea-Heads, 2001, mixed media on paper, 41,7 x 20,3 cm, No. 10934

38. Франц Јанц, Зилип, 11. март 2002, акрил на платну, 100 x 80,5 цм, инв. бр. 6573
38. Franz Janz, Zilip, 11. März 2002, Acryl auf Leinen, 100 x 80,5 cm, Nr. 6573
38. Franz Janz, Zilip, 11 March 2002, acrylic on canvas, 100 x 80,5 cm, No. 6573

39. Франц Јанц, Гавран, 19. јул 2002, уљани пастел на картону, 132,5 x 91,5 цм, инв. бр. 6580
39. Franz Janz, Der Rabe, 19. Juli 2002, Ölkreide auf Zeichenkarton, 132,5 x 91,5 cm, Nr. 6580
39. Franz Janz, Raven, 19 July 2002, oil pastels on cardboard, 132,5 x 91,5 cm, No. 6580

40. Франц Јанц, Тихо пада снег, 3.7.2002, уљани пастел на картону, 132,5 x 91,5 цм, инв. бр. 6584
40. Franz Janz, Leise rieselt der Schnee, 3.7.2002, Ölkreide auf Zeichenkarton, 132,5 x 91,5 cm, Nr. 6584
40. Franz Janz, It's Snowing Softly, 3 July 2002, oil pastels on cardboard, 132,5 x 91,5 cm, No. 6584

41. Франц Јанц, Ронилац по земљи, 28. јул 2002, уљани пастел на картону, 132,5 x 91,5 цм, инв. бр. 6586
41. Franz Janz, Der Erdtaucher, 28. Juli 2002, Ölkreide auf Zeichenkarton, 132,5 x 91,5 cm, Nr. 6586
41. Franz Janz, Earth Diver, 28 July 2002, oil pastels on cardboard, 132,5 x 91,5 cm, No. 6586

42. Франц Камландер, Слон, 1989, мешовита техника на ручно рађеном папиру, 38 x 55,5 цм, инв. бр. 1502
42. Franz Kamlander, Elefant, 1989, Mischtechnik auf Büttenpapier, 38 x 55,5 cm, Nr. 1502
42. Franz Kamlander, Elephant, 1989, mixed media on handmade paper, 38 x 55,5 cm, No. 1502
43. Франц Камландер, Сова, 1992, мешовита техника на ручно рађеном папиру, 64,8 x 47,3 цм, инв. бр. 2483
43. Franz Kamlander, Eule, 1992, Mischtechnik auf Büttenpapier, 64,8 x 47,3 cm, Nr. 2483
43. Franz Kamlander, An Owl, 1992, mixed media on handmade paper, 64,8 x 47,3 cm, No. 2483

44. Франц Кернбајс, Јелен, 23.11.1992, цртеж на картону, 43,9 x 62,2 цм, инв. бр. 1442
44. Franz Kernbeis, Hirsch, 23.11.1992, Zeichnung auf Zeichenkarton, 43,9 x 62,2 cm, Nr. 1442
44. Franz Kernbeis, Deer, 23 November 1992, drawing on cardboard, 43,9 x 62,2 cm, No. 1442

45. Франц Кернбајс, Много оваца, 1994, цртеж на папиру, 61,5 x 86,5 цм, инв. бр. 1878
45. Franz Kernbeis, Schof Wiel, 1994, Zeichnung auf Zeichenpapier, 61,5 x 86,5 cm, Nr. 1878
45. Franz Kernbeis, Many Sheep, 1994, drawing on paper, 61,5 x 86,5 cm, No. 1878

46. Франц Кернбајс, Две животиње, Месец и Сунце, 1981, цртеж на папиру, 30 x 40 цм, инв. бр. 1879
46. Franz Kernbeis, Zwei Tiere, Mond und Sonne, 1981, Zeichnung auf Zeichenpapier, 30 x 40 cm, Nr. 1879
46. Franz Kernbeis, Two Animals, Moon and Sun, 1981, drawing on paper, 30 x 40 cm, No. 1879

47. Фриц Колер, Слон, 26.II.1991, графитна оловка на картону, 42 x 29,7 цм, инв. бр. 1460
47. Fritz Koller, Elefant, 26.II.1991, Bleistiftzeichnung auf Karton, 42 x 29,7 cm, Nr. 1460
47. Fritz Kohler, An Elephant, 26 February 1991, graphite pencil on cardboard, 42 x 29,7 cm, No. 1460

48. Фриц Колер, АутоПОРТРЕТ, 1990, графитна оловка на картону, 29,5 x 20,8 цм, инв. бр. 6500
48. Fritz Koller, SelbstPORTRE, 1990, Bleistiftzeichung auf Karton, 29,5 x 20,8 cm, Nr. 6500
48. Fritz Kohler, Self-PORTRE, 1990, graphite pencil on cardboard, 29.5 x 20.8 cm, No. 6500

49. Фриц Колер, Лице, 26.1.1981, графитна оловка на картону, 30 x 21 цм, инв. бр. 6504
49. Fritz Koller, Gesicht, 26.1.1981, Bleistiftzeichnung auf Karton, 30 x 21 cm, Nr. 6504
49. Fritz Kohler, Face, 26 January 1981, graphite pencil on cardboard, 30 x 21 cm, No. 6504

50. Ото Мил, Глава једног сликара, 18.4.1985, акварел на папиру, 70,8 x 50,5 цм, инв. бр. 2517
50. Otto Mühl, Kopf eines Malers, 18.4.1985, Aquarell auf Zeichenpapier, 70,8 x 50,5 cm, Nr. 2517
50. Otto Mühl, Head of a Painter, 18 April 1985, watercolour on paper, 70,8 x 50,5 cm, No. 2517

51. Ото Мил, Омаж Пикасу, 1985, акрил на платну, 150 x 120 цм, инв. бр. 3331
51. Otto Mühl, Hommage an Picasso, 1985, Acryl auf Leinwand, 150 x 120 cm, Nr. 3331
51. Otto Mühl, Homage to Picasso, acrylic on canvas, 150 x 120 cm, No. 3331

52. Мишел Нађар, Без наслова, 1990, мешовита техника на картону, 110 x 75 цм, инв. бр. 2303
52. Michel Nedjar, Ohne Titel, 1990, Mischtechnik auf Zeichenkarton, 110 x 75 cm, Nr. 2303
52. Michel Nedjar, Untitled, 1990, mixed media on cardboard, 110 x 75 cm, No. 2303

53. Мишел Нађар, Дарије, 1995, мешовита техника на тканини, 53 x 43 цм, инв. бр. 7717
53. Michel Nedjar, Darius, 1995, Mischtechnik auf Stoff, 53 x 43 cm, Nr. 7717
53. Michel Nedjar, Darius, 1995, mixed media on textile, 53 x 43 cm, No. 7717

54. Мишел Нађар, Парис Дарије, 1994, мешовита техника на картону, 65 x 50 цм, инв. бр. 7718
54. Michel Nedjar, Paris Darius, 1994, Mischtechnik auf Karton, 65 x 50 cm, Nr. 7718
54. Michel Nedjar, Paris Darius, 1994, mixed media on cardboard, 65 x 50 cm, No. 7718

55. Мишел Нађар, Белвил, 1987, мешовита техника на ручно рађеном картону, 90 x 60 цм, инв. бр. 10469
55. Michel Nedjar, Belleville, 1987, Mischtechnik auf Büttenkarton, 90 x 60 cm, Nr. 10469
55. Michel Nedjar, Belleville, 1987, mixed media on handmade cardboard, 90 x 60 cm, No. 10469

56. Мишел Нађар, Парис Белвил, 1992, мешовита техника на ручно рађеном картону, 75 x 83 цм, инв. бр. 10707
56. Michel Nedjar, Paris Belleville, 1992, Mischtechnik auf Büttenkarton, 75 x 83 cm, Nr. 10707
56. Michel Nedjar, Paris Belleville, 1992, mixed media on handmade cardboard, 75 x 83 cm, No. 10707

57. Петер Понграц, Људи, 1978, мастило на ручно рађеном картону, 50 x 41,2 цм, инв. бр. 5453
57. Peter Pongratz, Menschen, 1978, Federzeichnung auf Büttenkarton, 50 x 41,2 cm, Nr. 5453
57. Peter Pongratz, People, 1978, Indian ink on handmade cardboard, 50 x 41,2 cm, No. 5453

58. Петер Понграц, Без наслова, 1978, мастило на енгр папиру, 47,5 x 33 цм, инв. бр. 5456
58. Peter Pongratz, Ohne Titel, 1978, Federzeichnung auf Ingrespapier, 47,5 x 33 cm, Nr. 5456
58. Peter Pongratz, Untitled, 1978, Indian ink on Ingres paper, 47,5 x 33 cm, No. 5456

59. Петер Понграц, Аутопортрет, 1999, акрил на платну, 65 x 60 цм, инв. бр. 5703
59. Peter Pongratz, Selbstportrait, 1999, Acryl auf Leinen, 65 x 60 cm, Nr. 5703
59. Peter Pongratz, Self-portrait, 1999, acrylic on canvas, 65 x 60 cm, No. 5703

60. Арнулф Рајнер, Округли човек, 1994, мешовита техника на картону, 45,5 x 31,5 цм, инв. бр. 3969
60. Arnulf Rainer, Runder Mann, 1994, Mischtechnik auf Karton, 45,5 x 31,5 cm, Nr. 3969
60. Arnulf Rainer, A Round Man, 1994, mixed media on cardboard, 45,5 x 31,5 cm, No. 3969

61. Арнулф Рајнер, Венера испод плавог јоргана, 1994, мешовита техника на картону, 40 x 30 цм, инв. бр. 3970
61. Arnulf Rainer, Venus unter blauer Tuchent, 1994, Mischtechnik auf Karton, 40 x 30 cm, Nr. 3970
61. Arnulf Rainer, Venus under a Blue Quilt, 1994, mixed media on cardboard, 40 x 30 cm, 3970

62. Арнулф Рајнер, Звезде, 1994, мешовита техника на картону, 39,2 x 29,2 цм, инв. бр. 3971
62. Arnulf Rainer, Sterne, 1994, Mischtechnik auf Karton, 39,2 x 29,2 cm, Nr. 3971
62. Arnulf Rainer, Stars, 1994, mixed media on cardboard, 39,2 x 29,2 cm, No. 3971

63. Хајнрих Рајзенбауер, Слонови, 1.8.1991, цртеж на картону, 29,7 x 42 цм, инв. бр. 1444
63. Heinrich Reisenbauer, Elefanten, 1.8.1991, Zeichnung auf Karton, 29,7 x 42 cm, Nr. 1444
63. Heinrich Reisenbauer, Elephants, 1.8.1991, drawing on cardboard, 29,7 x 42 cm, No. 1444

64. Хајнрих Рајзенбауер, Цркве, 13.5.1991, цртеж на картону, 62,5 x 44 цм, инв. бр. 1445
64. Heinrich Reisenbauer, Kirchen, 13.5.1991, Zeichnung auf Karton, 62,5 x 44 cm, Nr. 1445
64. Heinrich Reisenbauer, Churches, 13.5.1991, drawing on cardboard, 62,5 x 44 cm, No. 1445

65. Хајнрих Рајзенбауер, Кишобрани, 25.8.1998, цртеж на картону, 29,6 x 42 цм, инв. бр. 2485
65. Heinrich Reisenbauer, Schirme, 25.8.1998, Zeichnung auf Karton, 29,6 x 42 cm, Nr. 2485
65. Heinrich Reisenbauer, Umbrellas, drawing on cardboard, 29,6 x 42 cm, No. 2485

66. Франц Рингел, Роберт Валзер, 1998, мешовита техника на папиру, 55,5 x 41,7 цм, инв. бр. 2404
66. Franz Ringel, Robert Walser, 1998, Mischtechnik auf Zeichenpapier, 55,5 x 41,7 cm, Nr. 2404
66. Franz Ringel, Robert Walzer, 1998, mixed media on paper, 55,5 x 41,7 cm, No. 2404

67. Франц Рингел, Позадина, 1998, мешовита техника на папиру, 55,5 x 41,7 цм, инв. бр. 2405
67. Franz Ringel, Der Hintergrund, 1998, Mischtechnik auf Zeichenpapier, 55,5 x 41,7 cm, Nr. 2405
67. Franz Ringel, Background, 1998, mixed media on paper, 55,5 x 41,7 cm, No. 2405

68. Франц Рингел, Ја, 2008, мешовита техника на картону, 56 x 42 цм, инв. бр. 10780
68. Franz Ringel, Ich, 2008, Mischtechnik auf Zeichenkarton, 56 x 42 cm, Nr. 10780
68. Franz Ringel, Me, 2008, mixed media on cardboard, 56 x 42 cm, No. 10780

69. Јоже Тисникар, Париз, 1974, уљани пастел на папиру, 60 x 49 цм, инв. бр. 11448
69. Joze Tisnikar, Paris, 1974, Ölkreide auf Papier, 60 x 49 cm, Nr. 11448
69. Joze Tisnikar, Paris, 1974, oil pastel on paper, 60 x 49 cm, No. 11448

70. Јоже Тисникар, У болници, 1966, уље на платну, 59 x 46 цм, инв. бр. 11449
70. Joze Tisnikar, Im Krankenhaus, 1966, Öl auf Leinen, 59 x 46 cm, Nr. 11449
70. Joze Tisnikar, In the Hospital, 1966, oil on canvas, 59 x 46 cm, No. 11449

71. Јоже Тисникар, Жаба, 1965, уље на папиру, 62 x 74 цм, инв. бр. 11450
71. Joze Tisnikar, Der Frosch, 1965, Öl auf Papier, 62 x 74 cm, Nr. 11450
71. Joze Tisnikar, Frog, 1965, oil on paper, 62 x 74 cm, No. 11450

72. Јохан Хаузер, Зец и јеж, 1982, мешовита техника на папиру, 30 x 40 цм, инв. бр. 1365
72. Johann Hauser, Hase und Igel, 1982, Mischtechnik auf Zeichenpapier, 30 x 40 cm, Nr. 1365
72. Johann Hauser, The Rabbit and the Hedgehog, 1982, mixed media on paper, 30 x 40 cm, No. 1365

73. Јохан Хаузер, Срце и змија, 29.6.72, мешовита техника на папиру, 21 x 29,7 цм, инв. бр. 1381
73. Johann Hauser, Herz und Schlange, 29.6.72, Mischtechnik auf Zeichenpapier, 21 x 29,7 cm, Nr. 1381
73. Johann Hauser, Heart and Snake, 29 June 1972, mixed media on paper, 21 x 29,7 cm, No. 1381

74. Рудолф Хорачек, Глава, 27.9.1984, графитна оловка на папиру, 40 x 30 цм, инв. бр. 2530
74. Rudolf Horacek, Kopf, 27.9.1984, Bleistiftzeichnung auf Papier, 40 x 30 cm, Nr. 2530
74. Rudolf Horacek, Head, 27 September 1984, graphite pencil on paper, 40 x 30 cm, No. 2530

75. Роберт Цепел-Шперл, Велика мајка, 1967, гваш на папиру, 49,5 x 38,5 цм, инв. бр. 10717
75. Robert Zeppel-Sperl, Die große Mutter, 1967, Gouache auf Papier, 49,5 x 38,5 cm, Nr. 10717
75. Robert Zeppel-Sperl, Great Mother, 1967, gouache on paper, 49,5 x 38,5 cm, No. 10717

76. Роберт Цепел-Шперл, Видех дечака, 1970, гваш на картону, 63,5 x 46,5 цм, инв. бр. 10773
76. Robert Zeppel-Sperl, Sah ein Knab..., 1970, Gouache auf Karton, 63,5 x 46,5 cm, Nr. 10773
76. Robert Zeppel-Sperl, I Saw a Boy, 1970, gouache on cardboard, 63,5 x 46,5 cm, No. 10773

77. Роберт Цепел-Шперл, Омаж Максу Ернсту, 1977, гваш на картону, 71,5 x 55 цм, инв. бр. 10774
77. Robert Zeppel-Sperl, Hommage Max Ernst, 1977, Gouache auf Karton, 71,5 x 55 cm, Nr. 10774

77. Robert Zeppel-Sperl, Homage to Max Ernst, 1977, gouache on cardboard, 71,5 x 55 cm, No. 10774

78. Освалд Чиртнер, Људи који се моле, 1987, мастило на картону, 21 x 29,6 цм, инв. бр. 1519
78. Oswald Tschirtner, Betende Menschen, 1987, Federzeichnung auf Karton, 21 x 29,6 cm, Nr. 1519
78. Oswald Tschirtner, People Praying, 1987, Indian ink on cardboard, 21 x 29,6 cm, No. 1519

79. Освалд Чиртнер, Људи и животиње, 1986, мастило на картону, 88 x 62,2 цм, инв. бр. 7807
79. Oswald Tschirtner, Tiere und Menschen, 1986, Federzeichnung auf Karton, 88 x 62,2 cm, Nr. 7807
79. Oswald Tschirtner, People and Animals, 1986, Indian ink on cardboard, 88 x 62,2 cm, No. 7807

80. Арнолд Шмит, Људи, 1992, мешовита техника на ручно рађеном папиру, 47,5 x 65,3 цм, инв. бр. 1505
80. Arnold Schmidt, Menschen, 1992, Mischtechnik auf Büttenpapier, 47,5 x 65,3 cm, Nr. 1505
80. Arnold Schmidt, People, 1992, mixed media on handmade paper, 47,5 x 65,3 cm, No. 1505

81. Арнолд Шмит, Човечуљак, 1993, мешовита техника на ручно рађеном папиру, 65 x 47 цм, инв. бр. 1877
81. Arnold Schmidt, Männchen, 1993, Mischtechnik auf Büttenpapier, 65 x 47 cm, Nr. 1877
81. Arnold Schmidt, A Little Man, 1993, mixed media on handmade paper, 65 x 47 cm, No. 1877

82. Арнолд Шмит, Авион и човек, 2000, мешовита техника на папиру, 55,5 x 75 цм, инв. бр. 4942
82. Arnold Schmidt, Flugzeug und Mensch, 2000, Mischtechnik auf Papier, 55,5 x 75 cm, Nr. 4942
82. Arnold Schmidt, A Plane and a Man, 2000, mixed media on paper, 55,5 x 75 cm, No. 4942

83. Арнолд Шмит, Жена, 1988, креда у боји на картону, 42 x 29,6 цм, инв. бр. 5936
83. Arnold Schmidt, Frau, 1988, Farbkreidenzeichnung auf Karton, 42 x 29,6 cm, Nr. 5936
83. Arnold Schmidt, A Woman, 1988, coloured chalk on cardboard, 42 x 29,6 cm, No. 5936

84. Арнолд Шмит, Фигура, 1999, мешовита техника на картону, 41,8 x 29,5 цм, инв. бр. 6505
84. Arnold Schmidt, Figur, 1999, Mischtechnik auf Zeichenkarton, 41,8 x 29,5 cm, Nr. 6505
84. Arnold Schmidt, Figure, 1999, mixed media on cardboard, 41,8 x 29,5 cm, No. 6505

85. Филип Шепке, Риба кит, 2.2.1978, цртеж на картону, 30 x 40 цм, инв. бр. 1508
85. Philipp Schjöpke, Wahlfisch, 2.2.1978, Zeichnung auf Karton, 30 x 40 cm, Nr. 1508
85. Philipp Schöpke, Whale Fish, 2 February 1978, drawing on cardboard, 30 x 40 cm, No. 1508

86. Филип Шепке, Госпођа Хилда, 1983, цртеж на папиру, 40 x 30 цм, инв. бр. 1874
86. Philipp Schjöpke, Frau Hilda, 1983, Zeichnung auf Papier, 40 x 30 cm, Nr. 1874
86. Philipp Schöpke, Madam Hilda, 1983, drawing on paper, 40 x 30 cm, No. 1874

87. Гастон Шезак, Сињор Енцо Пагани, недат. (око 1950), фломастер на папиру, 64,5 x 50 цм, инв. бр. 2757
87. Gaston Chaissac, Signor Enzo Pagani, undat. (um 1950), Filzschreiber-Zeichnung auf Papier, 64,5 x 50 cm, Nr. 2757
87. Gaston Chaissac Signor Enzo Pagani, undated (cca1950), felt-tip pen on paper, 64.5 x 50 cm, No. 2757

88. Фридрих Шредер-Зоненштерн, Трагедија због љубоморе, 1959, дрвене бојице на картону, 70,4 x 48,2 цм, инв. бр. 811
88. Friedrich Schröder-Sonnenstern, Die Eifersuchtstragödie, 1959, Buntstiftzeichnung auf Malkarton, 70,4 x 48,2 cm, Nr. 811
88. Friedrich Schröder-Sonnenstern, A Tragedy of Jealousy, 1959, coloured pencil on cardboard, 70,4 x 48,2 cm, No. 811

89. Фридрих Шредер-Зоненштерн, Метафизика са петлом, 1960, дрвене бојице на картону, 73 x 50,5 цм, инв. бр. 813
89. Friedrich Schröder-Sonnenstern, Meta-Physik mit dem Hahn, 1960, Buntstiftzeichnung auf Karton, 73 x 50,5 cm, Nr. 813
89. Friedrich Schröder-Sonnenstern, Metaphysics with a Cock, 1960, coloured pencil on cardboard, 73 x 50,5 cm, No. 813

90. Фридрих Шредер-Зоненштерн, Вага месечевог моралног суда, 1962, дрвене бојице на картону, 102 x 73 cm, инв. бр. 5217
90. Friedrich Schröder-Sonnenstern, Die Waage des mondmoralischen, Gerichts, 1962, Farbstiftzeichnung auf Karton, 102 x 73 cm, Nr. 5217
90. Friedrich Schröder-Sonnenstern, The Scales of the Moon's Moral Judgment, 1962, coloured pencil on cardboard, 102 x 73 cm, No. 5217

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

069.5:73/76.031.2(436)(083.824)
74/76.031.2(4)"19"(083.824)
74/76.031.2.071.1(4)"18/19":929

BAJC, Јорданка, 1973-
Арт Брут. Радови из Колекције Инфелд = Art Brut. Werke aus der Sammlung Infeld
= Art Brut. Works from the Infeld Collection / [текст, Text, text Јорданка Веис, Yordanka
Weiss] ; [превод, Übersetzung, translation Maja Matic i Radmila Paunovic Stajn]. - Београд
: Музеј наивне и маргиналне уметности = Belgrade : Museum für naive und marginale
Kunst = Belgrade : Museum of Naive and Marginal Art, 2023 (Земун : Биограф комп
= Zemun : Birograf comp). - 87 стр. : репродукције ; 27 cm

Упоредо срп. текст и нем. и енгл. превод. - Текст штампан тростубачно. - Тираж 400.
- Стр. 7-13: Арт брут. Радови из Колекције Инфелд / Ивана Башичевић Антић.

ISBN 978-86-89627-87-9

а) Колекција Инфелд (Беч) - Изложбени каталози b) Ликовна уметност наиваца - Европа
- 20в - Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 130566665